

แผนพัฒนาการเกษตรตำบลแพง
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕

จัดทำโดย

นางสุพัตรา พันธุ์ชิน
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามนี้ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของตำบล มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้ความสำคัญสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแพ่ง อาสาสมัครเกษตร ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาชุมชนฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในตำบลแพ่งดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป

นางสุพัตรา พันธุ์ชิน
เลขานุการศูนย์บริการฯ ตำบลแพ่ง
สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย
กรกฎาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
สารบัญ	
สารบัญตาราง	
สารบัญรูป	
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๒
๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๓
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๓
๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๑.๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน	๔
๑.๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๕
๑.๓ สภาพภูมิอากาศ	๘
๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ	๘
๑.๓.๒ ฤดูกาล	๙
๑.๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน	๙
๑.๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๑๐
๑.๔ เส้นทางคมนาคม	๑๑
๑.๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง	๑๑
๑.๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด	๑๑
๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๒
๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	๑๒
๑.๕.๒ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝายทดน้ำ	๑๔
๑.๕.๓ พื้นที่ชลประทาน	๑๔
๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๑๔
๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๔
๑.๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๑๔
๑.๖.๓ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว	๑๕
๑.๖.๔ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท	๑๖
๑.๖.๕ การศึกษา	๑๘
๑.๖.๖ สาธารณสุข	๑๘
๑.๖.๗ ประเพณีและวัฒนธรรม	๑๘
๑.๖.๘ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ	๒๑
๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๒๓
๑.๗.๑ ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาค เกษตร อุตสาหกรรม ชุมชนเมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย	๒๓

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลแพง	๒๔
๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล	๒๔
๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่	๒๔
๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๓๐
๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix	๓๒
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล	๓๔
๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๓๔
๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๓๔
๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๓๔
๓.๔ การแปรรูปผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์	๓๔
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย	๓
ตารางที่ ๒ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝนรายเดือน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑	๑๐
ตารางที่ ๓ อุณหภูมิต่ำสุด สูงสุด ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑	๑๑
ตารางที่ ๔ รายได้เฉลี่ยต่อคน ต่อปี	๑๕
ตารางที่ ๕ ผลผลิต ต้นทุนการผลิต รายได้ ของการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๑/๖๒	๑๕
ตารางที่ ๖ แสดงครัวเรือนและจำนวนประชากรของตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๑๖
ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลกลุ่มสถาบันเกษตรกรในตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย	๒๐
ตารางที่ ๘ สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๒๐
ตารางที่ ๙ แหล่งน้ำที่สำคัญของตำบลแพ่ง	๒๒
ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๑/๖๒ ตำบลแพ่ง ข้าวนาปี	๒๖
ตารางที่ ๑๑ ปฏิทินการปลูกข้าว	๒๗
ตารางที่ ๑๒ แสดงต้นทุนผลผลิตข้าว	๒๘
ตารางที่ ๑๓ แสดงจุดรับซื้อข้าว	๒๘
ตารางที่ ๑๔ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๑/๖๒ ตำบลแพ่ง มันสำปะหลัง	๓๐
ตารางที่ ๑๕ ลักษณะพันธุ์มันสำปะหลังเกษตรศาสตร์ ๕๐	๓๑
ตารางที่ ๑๖ ลักษณะพันธุ์มันสำปะหลัง ระยอง ๗๒	๓๒
ตารางที่ ๑๗ ลักษณะพันธุ์มันสำปะหลังห้วยบง ๖๐	๓๓
ตารางที่ ๑๘ แสดงต้นทุนผลผลิตมันสำปะหลัง	๓๔
ตารางที่ ๑๙ แสดงจุดรับซื้อมันสำปะหลัง	๓๕
ตารางที่ ๒๐ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๑/๖๒ ตำบลแพ่ง อ้อยโรงงาน	๓๖
ตารางที่ ๒๑ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงานต่อไร่	๓๘
ตารางที่ ๒๒ แสดงจุดรับซื้ออ้อยโรงงาน	๓๙
ตารางที่ ๒๓ โรงงานน้ำตาล	๓๙
ตารางที่ ๒๔ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข	๔๑
ตารางที่ ๒๕ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๔๔

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๑
ภาพที่ ๒ อาณาเขตติดต่อ	๒
ภาพที่ ๓ พื้นที่ป่าไม้	๒
ภาพที่ ๔ สภาพพื้นที่บริเวณตำบลแพง	๔
ภาพที่ ๕ ชุดดินในเขตตำบลแพง	๕
ภาพที่ ๖ อุณหภูมิเฉลี่ย	๘
ภาพที่ ๗ เส้นทางคมนาคม	๑๒
ภาพที่ ๘ อ่างเก็บน้ำและพื้นที่ชลประทาน	๑๓
ภาพที่ ๙ แผนที่น้ำบาดาลจังหวัดมหาสารคาม	๒๓
ภาพที่ ๑๐ แผนที่บ่อบาดาลตำบลแพง	๒๔
ภาพที่ ๑๑ ระดับความเหมาะสมในการปลูกข้าว	๒๕
ภาพที่ ๑๒ ที่ตั้งจุดรับซื้อข้าว	๒๙
ภาพที่ ๑๓ ระดับความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง	๓๐
ภาพที่ ๑๔ ระดับความเหมาะสมในการปลูกอ้อยโรงงาน	๓๕
ภาพที่ ๑๕ ที่ตั้งจุดรับซื้ออ้อยโรงงาน	๓๙
ภาพที่ ๑๖ ข้อมูลการวาดแปลง	๔๐

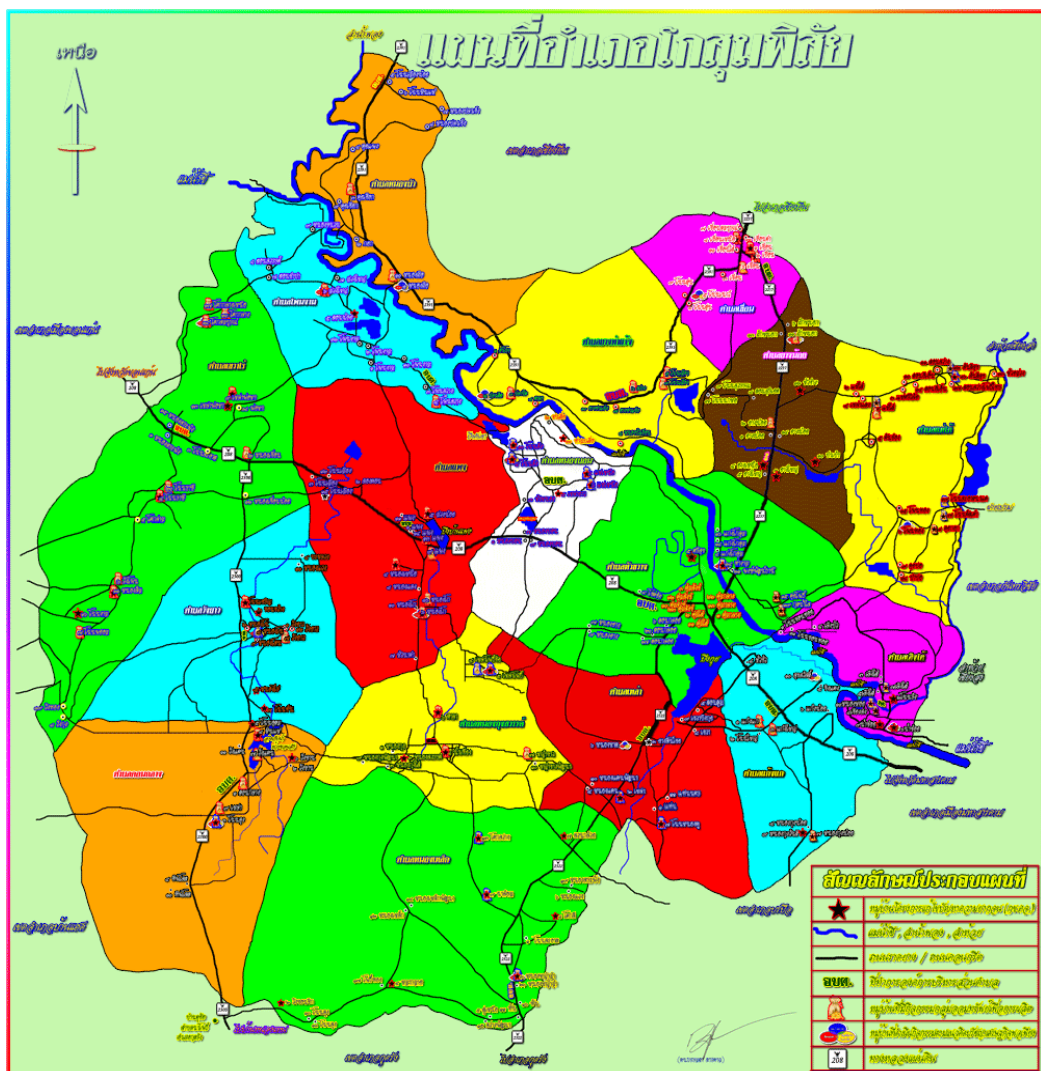
บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

ตำบลแพง เป็นตำบลหนึ่งใน ๑๗ ตำบล ของอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ห่างจากอำเภอโกสุมพิสัย ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๒๖,๑๙๐ ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่ทำนารองลงมาเป็นที่ทำไร่และปลูกกก ไม้ผล และปลูกผักสวนครัว สภาพการถือครองในที่ดินส่วนใหญ่จะเป็นโฉนดและเป็นพื้นที่จะอยู่นอกเขตชลประทานมีเพียงบางส่วนที่อยู่ในเขตชลประทานจากการรับน้ำของอ่างเก็บน้ำห้วยขอนสัก

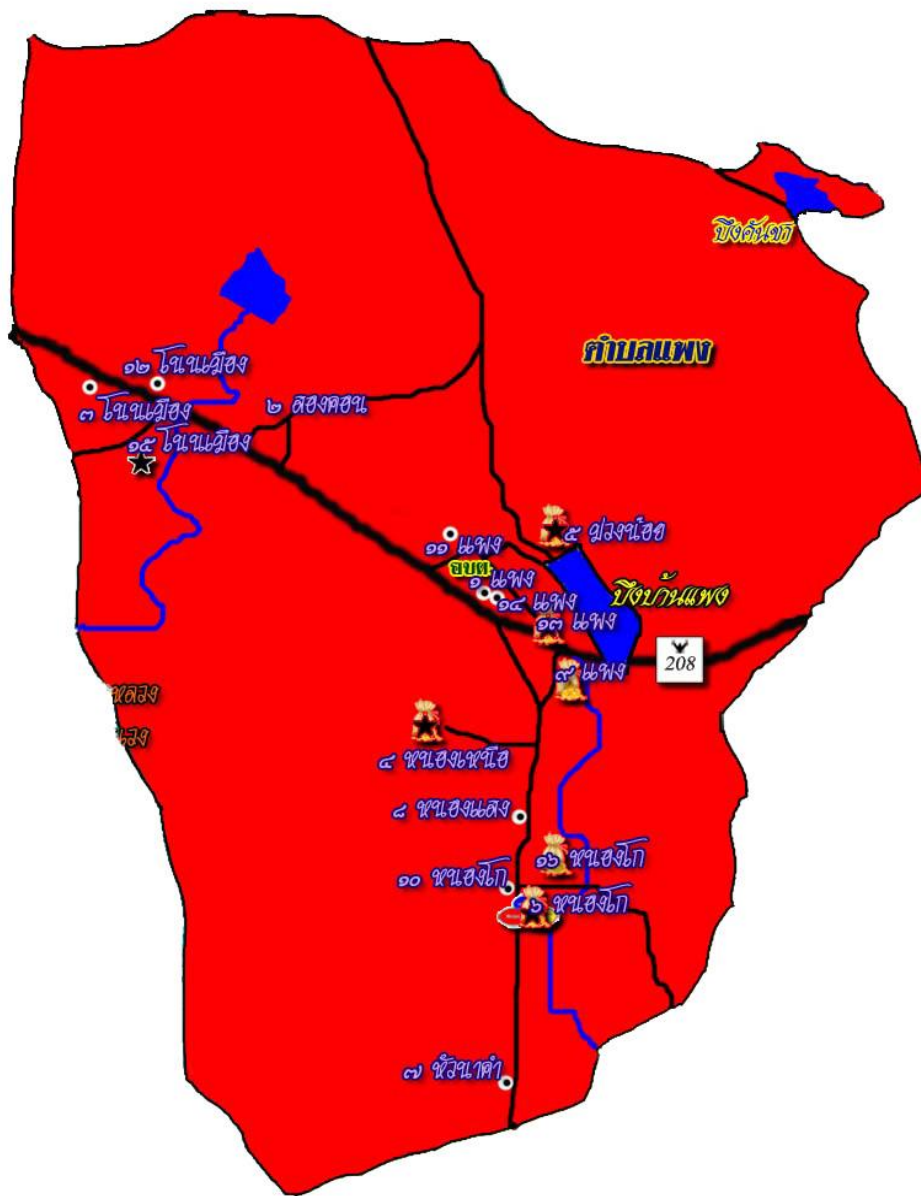
ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๑.๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลโพรงงาม อำเภอโกสุมพิสัย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลหนองกุ้งสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลเขว้าไร่ อำเภอโกสุมพิสัย

แผนที่แสดงที่ตั้งของหมู่บ้าน

ภาพที่ 2 อาณาเขตติดต่อ

๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

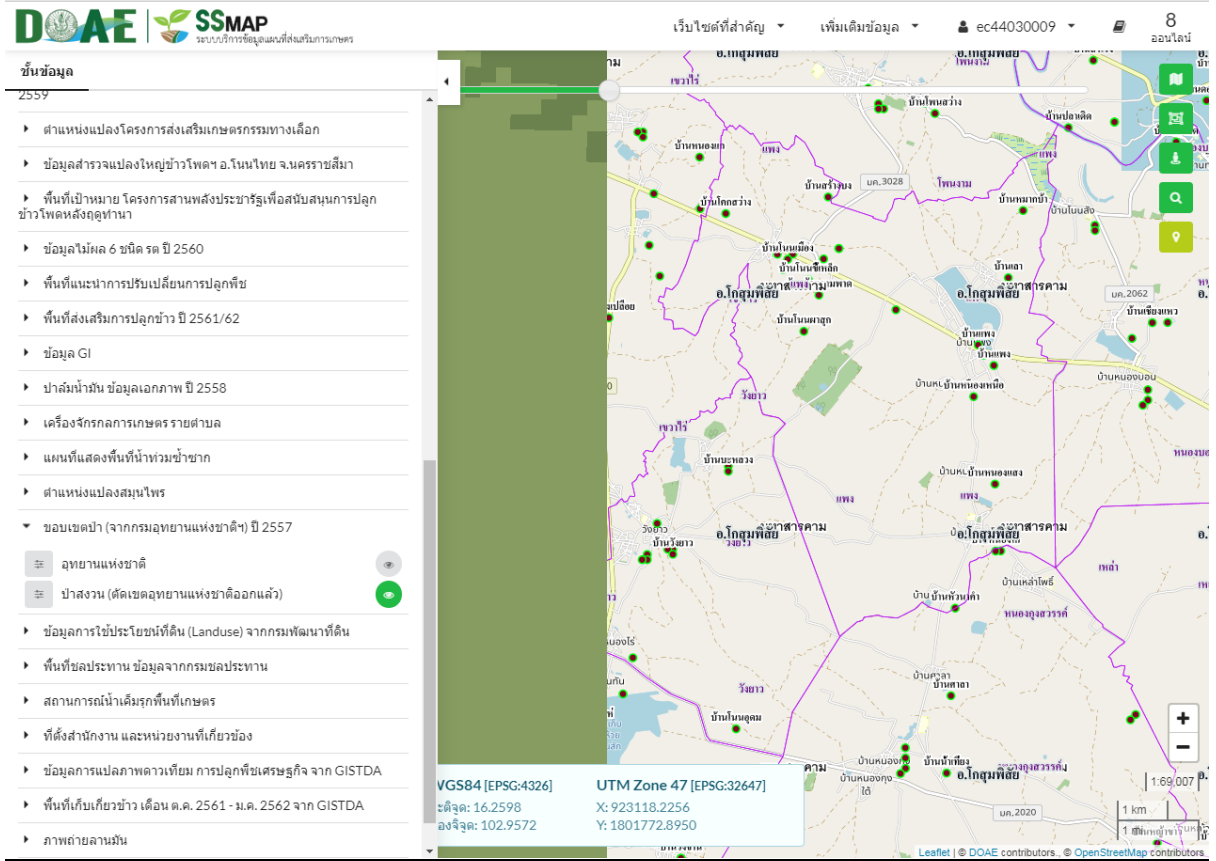
ตำบลแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๖ หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ใน การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลแพง

๑. นางทองใบ นาจำปา	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑
๒. นายทองพันธ์ สุทธิเพชร	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๒
๓. นางสาวเนียง ภวภูตานนท์	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๓
๔. นายสุรพล โสมาตร	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๔
๕. นางเกตุมือเมือง ศรีเจริญทอง	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๕
๖. นายไพชิต แฉมโฮง	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๖
๗. นายเกษม พรมรัตน์	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๗
๘. นายดวงจันทร์ วาชัยยุง	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๘
๙. นายธวัช ศิริภูธร	กำนันตำบลแพง	หมู่ที่ ๙
๑๐. นายวิรัตน์ ฤงอินลา	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑๐
๑๑. นายธวัช แสนผาบ	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑๑
๑๒. นายบัญญัติ ถานกางสู่ย	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑๒
๑๓. นายทรงศิลป์ คอนโพธิ์ศรี	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑๓
๑๔. นายมานพ นามวงษา	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑๔
๑๕. นายพยุ่ง คำภาบุตร	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑๕
๑๖. นายวิทยา ละอำคา	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑๖

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

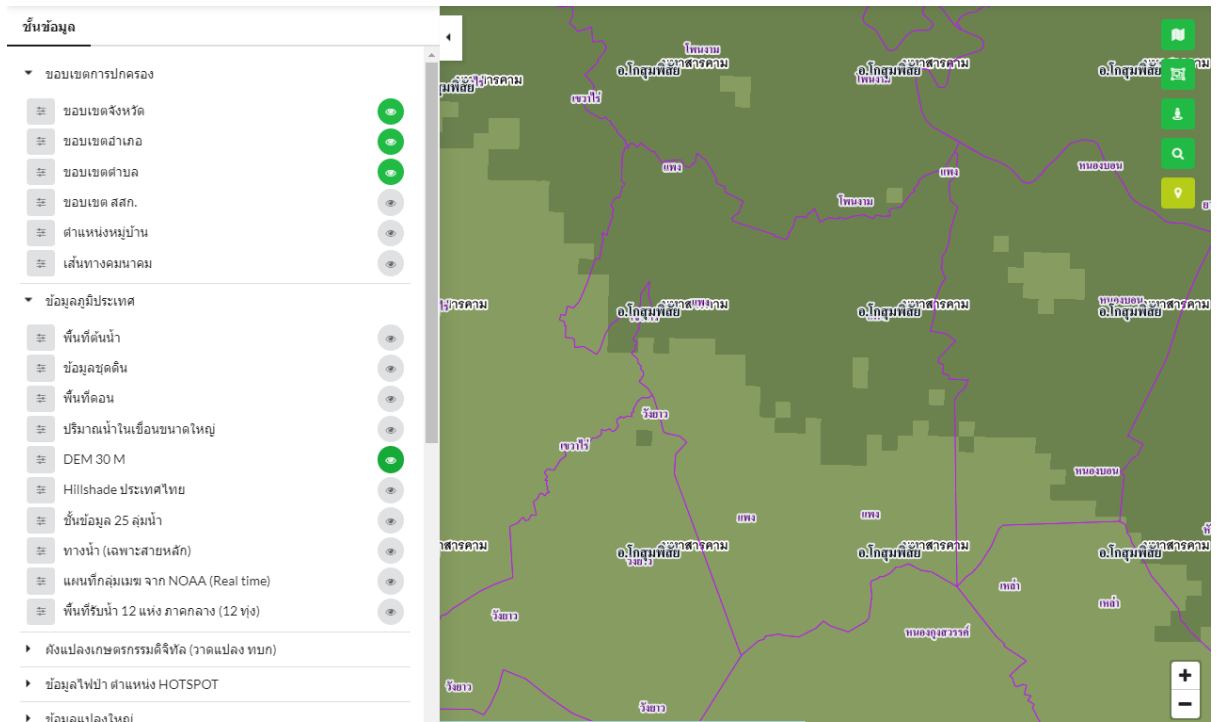
๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

สภาพภูมิประเทศของตำบลแพง โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่มสลับที่ดอน โดยมีระดับความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง ๑๕๐-๑๘๕ เมตรจากระดับน้ำทะเล พื้นที่ป่าของตำบลส่วนใหญ่จะปลูกไม้โตเร็วมีทุก หมู่บ้าน และมีป่าโคกหนองเม็กอยู่ในเขตหมู่ ๑,๔๑๑ มีพื้นที่ ๕๘๔ ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าธรรมชาติ

ภาพที่ 3 พื้นที่ป่าไม้

๑.๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน

ภาพที่ ๔ สภาพพื้นที่ที่บริเวณตำบลแพง

๑.๒.๓. ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

ลักษณะดินในตำบลแพง ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย โดยมีชุดดิน ๘ ชุด คือ ชุดดิน
 กุลาร่องไห้ , ชุดดินโคราช ,ชุดดินน้ำพอง, ชุดดินพิมาย , ชุดดินร้อยเอ็ด , ชุดดินทุ่งสัมฤทธิ์ , ชุดดินอุบล
 และชุดดินอุดร

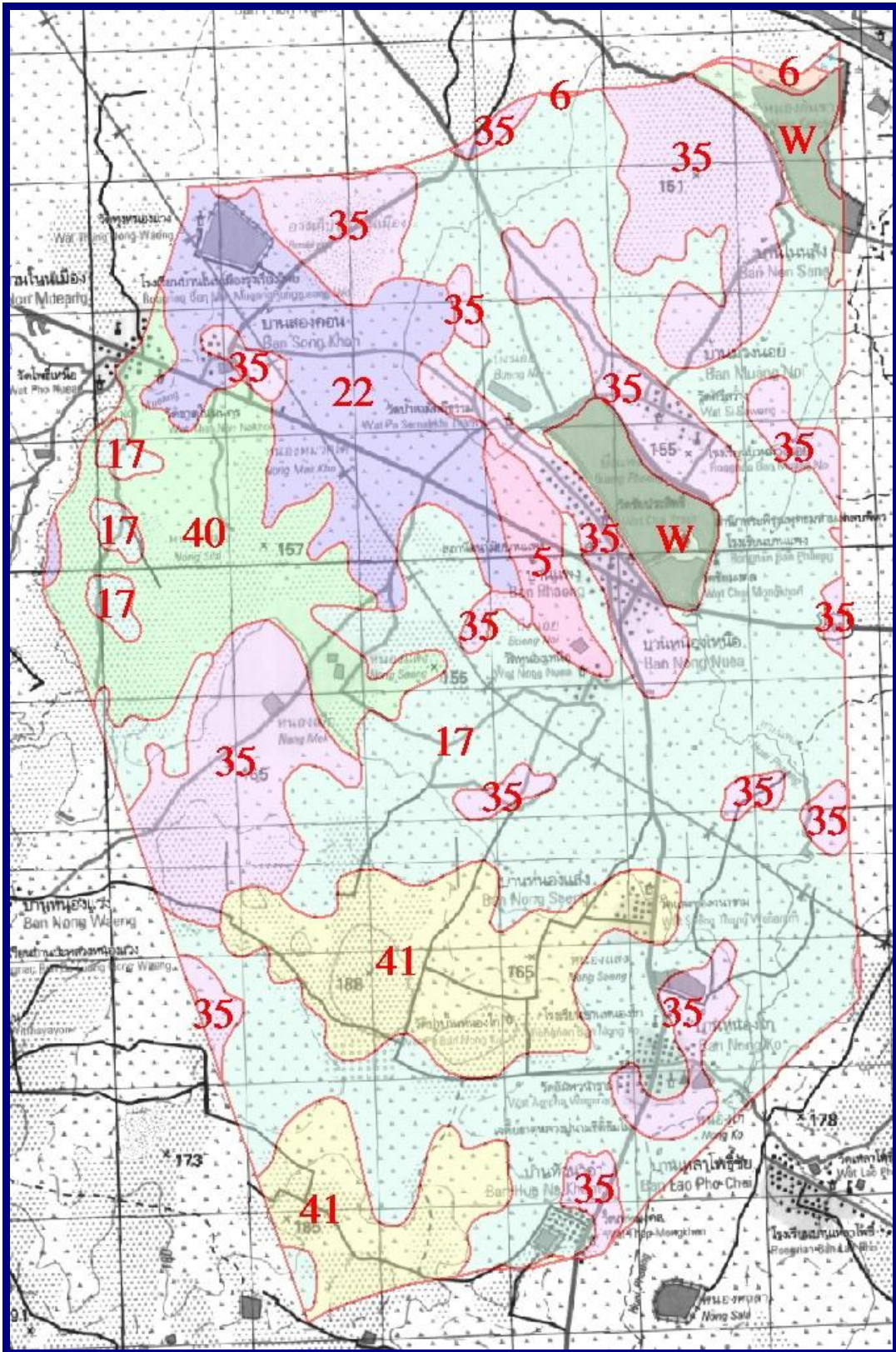
ตารางที่ ๑ แสดงเนื้อดินความเหมาะสม / คุณภาพการใช้ประโยชน์ของดิน

เนื้อดิน	ชุดดิน	บริเวณที่พบ	ความเหมาะสม	การใช้ประโยชน์ปัจจุบัน
ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายสีน้ำตาล ดินล่างเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทราย/สีเทาการระบายน้ำเลวมีความลาดชัน ๐-๒ %	ชุดกุลา ร่องไห้	พบในพื้นที่หมู่ ๕,๓,๑๒,๑๕	เหมาะกับการ ทำนา	ใช้ทำนา
เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนปนทรายถึงดินเหนียวปนทรายสีน้ำตาลปนเทา ระบายน้ำดีปานกลางความลาดชัน ๒.๖ %	โคราช	พบในทุกหมู่บ้าน ของตำบลแพง	เหมาะกับการ ปลูกพืชไร่	ใช้ทำนา, ปลูก มันสำปะหลัง
ลักษณะดินเป็นดินทรายปนดินร่วนหรือดินทรายสีชมพูระบายน้ำดีความลาดชัน ๓-๑๐%	น้ำพอง	พบในบริเวณ หมู่ที่ ๖,๗,๘	เหมาะสมกับ การปลูกพืชไร่	ใช้ทำนาและ ปลูกพืชไร่
เป็นดินเหนียวมีสีเทาเข้มหรือน้ำตาลปนเทา ดินลึก การระบายน้ำเลวความลาดชันน้อยกว่า ๑%	พิมาย	พบในพื้นที่หมู่ที่ ๑,๙,๑๑,๑๓,๑๔	การทำนา	ใช้ทำนา
เป็นดินร่วนปนทราย ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายสีน้ำตาลปนเทา ระบายน้ำเลวความลาดชัน ๐-๒ %	ร้อยเอ็ด	พบในทุกหมู่บ้าน ตำบลแพง	เหมาะกับการ ทำนา	ใช้ทำนา

เนื้อดิน	ชุดดิน	บริเวณที่พบ	ความเหมาะสม	การใช้ประโยชน์ ปัจจุบัน
เป็นดินร่วนปนทราย ดินล่างเป็น ดินร่วนเหนียวปนทรายสีน้ำตาล ปนเทา ระบายน้ำเร็วความลาด ชัน ๐-๒ %	ร้อยเอ็ด	พบในทุกหมู่บ้าน ตำบลแพง	เหมาะกับการ ทำนา	ใช้ทำนา
เป็นดินเหนียวหน้าดินสีเทาเข้ม หรือสีน้ำตาลปนเทาเข้มการ ระบายน้ำเร็ว	ทุ่งสัมฤทธิ์	พบในพื้นที่ หมู่ที่ ๔,๘	เหมาะกับการ ทำนา	ใช้ทำนา
เป็นดินทรายปนดินร่วนในดินบน ดินล่างเป็นต้น ร่วนเหนียวปน ทรายสีน้ำตาลปนเทาระบายน้ำดี ปานกลาง ๐-๒ %	ชุดอุบล	พบในพื้นที่ หมู่ที่ ๔,๕,๗,๘	เหมาะสมกับการ ทำนา	ใช้ทำนา
เป็นดินทรายปนดินร่วน หรือดิน ร่วนปนทรายสีน้ำตาลหรือสี น้ำตาลปนเทาที่มีความลาดชัน ๑-๓ %	อุดร	พบในหมู่ที่ ๑,๒,๓,๔	เหมาะสมกับการ ทำนา	ใช้ทำนา

ชุดดิน

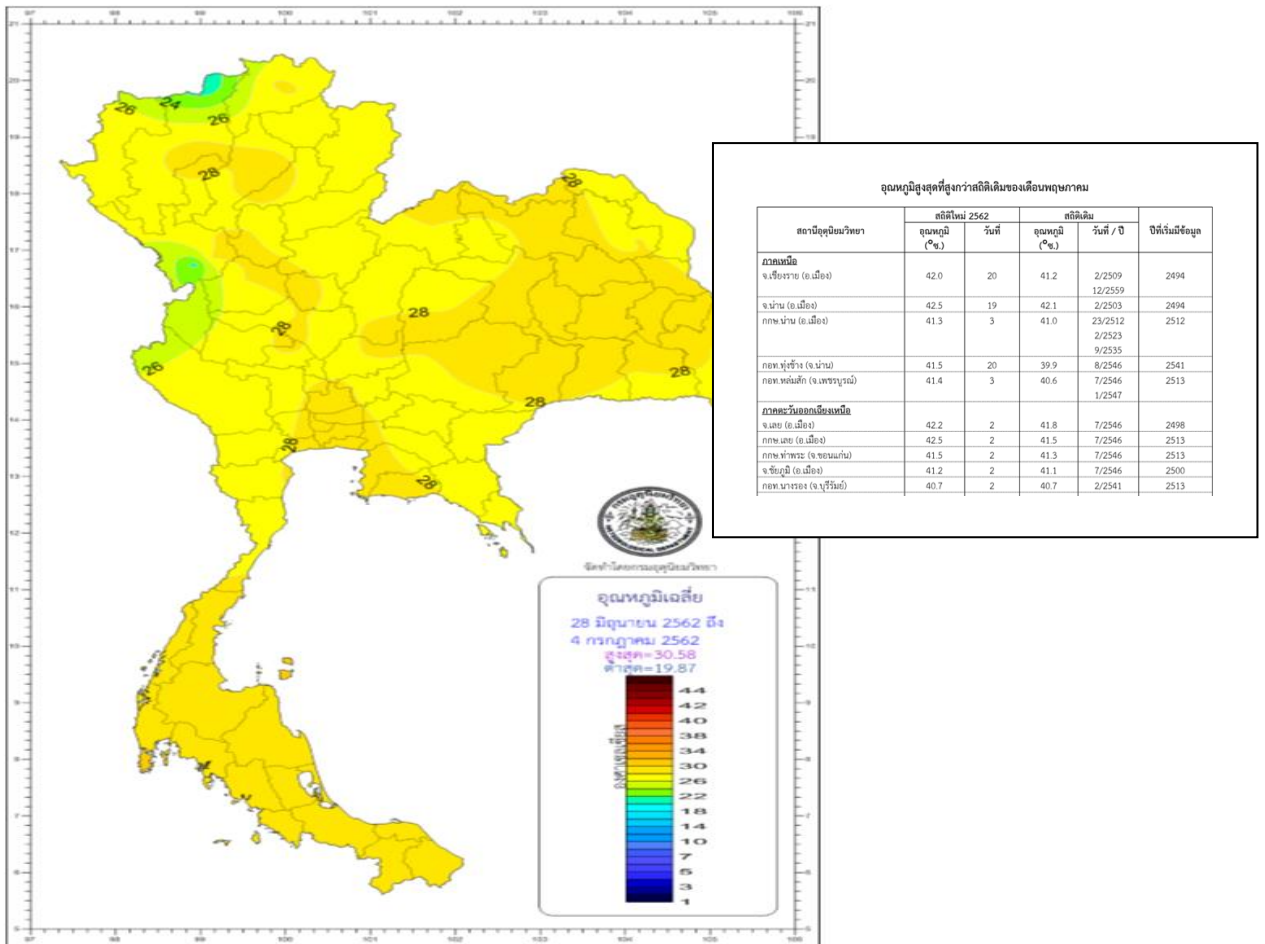
ตำบลแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ภาพที่ ๕ แผนที่กลุ่มชุดดิน ตำบลแพง
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ
ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพดินฟ้าอากาศของจังหวัดมหาสารคาม มีความแตกต่างจากจังหวัดอื่นที่อยู่เขตรอบนอกของภาค เพราะมหาสารคามอยู่ตรงกึ่งกลางภาคในเขตที่เรียกว่าเป็นเขตเงาฝนจึงมีฝนน้อย กว่าจังหวัดอื่น ๆ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของมหาสารคาม ๑,๑๐๗.๙ มม.ต่อปี แต่ในระยะเดือนสิงหาคมถึงกันยายน อันเป็นช่วงที่มักจะมียุติเปอร์สชั่นเกิดขึ้นในทะเลจีนใต้และเคลื่อนผ่านเข้ามา ในภาคอีสานนั้น มหาสารคามมักจะประสบภาวะฝนตกหนักและน้ำท่วม บางทีฝนตกพริ้ว ๆ ติดต่อกันหลายวัน จังหวัดมหาสารคามมีลักษณะอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน (Tropical Monsoon Climate) ในช่วงฤดูร้อนจะมีอากาศร้อนอบอ้าว ในช่วงมรสุมฤดูร้อนจะได้รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งทำให้เกิดฝนตก สำหรับปริมาณน้ำฝนที่พื้นบริเวณจังหวัดได้รับนั้น ส่วนมากจะเกิดจากผลกระทบของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนผ่านประเทศเวียดนามและเข้าสู่ประเทศไทย ลักษณะภูมิอากาศมี ๓ ฤดู เช่นเดียวกับจังหวัดอื่นทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพที่ ๖ อุณหภูมิเฉลี่ย
(ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา ๒๕๖๔)

๑.๓.๑ ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดมหาสารคาม พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทย สามารถแบ่งออก ได้เป็น ๓ ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทยและบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นจะแผ่ลงปก คลุมประเทศไทยตอนบนในช่วงดังกล่าว ทำให้อากาศโดยทั่วไปบริเวณจังหวัดมหาสารคามจะหนาวเย็นและแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวัน โดยเฉพาะในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคมจะเป็นช่วงที่มีอากาศหนาวเย็นมากที่สุด

ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นที่มีอากาศร้อนอบอ้าว โดยทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอา ความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย โดยมีร่องความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของ ประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้อากาศเริ่ม ชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุก หนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ให้ มีฝนตกชุกแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุ หมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าว

๑.๓.๒ สถิติปริมาณน้ำฝน

เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือล้อมรอบไปด้วยเทือกเขา โดยมีเทือกเขาเพชรบูรณ์อยู่ทางทิศตะวันตก และเทือกเขาตองพญาเย็นอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นแนวกั้นไม่ให้มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าปก คลุมบริเวณจังหวัดมหาสารคามได้เต็มที่ในช่วงฤดูฝนทำให้กลุ่มฝนส่วนใหญ่จะพัดไปตกทางด้านตะวันตกและด้านใต้ของ เทือกเขา ทำให้ปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดปีของจังหวัดมหาสารคามอยู่ระหว่าง ๑,๐๐๐-๑,๒๐๐ มิลลิเมตร โดยปริมาณฝน เฉลี่ย ๑,๒๐๑.๙ มิลลิเมตร

จากสถิติน้ำฝนที่วัดโดยสถานีอุตุนิยมวิทยาสาขาอำเภอโกสุมพิสัย ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ - ๒๕๖๔ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีโดยแยกเป็นรายเดือนดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๒ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝน (ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี, ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งเดือน , จำนวนวันที่ ฝนตก
ทั้งปี) ในรอบ ๑๐ ปี (๒๕๕๔ – ๒๕๖๔) ของสถานีอุตุนิยมวิทยามหาสารคาม สาขาอำเภอโกสุมพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม

เดือน	ปี										เฉลี่ย
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	
มกราคม	๗๓.๙	๔.๑	๖๙.๑๗	๐.๐	๔๐.๘	๒	๑.๙	๐	๒.๙	๐	๑๙.๔๘
กุมภาพันธ์	๐.๑	๐.๐	๖๘.๙๑	๓๐.๗	๐	๐	๗.๓	๒๖.๙	๐	๑๓.๑	๑๔.๗๐
มีนาคม	๒.๑	๒๕.๑	๖๖.๖๗	๑๖.๑	๑.๔	๓๘	๕๙.๙	๖.๙	๑๑๕.๓	๖๕.๙	๔๑.๖๓
เมษายน	๑๗๒.๒	๒๖.๓	๗๐.๓๙	๒๒.๔	๑๔๑.๑	๑๓	๑๘๘.๘	๒๘.๑	๑๖๐.๔	๑๐๔.๙	๙๒.๗๖
พฤษภาคม	๔๑๔.๙	๒๐๓.๔	๖๙.๗๗	๒๔.๘	๑๖๙.๖	๔๑	๒๑๗.๗	๒๓๒.๘	๙๗.๐	๑๓๐.๗	๑๖๐.๑๖
มิถุนายน	๕๙.๙	๖๘	๗๓.๕๕	๑๗๔.๔	๒๓๓.๘	๕๘	๑๔๙.๓	๕๒.๒	๑๑๔.๖	๑๖๘.๖	๑๑๕.๒๔
กรกฎาคม	๑๐๓.๕	๑๙๑	๗๙.๐๘	๒๐๘.๐	๒๕๘.๐	๑๕๐	๒๔๕.๓	๑๒๙.๑	๑๘๗.๘	๑๔๘.๔	๑๗๐.๐๒
สิงหาคม	๓๖๒.๓	๒๑๗.๙	๗๙.๑๙	๑๗๖.๘	๓๕๕.๙	๘๖	๑๕๓.๙	๕๗๗.๒	๒๔๗.๗	๑๓๒.๔	๒๓๘.๙๓
กันยายน	๑๙๐.๑	๓๔๗.๕	๘๑.๓๖	๑๕๐.๙	๓๗๖.๗	๕๑	๑๕๘.๔	๑๙๒.๑	๒๐๔.๔	๔๐๑	๒๑๕.๓๕
ตุลาคม	๗๘.๘	๕๑.๑	๗๕.๒๔	๘๓.๗	๑๑๘.๖	๙๓	๒๓.๖	๑๑.๘	๑๒๘.๖	๑๒๓.๙	๖๗.๘๓
พฤศจิกายน	๙.๑	๔.๖	๗๔.๖๔	๑.๓	๓๓.๙	๐	๒๗.๔	๑.๕	๖.๕	๐	๑๕.๙๐
ธันวาคม	๐.๐	๑๗.๗	๖๘.๒๒	๐.๐	๐	๓	๐	๐	๐	๐	๘.๖๐
เฉลี่ย	๑๒๒.๒๔	๙๖.๓๙	๗๓.๐๑	๗๔.๐๙	๑๔๔.๑๕	๔๔.๕๘	๑๐๒.๗๙	๑๐๔.๘๘	๑๐๕.๔๓	๑๐๗.๔๑	๙๖.๗๒

ที่มา สถานีอุตุนิยมวิทยาสาขาอำเภอโกสุมพิสัย

๑.๓.๓ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อุณหภูมิ อุณหภูมิต่ำสุดอยู่ที่ ๑๙.๑ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนมกราคม อุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ ๓๘.๙ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนเมษายน และอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีค่า ๓๑ องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ร้อยละ ๑๘

ตารางที่ ๓ แสดงสถิติอุณหภูมิต่ำสุด และอุณหภูมิสูงสุด จำแนกเป็นราย ในรอบ ๑๐ ปี (๒๕๕๔ - ๒๕๖๔) ของสถานีอุตุนิยมวิทยามหาสารคาม สาขาอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

เดือน	ปี										เฉลี่ย
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	
มกราคม	๒๔.๗๕	๒๔.๐๙	๒๑.๕๑	๒๒.๗๖	๒๕.๐๒	๒๔.๒๕	๑๙.๑	๓๒.๒	๓๓.๔	๒๒.๔๑	๒๔.๕๐
กุมภาพันธ์	๒๖.๔๔	๒๗.๗๐	๒๖.๑๘	๒๖.๐๐	๒๓.๙๖	๒๖.๕	๑๘.๘	๓๖.๔	๓๔.๐	๒๕.๗๘	๒๗.๑๘
มีนาคม	๒๘.๒๖	๒๙.๙๘	๒๙.๙๔	๒๙.๗๙	๒๙.๙๗	๒๙	๒๒.๓	๓๘.๒	๓๗.๒	๒๙.๕๑	๓๐.๔๒
เมษายน	๒๙.๑๖	๓๐.๙๓	๓๐.๑๙	๓๐.๖๕	๓๓.๐๑	๓๐	๒๓.๗	๓๘.๙	๓๖.๑	๓๐.๓๑	๓๑.๓๐
พฤษภาคม	๒๙.๑๑	๒๙.๙๕	๓๐.๔๙	๓๑.๔๑	๓๑.๑๘	๓๐.๕	๒๔.๖	๓๖.๖	๓๗.๙	๓๑.๒๙	๓๑.๓๐
มิถุนายน	๒๙.๑๓	๒๙.๓๗	๒๙.๙๖	๓๐.๒๗	๒๙.๘๘	๒๙	๒๕.๒	๓๖.๔	๓๕.๔	๓๐.๖๐	๓๐.๕๓
กรกฎาคม	๒๘.๕๓	๒๘.๕๔	๒๘.๖๕	๒๘.๗๗	๒๘.๖๘	๒๘.๕	๒๕	๓๕.๑	๓๕.๕	๒๙.๗๒	๒๙.๗๐
สิงหาคม	๒๗.๙๒	๒๗.๙๕	๒๘.๔๔	๒๘.๔๕	๒๘.๘๓	๒๘.๕	๒๔.๙	๓๓.๕	๓๓.๔	๓๐.๐๒	๒๙.๒๐
กันยายน	๒๘.๑๒	๒๗.๕๐	๒๘.๑๘	๒๘.๓๐	๒๗.๙๙	๒๗.๕	๒๔.๕	๓๓.๔	๓๓.๕	๒๘.๒๐	๒๘.๗๒
ตุลาคม	๒๗.๙๓	๒๗.๐๐	๒๗.๗๔	๒๗.๒๕	๒๘.๒๗	๒๖.๕	๒๓.๖	๓๔.๑	๓๐.๑	๒๗.๘๙	๒๘.๐๔
พฤศจิกายน	๒๘.๐๖	๒๖.๖๗	๒๗.๐๙	๒๗.๙๐	๒๖.๙๒	๒๔	๒๑.๗	๓๓.๐	๓๑.๙	๒๖.๗๐	๒๗.๔๐
ธันวาคม	๒๖.๔๔	๒๖.๔๔	๒๓.๘๒	๒๕.๙๕	๒๔.๘๑	๒๒.๕	๒๐.๒	๓๑.๓	๓๐.๕	๒๔.๑๑	๒๕.๖๐
เฉลี่ย	๒๖.๖๖	๒๗.๘๒	๒๘.๐๑	๒๗.๖๘	๒๘.๑๒	๒๘.๒๒	๒๒.๘	๓๔.๙๒	๓๔.๐๗	๓๓.๖๕	๓๑.๒๖

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาสาขาอำเภอโกสุมพิสัย

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

๑.๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง

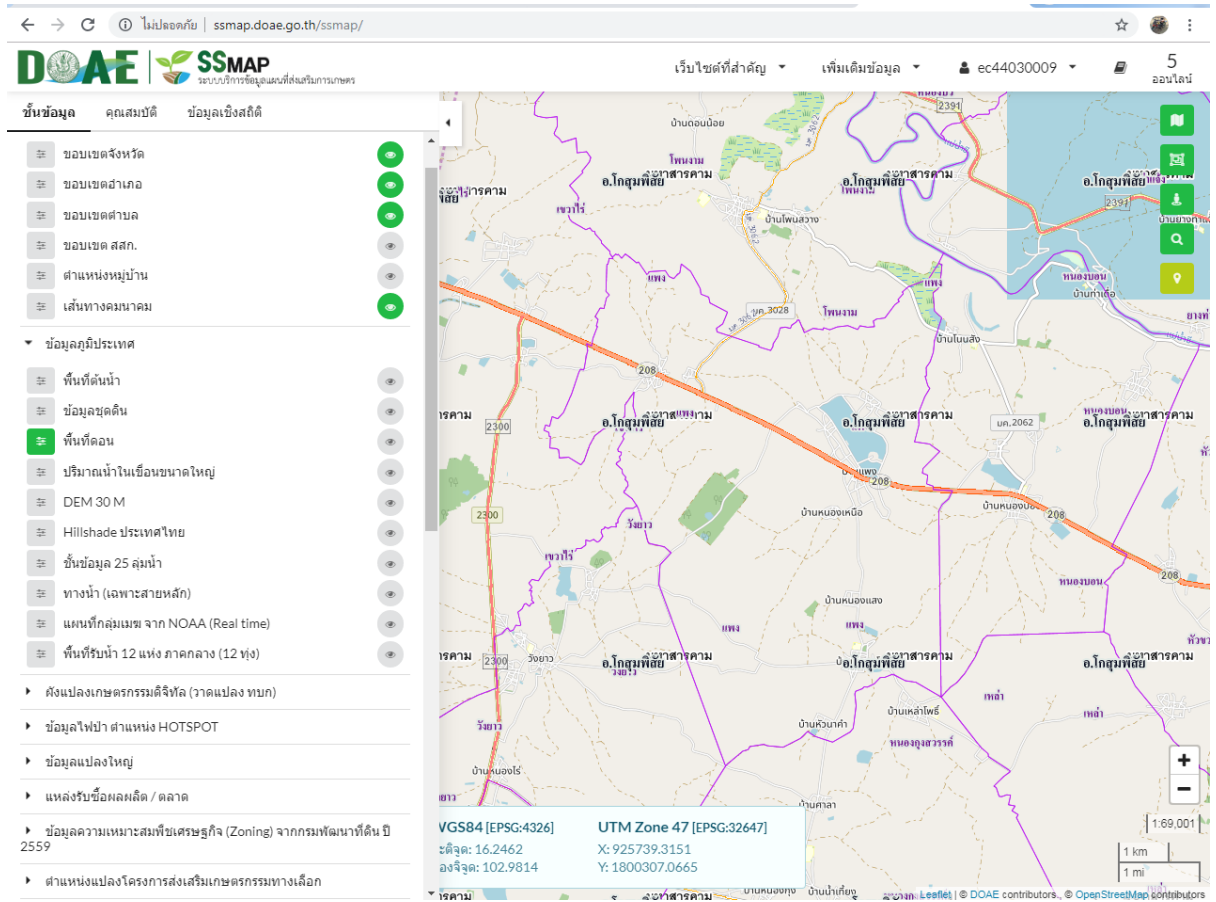
ตำบลแพง มีทางหลวงแผ่นดิน ๑ สาย คือทางหลวงหมายเลข ๒๐๘ ท่าพระ-โกสุมพิสัย การคมนาคมติดต่อของตำบลแพง แบ่งออกได้ดังนี้ คือ

1) การคมนาคมติดกับอำเภอโกสุมพิสัย

การคมนาคมติดต่อระหว่างตำบลแพงกับอำเภอโกสุมพิสัย ใช้เส้นทางรถยนต์ ซึ่งมีเส้นทางที่สำคัญ คือ ทางหลวงหมายเลข ๒๐๘ (สายมหาสารคาม - ท่าพระ) ตัดผ่านตำบลโดยผ่าน หมู่ที่ ๓, ๑๒, ๑๕ บ้านโนนเมือง หมู่ที่ ๒ บ้านสองคอน หมู่ที่ ๑, ๙, ๑๑, ๑๓, ๑๔, บ้านแพง ระยะทางที่ใช้ติดต่อกับอำเภอประมาณ ๑๐-๑๕ กิโลเมตร

2) การบริการรถโดยสารและพาหนะอื่น ๆ

- การบริการรถโดยสารประจำทาง (สายสารคาม - ขอนแก่น) เป็นรถโดยสารที่วิ่งรับผู้โดยสารระหว่างจังหวัด คือ จังหวัดมหาสารคาม ผ่านอำเภอโกสุมพิสัย ถึงจังหวัดขอนแก่น อำเภอโกสุมพิสัยจึงได้รับบริการรถโดยสารประจำทาง คือ ตำบลหนองบอน ตำบลแพง ตำบลเขว้าไร่

ภาพที่ ๗ เส้นทางคมนาคม

(ที่มา : ระบบแผนที่ส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร)

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

แหล่งน้ำ มีทั้งแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้นแสดง ดังตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ แสดงแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ

ที่	ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง		การใช้ประโยชน์		หมายเหตุ
		บ้าน	หมู่ที่	ประเภทการใช้	พื้นที่รับน้ำ (ไร่)	
๑	บึงแพง	แพง	๖,๕,๙,๑๑,๑๓,๑๔	ทำการเกษตรและประมง	๙๐๐	
๒	หนองเม็ก	แพง	๑	ทำการเกษตร	๒๐	
๓	หนองแวง	สองคอน	๒	ทำการเกษตร	๑๐๗	
๔	สระน้ำบ้านสองคอน	สองคอน	๒	ทำการเกษตร	๒	
๕	หนองวัดโพธิ์เหนือ	โนนเมือง	๓	ทำการเกษตร	๗	
๖	สระน้ำบ้านหนองเหนือ	หนองเหนือ	๔	ทำการเกษตร	๒	
๗	หนองกบก	ม่วงน้อย	๕	ทำการเกษตร	๒	
๘	หนองแมงคำ	ม่วงน้อย	๕	ทำการเกษตร	๒	
๙	หนองคู	หัวนาคำ	๗	ทำการเกษตร	๑๐	
๑๐	สระหนองบ้าน	หนองแสง	๘	ทำการเกษตร	๒	
๑๑	หนองแวงน้อย	แพง	๑๑	ทำการเกษตรและประมง	๔๑	
๑๒	หนองแสง	หนองโก	๑๖	ทำการเกษตร	๓๖	

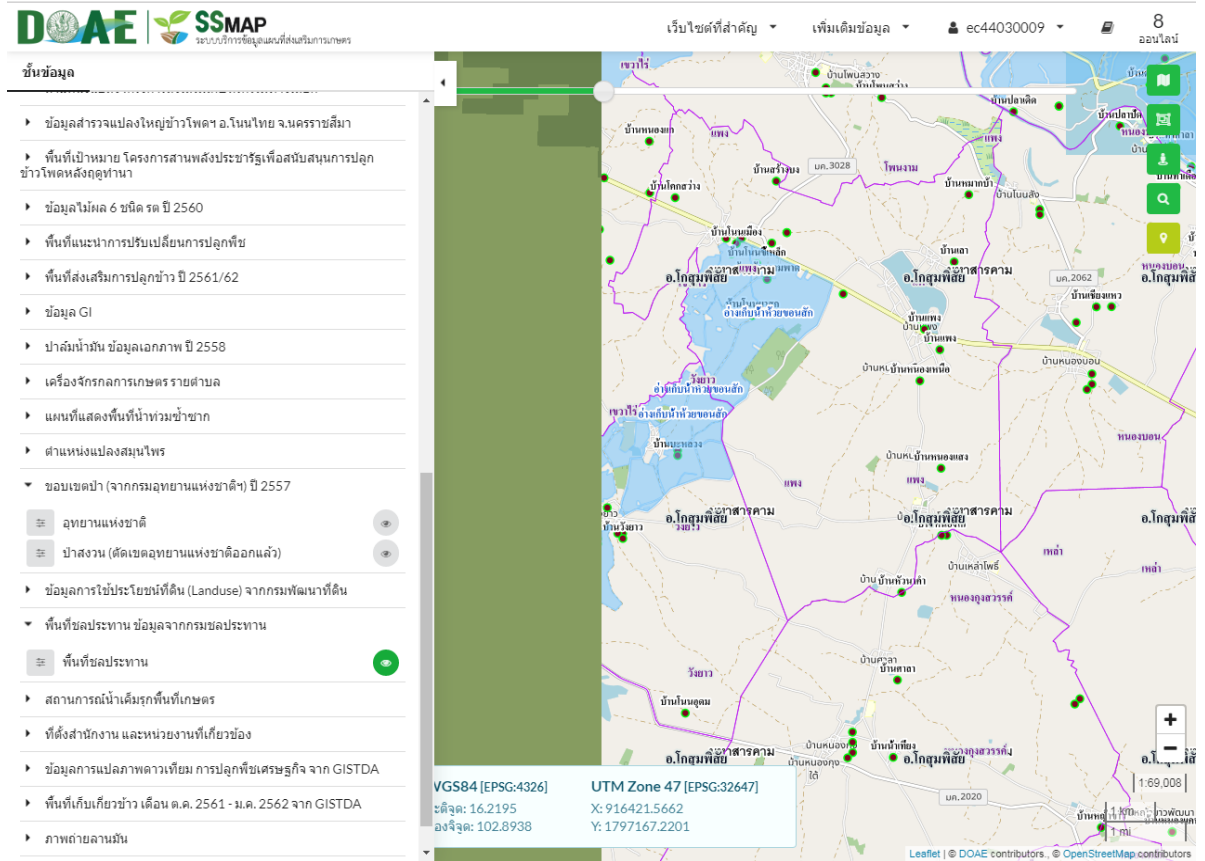
ที่มา : ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแพง (๒๕๖๕)

ตารางที่ ๕ แสดงลำห้วยธรรมชาติ

ที่	ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง		การใช้ประโยชน์		หมายเหตุ
		บ้าน	หมู่ที่	ประเภทการใช้	พื้นที่ไร่	
๑	ห้วยโนนเมือง	โนนเมือง	๓,๑๒,๑๕	ทำการเกษตร	-	
๒	ห้วยวังศาลา	หัวนาคำ	๗	ทำการเกษตร	-	
๓	ห้วยลำบง	หนองแสง	๘	ทำการเกษตร	-	
		หนองโก	๖,๑๐,๑๖		-	
		หนองเหนือ	๔		-	
		แพง	๙		-	

ที่มา : ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแพง ปี ๒๕๖๕

๑.๕.๒ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝายทดน้ำ

ภาพที่ ๘ อ่างเก็บน้ำและพื้นที่ชลประทาน (ที่มา : กรมชลประทาน)

๑.๕.๓ พื้นที่ชลประทาน

ในเขตพื้นที่ตำบลแพง ได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยขอนแก่น ซึ่งตั้งอยู่ที่ ตำบลวังยาว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยขอนแก่น ๓,๐๑๑ ไร่

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นของตนเอง และบางส่วนอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สปก.) พืชที่เกษตรกรปลูกเป็นหลักได้แก่ ข้าวนาปี มันสำปะหลังโรงงาน อ้อยโรงงาน ไม้ผล พืชผักต่างๆ มีการทอเสื่อและการแปรรูปจากเสื่ออก

แรงงานภาคเกษตรส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย ๓ คนต่อครัวเรือน การจ้างแรงงานมีมากช่วงปักดำ เกี่ยวข้าว ปลูก-ตัดอ้อย ซึ่งในปัจจุบันค่าแรงมีราคาสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะช่วงที่มีการลงทำนาพร้อมๆกัน ค่าแรงสูงถึงวันละ ๓๐๐ บาท อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แรงงานสูงขึ้น เป็นเพราะว่ามีแรงงานวัยหนุ่มสาวไปทำงานภาคอุตสาหกรรมต่างถิ่นมากขึ้น ทำให้แรงงานภาคการเกษตรลดน้อยลง

๑.๖.๒ ผลผลิตภัณ์มวลรวมของจังหวัด

ประมาณการมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปี ๒๕๕๙ มูลค่า ๕๔,๒๖๓ ล้านบาท มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ จำนวน ๓,๓๔๗ ล้านบาท มีรายได้เฉลี่ยต่อคน/ปี จำนวน ๖๕,๕๒๐ บาท

คิดเป็นลำดับที่ ๖๔ ของประเทศ และเป็นลำดับที่ ๑๑ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสาขาที่มีมูลค่าสูงสุด และมีความสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับจังหวัด แยกเป็น

- ภาคเกษตร จำนวน ๑๒,๒๒๗ ล้านบาท ซึ่งจังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ ๕,๒๙๑.๖๘๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๓๐๗,๓๐๑.๘๗ ไร่ และข้อมูลสำรวจ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จังหวัดมีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน ๒,๘๑๘,๕๗๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๒๒ ของพื้นที่จังหวัด ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม อาชีพสำคัญได้แก่ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ทอเสื่อและการแปรรูปจากเสื่ออก การเกษตรจึงเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัด มหาสารคาม

- ภาคนอกเกษตร จำนวน ๔๒,๐๓๗ ล้านบาท และมีสาขาที่มีมูลค่าสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ อันดับ ๑ สาขาการศึกษา จำนวน ๑๐,๖๗๙ ล้านบาท โดยจังหวัดมหาสารคาม มีนิสิต นักศึกษา ในมหาวิทยาลัย มากกว่า ๖๐,๐๐๐ คน ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัด อันดับ ๒ สาขาการผลิต จำนวน ๖,๒๒๖ ล้านบาท และอันดับ ๓ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ และรถจักรยานยนต์ จำนวน ๕,๗๔๘ ล้านบาท ตามลำดับ

๑.๖.๓ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว

จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๒ พบว่า ประชากรมีระดับรายได้ต่อปีเฉลี่ย ๘๕,๔๓๙ บาท/ครัวเรือน โดยรายได้หลักมาจากการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ การทอเสื่ออกและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกก สามารถจำแนกเป็นรายหมู่บ้านดังนี้

ตารางที่ ๖ แสดงรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีรายหมู่บ้าน ตำบลแพ่ง

หมู่	บ้าน	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี	หมายเหตุ
๑	แพ่ง	๗๕,๗๒๘	
๒	สองคอน	๑๗๗,๖๓๐	
๓	โนนเมือง	๙๗,๗๖๓	
๔	หนองเหนือ	๖๑,๓๒๔	
๕	ม่วงน้อย	๘๒,๕๔๑	
๖	หนองโก	๗๙,๑๗๗	
๗	หัวนาคำ	๙๕,๗๓๔	
๘	หนองแสง	๘๐,๒๑๘	
๙	แพ่ง	๘๙,๓๙๐	
๑๐	หนองโก	๖๗,๘๒๒	
๑๑	แพ่ง	๙๐,๓๖๘	
๑๒	โนนเมือง	๕๕,๘๐๙	
๑๓	แพ่ง	๗๖,๕๙๒	
๑๔	แพ่ง	๘๘,๐๔๙	
๑๕	โนนเมือง	๘๖,๘๕๙	
๑๖	หนองโก	๕๗,๙๙๑	

ที่มา : กรมพัฒนาชุมชน (๒๕๖๔)

ตารางที่ ๗ ผลผลิต ต้นทุนการผลิต รายได้ ของการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๔/๖๕

ชนิดพืช	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่	ต้นทุนการผลิตต่อไร่ (บาท)	รายได้ต่อไร่ (บาท)
ข้าวนาปี	๔๑๐ กก.	๓,๑๒๕	๔,๗๑๕
อ้อยโรงงาน	๑๐.๕ ตัน	๑๒,๐๓๐	๑๔,๗๐๐
มันสำปะหลัง	๓.๕ ตัน	๓,๘๑๐	๙,๙๗๕
ยางพารา	-	๓,๓๕๐	-

๑.๖.๔ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท

ตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๖ หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลแพ่ง จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน ที่ว่าการอำเภอโกสุมพิสัย กรมการปกครอง ณ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕ พบว่ามีประชากร รวมทั้งสิ้น ๘,๙๗๔ คน เป็นชาย ๔,๓๗๗ คน หญิง ๔,๕๙๗ คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๒,๖๑๒ ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร ๑,๕๙๓ ครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย ๓.๔๓ คนต่อครัวเรือน

ตารางที่ ๘ แสดงครัวเรือนและจำนวนประชากรของตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	จำนวนประชากร (คน)			ชื่อผู้นำหมู่บ้าน
				รวม	ชาย	หญิง	
๑	บ้านแพ่ง	๒๒๐	๑๓๖	๗๙๒	๓๘๗	๔๐๕	นางทองใบ นาจำปา
๒	บ้านสองคอน	๒๐๑	๑๐๒	๗๓๙	๓๖๗	๓๗๒	นายทองพันธ์ สุทธิเพชร
๓	บ้านโนนเมือง	๒๐๒	๑๔๖	๖๗๙	๓๑๔	๓๖๕	นางสำเนียง ภาภูตานนท์
๔	บ้านหนองเหนือ	๑๒๒	๑๕๙	๔๓๔	๒๒๗	๒๐๗	นายสุรพล โสมาตร
๕	บ้านม่วงน้อย	๑๙๕	๑๘๕	๖๕๕	๓๒๑	๓๓๔	นางเกตุมณี ศรีเจริญทอง
๖	บ้านหนองโก	๑๓๙	๙๘	๕๙๔	๒๘๑	๓๑๓	นายไพชิต แถมโฮง
๗	บ้านหัวนาคำ	๑๑๐	๗๘	๔๓๑	๒๑๑	๒๒๐	นายเกษม พรหมรัตน์
๘	บ้านหนองแสง	๘๐	๖๑	๒๘๔	๑๕๓	๑๓๑	นายดวงจันทร์ วาชัยยุ่ง
๙	บ้านแพ่ง	๒๙๗	๑๖๗	๘๐๓	๓๙๔	๔๐๙	นายธวัช ศิริภูธร
๑๐	บ้านหนองโก	๙๕	๖๒	๓๗๗	๑๘๖	๑๙๑	นายวิรัตน์ ถุงอินลา

๑๑	บ้านแพง	๓๐๗	๑๖๘	๙๑๗	๔๔๙	๔๖๘	นายธัญช แซนผาบ
๑๒	บ้านโนนเมือง	๑๘๔	๑๓๑	๖๓๓	๒๙๙	๓๓๔	นายบัญชา ถานกางสู่ย
๑๓	บ้านแพง	๑๕๑	๑๕	๔๘๒	๒๓๔	๒๔๘	นายทรงศิลป์ คอนโพธิ์ศรี
๑๔	บ้านแพง	๑๐๗	-	๓๘๓	๒๘๐	๒๐๓	นายมานพ นามวงษา
๑๕	บ้านโนนเมือง	๑๐๒	๗๓	๓๓๑	๑๖๔	๑๖๗	นายพยุ่ง คำภาบุตร
๑๖	บ้านหนองโก	๑๐๖	๖๓	๔๔๐	๒๑๐	๒๓๐	นายวิทยา ละอำคา

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอโกสุมพิสัย กรมการปกครอง (พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๑.๖.๕ การศึกษา

ในตำบลแพง มีโรงเรียน จำนวน ๔ แห่ง โรงเรียนขยายโอกาส ๑ แห่ง

(๑) โรงเรียนบ้านแพงหนองเหนื่อ	เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ม๑ - ม.๓
(๒) โรงเรียนบ้านโนนเมืองสองคอน	เปิดสอน ป.๑ - ป.๖
(๓) โรงเรียนบ้านม่วงน้อย	เปิดสอน ป.๑ - ป.๖
(๔) โรงเรียนหนองโกวิทวิทยกิจ	เปิดสอน ป.๑ - ป.๖

๑.๖.๖ สาธารณสุข

ตำบลแพง มีสถานที่รักษาพยาบาลคือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ๑ แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๑ บ้านแพง นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทุกหมู่บ้าน การให้บริการจะให้บริการขั้นพื้นฐาน ให้ความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐาน รับฝากครรภ์ ให้อาหารเสริม วางแผนครอบครัว ชูดินปืน เป็นต้น

๑.๖.๗ ประเพณีและวัฒนธรรม

ประชากรตำบลแพงนับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิมปฏิบัติสืบทอดกันมา จากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี่ บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

- **เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม** เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำความผิด) สังฆาทิเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- **เดือนยี่ ทำบุญคุณลาน** (คุ่มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคุณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวเล่า (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- **เดือนสาม บุญข้าวจี่** เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจี่แล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฟังเทศน์ฉลองข้าวจี่และรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี่ ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่า ขนมแบ่งข้าวจี่เป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจี่ต่อหน้าท่านทำให้เกิดความปีติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี่ ทำบุญข้าวจี่ถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

- **เดือนสี่ บุญพระเวส**(บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า ฆะเหวด เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญฆะเหวด เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่า หากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาณิสสสังข์จะตกลงบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- **เดือนห้า บุญสงกรานต์** (บุญสงรงน้ำ) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงรงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อดพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- **เดือนหก บุญบั้งไฟ** เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่นที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางทีจะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- **เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน** เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปัดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

- **เดือนแปด บุญเข้าพรรษา** การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

- **เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามืดห่อใส่ใบตอง เรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าเป็นช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้ พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมาทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- **เดือนสิบ บุญข้าวสาก(กระยาสารท)** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าเป็นการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสาก(ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว)ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- **เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา** จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันทีครบกำหนด พระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาปวารณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระในการทำนาไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกวาดข้าวทิพย์ถวาย รับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจ่านำพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเรือ

ไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงาน อีกด้วย

- **เดือนสิบสอง บุญกฐิน** เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเประอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผลัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริวารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปูยผ้าจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญปฏิบัติในส่วนที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

- ๑) เมื่อได้ข่าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติพี่น้องด้วยกัน
- ๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่างกล่าวคำหยาบ
- ๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา
- ๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน
- ๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมமாக่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตุงเฮือน
- ๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน
- ๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ ธูปเทียน สมมาผัว และให้เอาธูปเทียนถวายพระ
- ๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร
- ๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องอัฐบริวารไปถวายพระ
- ๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา
- ๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)
- ๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย
- ๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา
- ๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือสามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ถือว่าเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ปลูกต้นไม้มงคล ในภาคอีสานถือว่าต้นไม้เป็นมงคลอย่างหนึ่ง หากปลูกให้ถูกทิศทางจะเกิดความสุขความเจริญ คตินี้ปรากฏในภาคกลางเช่นเดียวกัน ต้นไม้มงคลตามทิศของภาคอีสาน มีดังนี้

ทิศบูรพา - ปลูกกุ่ม ก่าม กระถิน มะพร้าว หมาก พลู

- ทิศอาคเนย์ - ปลุกต้นยอ
- ทิศทักษิณ - ปลุกมะม่วงมะเฟือง มะไฟ
- ทิศหรีดี - ปลุกต้นคูณ สะเดา ขนุน
- ทิศปัจฉิม - ปลุกมะขาม มะยม
- ทิศพายัพ - ปลุกมะกรูดมะนาว
- ทิศอุดร - ปลุกต้นหมากต้น(พุทรา)
- ทิศอีสาน - ปลุกดอกรัก ต้นแพง

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุ ชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม่ก็ลบลูกเจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่เฝ้านา เมื่อชาวบ้านเข้าหักร้างถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็น ที่นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกี่ยวน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ทำลงไปแล้วไม่ดีไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หญิงยืนเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หญิงยืนเยี้ยว)
- ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)
- นั่งตันประตู นั่งตันขั้นได่ นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ
- นอนหันหัวไปทางตาเว็นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตก

ตะวันตก

เป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)

- ไทเฮือนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ
- นุ่งห่มผ้าทางกลับ - ใช้ตีนเขี่ยเสื่อผ้า คะลำ
- ผัวเมียผัดกัน ชมเหมงกัน ต่าบ้อยญาติกัน คะลำ

๑.๖.๘ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

สถาบันเกษตรกร มีบทบาทในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิตของเกษตรกรซึ่ง การดำเนินการด้านสถาบันเกษตรกรมีอยู่หลายกลุ่ม โดยมีหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และกลุ่มอื่นๆ

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลกลุ่มสถาบันเกษตรกรในตำบลแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ลำดับ ที่	ชื่อกลุ่ม	ลักษณะกลุ่ม			จำนวน สมาชิกใน กลุ่ม(ราย)	ปีที่จัดตั้ง
		กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร	กลุ่มส่งเสริม อาชีพ	กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน		
๑	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงแพะอักษะแพงโกสุม พิสัย ๓		✓	✓	๘	๒๕๖๒
๒	วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อบ้านหนองแสง ม. ๘ ต.แพง		✓	✓	๘	๒๕๕๙
๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีทอเสื่อกกบ้าน แพง หมู่ที่ ๑๑	✓	✓	✓	๙	๒๕๕๔
๔	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มฟื้นฟูอาชีพแม่บ้าน เกษตรกรบ้านแพง	✓	✓	✓	๙	๒๕๕๑
๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านแพง	✓	✓	✓	๑๕	๒๕๕๑
๖	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมเนื้อดีบ้าน หนองโก หมู่ที่ ๑๖	✓	✓	✓	๘	๒๕๕๑
๗	กลุ่มสตรีทอเสื่อกกบ้านหนองเหนือ	✓	✓	✓	๑๙	๒๕๕๐
๘	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านแพง	✓	✓	✓	๑๕	๒๕๕๑
๙	กลุ่มสตรีแม่บ้านทอเสื่อกกบ้านโนนเมือง	✓	✓	✓	๑๕	๒๕๕๑
๑๐	ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน บ้านหนองโก หมู่ที่ ๖		✓	✓	๑๑	
๑๑	กลุ่มหัตถกรรมเสื่อกกบ้านแพง หมู่ที่ ๑	✓	✓	✓	๑๙	๒๕๔๙
๑๒	กลุ่มทอผ้าไหมแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนอง โก หมู่ที่ ๖	✓	✓	✓	๑๕	๒๕๔๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม (มิถุนายน ๒๕๖๕)

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

๑.๗.๑ ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชน เมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย

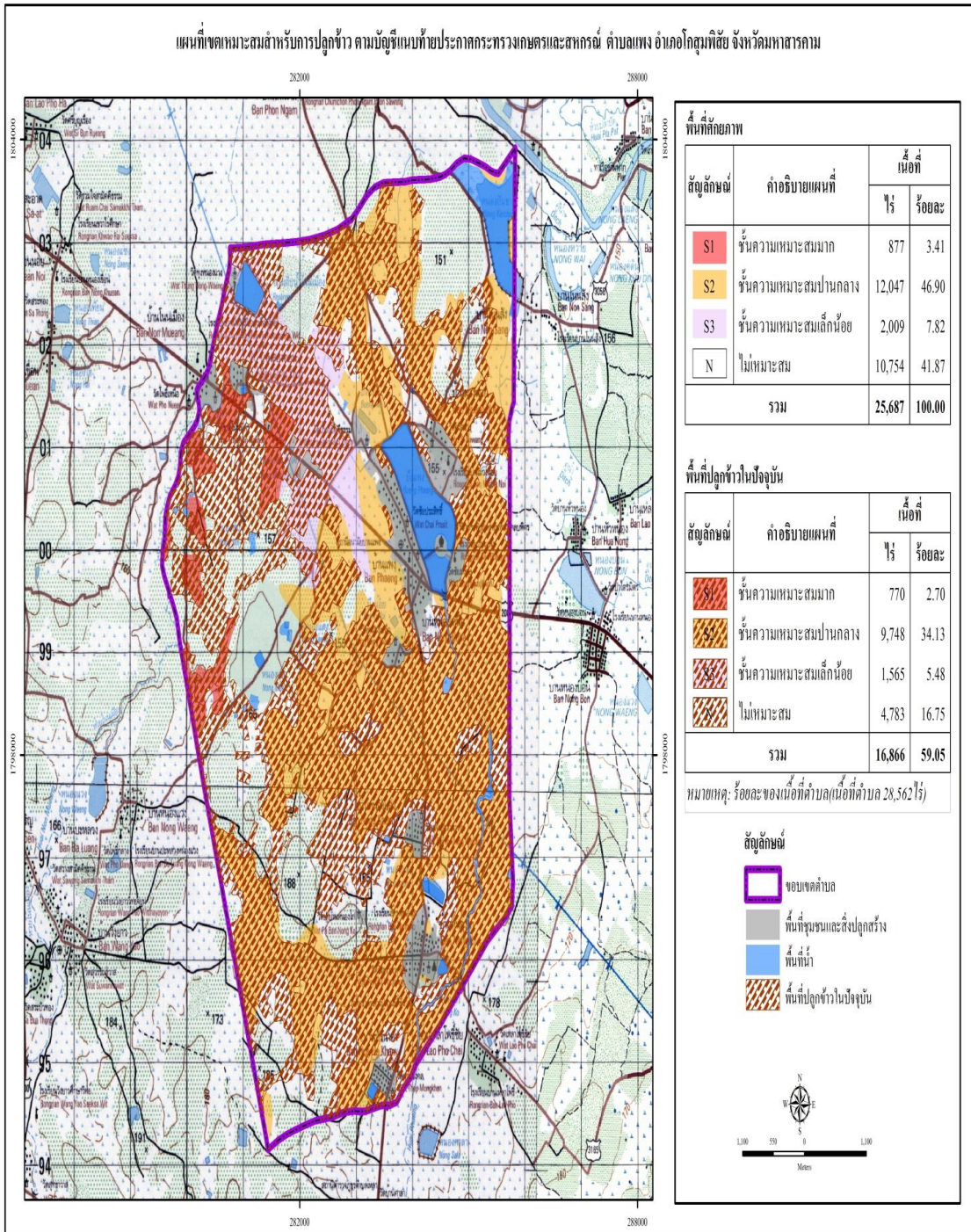
จากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน พบว่าในตำบลแพง สามารถจำแนกการใช้ที่ดิน
ได้เป็น ๕ ประเภทหลัก คือ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่น้ำ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่อื่นๆ
(เช่น ไม้ละเมาะ) ซึ่งรายละเอียดแสดงในตารางที่ ๑๐

ตารางที่ ๑๐ สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

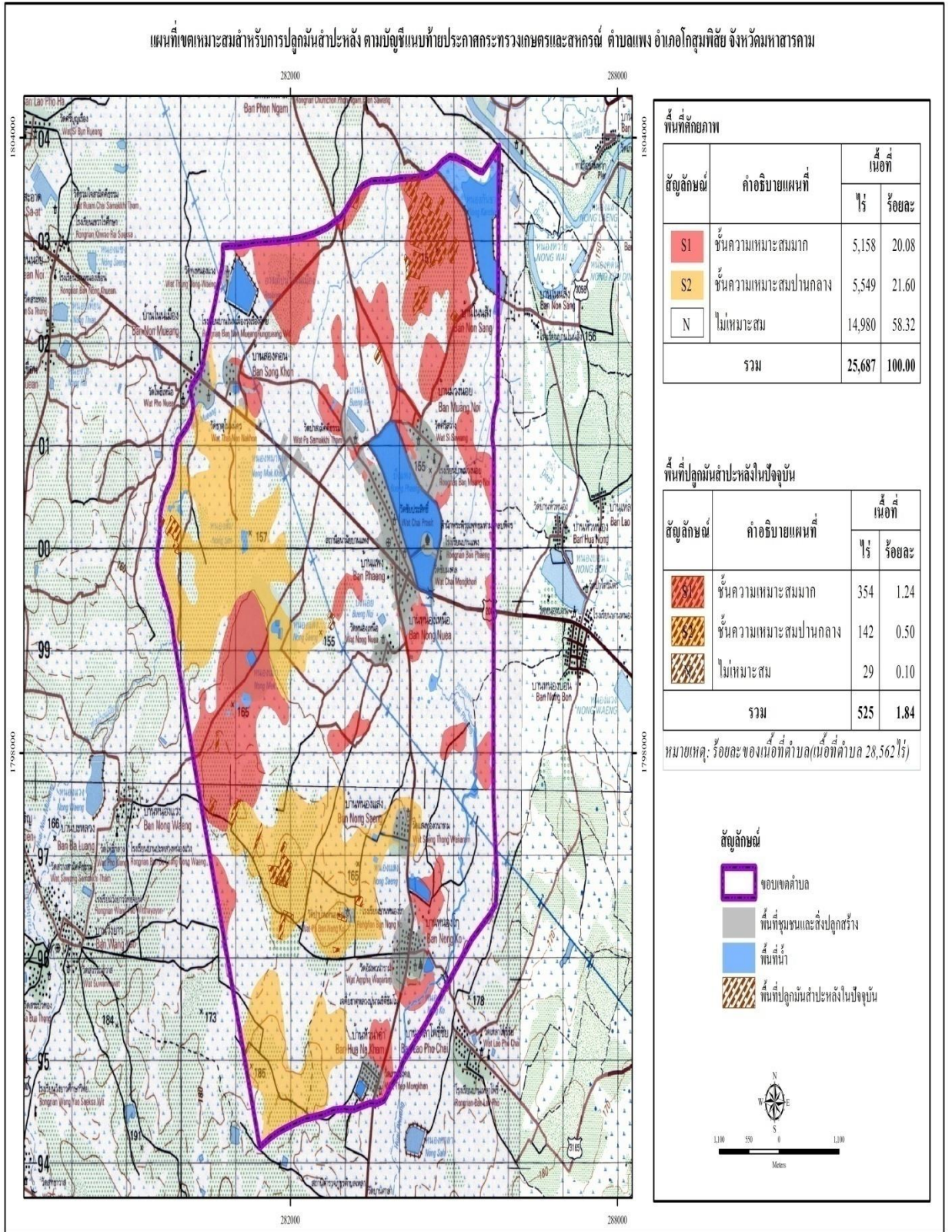
ที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)		ร้อยละ
๑	พื้นที่การเกษตร	20,785	ไร่	๗๙.๓๖
๒	ที่อยู่อาศัย	1,134	ไร่	๔.๓๓
๓	ที่สาธารณะ	2,923	ไร่	๑๑.๑๗
๔	ป่าไม้	584	ไร่	๒.๒๓
๕	แหล่งน้ำสาธารณะ	764	ไร่	๒.๙๑
รวม		26,190		๑๐๐.๐๐

ที่มา : ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแพง ปี ๒๕๖๒

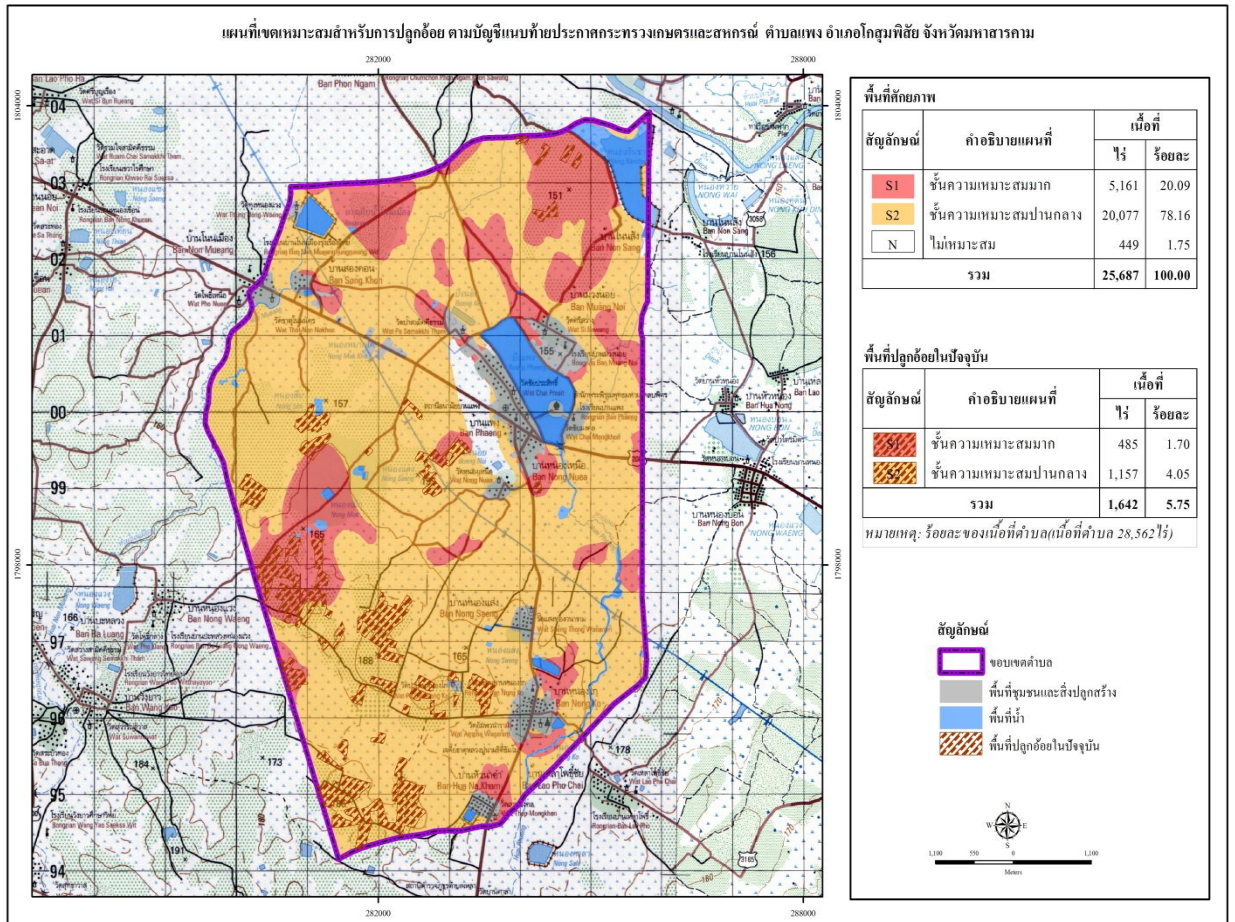
แสดงแผนที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว

แสดงแผนที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลัง

แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกอ้อยโรงงาน

๑.๘ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑.๘.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ สาธารณูปโภค

ประปา ตำบลแพง มีประปาใช้ทุกหมู่บ้าน

ไฟฟ้า มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน

โทรศัพท์ มีโทรศัพท์สาธารณะ ๘ แห่ง สามารถติดต่อกันได้ทุกหมู่บ้าน

สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ

- ที่ทำการ อบต. ๑ แห่ง
- วัด / สำนักสงฆ์ ๑๑ แห่ง
- สถานีอนามัย ๑ แห่ง
- โรงเรียนประถมศึกษา ๔ แห่ง แยกเป็นโรงเรียนขยายโอกาส ๒ แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ๑๖ แห่ง
- ปิมน้ำมัน ๔ แห่ง
- โรงสีข้าว ๒๙ แห่ง
- ร้านค้า ๖๗ แห่ง
- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ๑ แห่ง

ภัยธรรมชาติ

ฝนแล้ง ในปีใดที่ฝนทิ้งช่วงในฤดูฝนจะทำให้เกิดการแห้งแล้งในทุกหมู่บ้าน กระทบต่อ

การทำนา แต่ไม่ถึงกับเสียหายสิ้นเชิง เพราะจะมีฝนตกในช่วงกลางฤดูถึงปลายฤดูการทำนา

น้ำท่วม บริเวณที่ลุ่มซึ่งน้ำท่วมประจำทุกปี จำนวน ๘๕๐ ไร่ บ้านแพงหมู่ที่ ๑,๙,๑๑,๑๓,๑๔ บ้านโนนเมืองหมู่ที่ ๓,๑๒,๑๕ และบ้านสองคอนหมู่ที่ ๒ ในปี ๒๕๕๙ พื้นที่ดังกล่าวประสบภัย ๕๘ ครัวเรือน พื้นที่เสียหาย ๓๒๖ ไร่

๒.๒ ข้อมูลชีวภาพ

➤ การปลูกพืช

พืชที่ปลูกในเขตตำบลแพง ได้แก่ ข้าว , อ้อยโรงงาน , มันสำปะหลัง , ไม้ผล, กก และพืชผัก

ตารางที่ ๖ แสดงการปลูกพืช , พันธุ์พืชและพื้นที่ปลูกที่สำคัญ

ที่	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์	พื้นที่ปลูก (ไร่)	แหล่งปลูก	หมายเหตุ
๑	ข้าวนาปี	กข. ๖ , กข. ๑๕ ข้าวมะลิ ๑๐๕ และ พันธุ์อื่น	๑๘,๓๔๖	หมู่ที่ ๑-๑๖	
๒	อ้อยโรงงาน	ขอนแก่น ๓ K๘๘๙๒ , K๙๒๘๐	๑,๔๔๐	หมู่ที่ ๓,๖,๗,๘,๑๐,๑๓,๑๕,๑๖	
๓	มันสำปะหลัง	ระยอง ๙ เกษตรศาสตร์ ๕๐	๑,๒๐๖	หมู่ที่ ๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๑๐,๑๑,๑๒,๑๔ และ ๑๕	
๔	ไม้ผล - มะม่วง	มะม่วงแก้ว , แรด เขียวเสวย,โชคอนันต์ อกร่อง , น้ำดอกไม้	๑๖๙	หมู่ที่ ๑-๑๖	
๕	กก	พื้นเมือง	๑๓๙	หมู่ที่ ๑-๑๖	
๖	ผักต่าง ๆ	คะน้า,กวาดตุ้ง, ผักกาดขาว ฯลฯ	๖๑	หมู่ที่ ๑-๑๖	

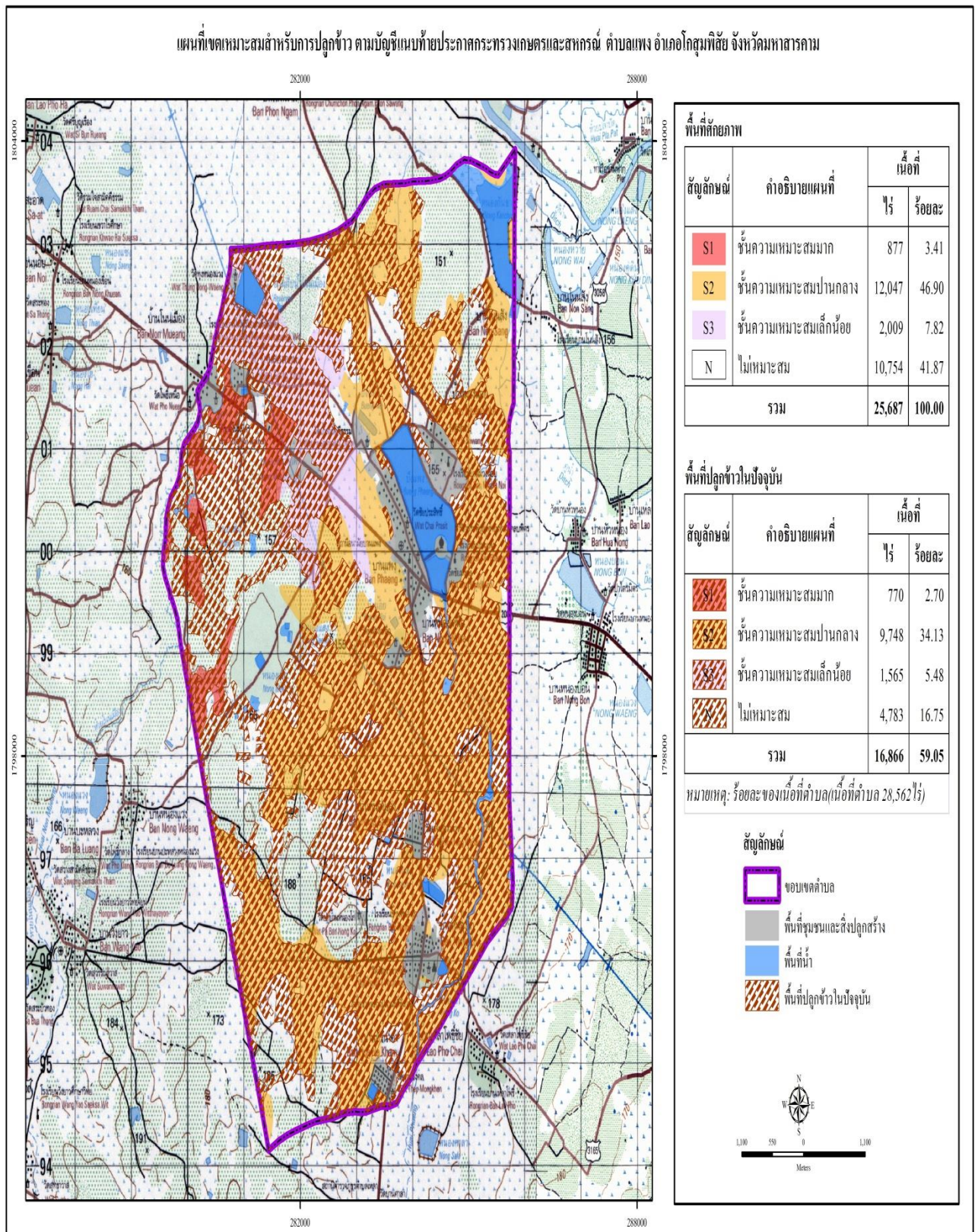
* การเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ ๗ แสดงการเลี้ยงสัตว์ พันธุ์สัตว์

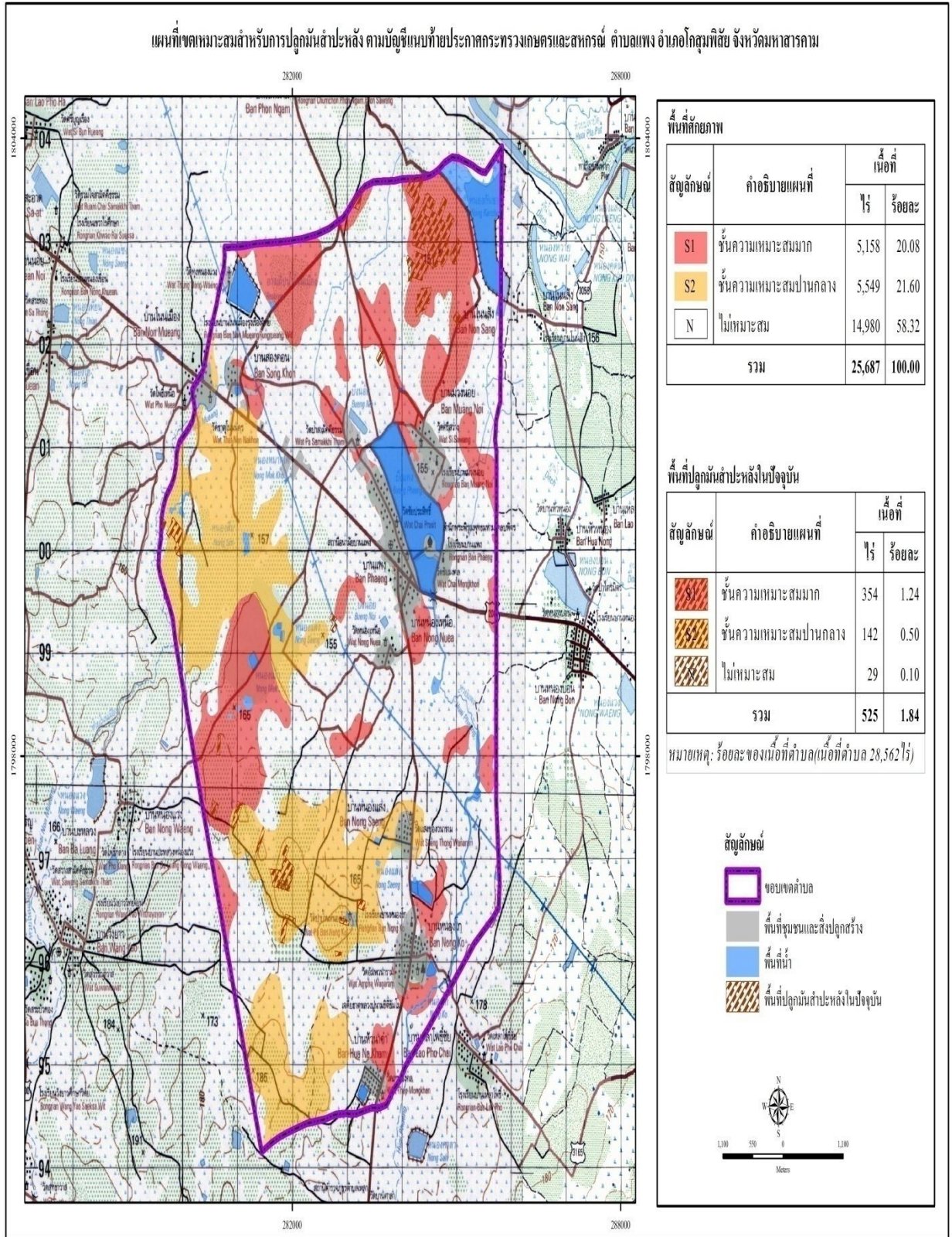
ที่	ชนิดสัตว์	ชื่อพันธุ์	จำนวน (ตัว)	สถานที่เลี้ยง	หมายเหตุ
๑	โคเนื้อ	พื้นเมืองและลูกผสม ผสมอเมริกันกับบราห์มัน	๑,๐๓๐	ทุกหมู่บ้าน	
๒	กระบือ	พันธุ์พื้นเมือง	๒๘๓	หมู่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๔, ๑๕, ๑๖	
๓	สุกร	ลูกผสมสามสายเลือด	๑,๙๔๔	ทุกหมู่บ้าน	
๔	ไก่	พันธุ์พื้นเมือง	๑๑,๙๖๒	ทุกหมู่บ้าน	
๕	เป็ดไข่	กากี้แคมเบล	๓,๓๗๕	ทุกหมู่บ้าน	

★ การใช้ที่ดิน

แสดงแผนที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว

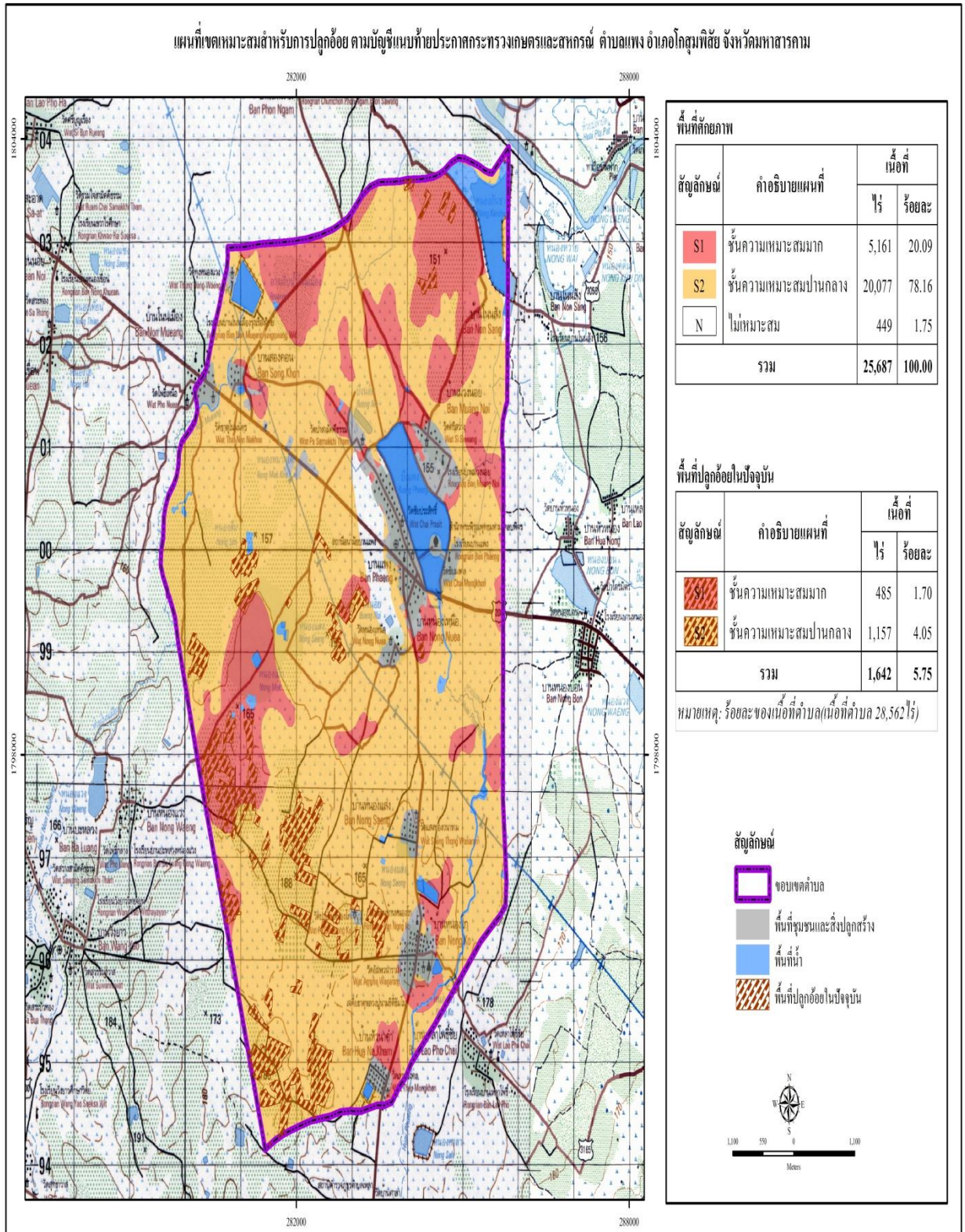

แสดงแผนที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลัง

แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกอ้อยโรงงาน

แผนที่เขตเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อย ตามบัญชีเหมยท้ายประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตำบลเพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

พื้นที่ศักยภาพ

สัญลักษณ์	คำอธิบายแผนที่	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
S1	ชั้นความเหมาะสมมาก	5,161	20.09
S2	ชั้นความเหมาะสมปานกลาง	20,077	78.16
N	ไม่เหมาะสม	449	1.75
รวม		25,687	100.00

พื้นที่ปลูกอ้อยในปัจจุบัน

สัญลักษณ์	คำอธิบายแผนที่	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
S1	ชั้นความเหมาะสมมาก	485	1.70
S2	ชั้นความเหมาะสมปานกลาง	1,157	4.05
รวม		1,642	5.75

หมายเหตุ: ร้อยละของเนื้อที่ตำบล(เนื้อที่ตำบล 28,562 ไร่)

สัญลักษณ์

- ขอบเขตตำบล
- พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง
- พื้นที่น้ำ
- พื้นที่ปลูกอ้อยในปัจจุบัน

๘ ระบบการผลิต

ตารางที่ ๘ แสดงระบบการผลิตพืช - สัตว์

ชนิดพืชการผลิต	วิธีการผลิต	ระยะเวลา	การใช้แรงงาน	หมายเหตุ
ข้าวนาปี	นาดำ, นาหว่านข้าวแห้ง	กค. - พย.	- แรงงานในครัวเรือน - จ้างแรงงาน	
มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน	ยกร่องปลูกสันร่อง	เมย. - กพ. ในปีต่อไป	- แจ้งแรงงานเป็นส่วน ใหญ่	
พืชผัก	ปลูกตามหลังบ้านและหัว ไร่ปลายนาเพื่อบริโภคเป็น ส่วนใหญ่	ตลอดปี	- แรงงานในครัวเรือน	
ไม้ผล	ปลูกตามหลังบ้านและหัว ไร่ ปลายนา, ไร่นาสวนผสม	ตลอดปี	- แรงงานในครัวเรือน	
กก	ปลูกตามแหล่งน้ำ สาธารณะตลอดปีและ ตามหัวไร่ปลายนาที่มี แหล่งน้ำ	ตลอดปี	- แรงงานในครัวเรือน	
โค - กระบือ	เลี้ยงเพื่อใช้แรงงานและ จำหน่ายโดยอาศัยหญ้า จากธรรมชาติ	ตลอดปี	- แรงงานในครัวเรือน	
สุกร	เลี้ยงเพื่อบริโภคและ จำหน่ายในครัวเรือน	ตลอดปี	- แรงงานในครัวเรือน	
สัตว์ปีก	เลี้ยงเพื่อบริโภคและ จำหน่ายในครัวเรือน	ตลอดปี	- แรงงานในครัวเรือน	

๘) ปฏิทินกิจกรรมในการดูแลปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ ๙ แสดงปฏิทินการดูแลและปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์และหัตถกรรม

กิจกรรม	ช่วงเวลา											
	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค
1. ทำนา / ปลูกข้าวนาปี					เตรียมดิน/ตกกล้า/ปักดำ/ไถปุ๋ย						เก็บเกี่ยว	
2. อ้อย โรงงาน		เก็บเกี่ยว			เตรียมดิน/ปลูก ไถปุ๋ย							
3. มันสำปะหลัง						เก็บเกี่ยว				เตรียมดินปลูก ไถปุ๋ย		
4. พืชผัก					ตามช่วงฤดูตลอดปี							
5. ไม้ผล					เตรียมดิน/ปลูก/ดูแลรักษา ตลอดปี							
6. กก	ตลอดปีช่วงว่างจากทำนา											
7. โคน-กระบือ	ตลอดปี											
8. สุกร	ตลอดปี											
9. สัตว์ปีก	ตลอดปี											
10. ทอเสื่อกก	ตลอดปีช่วงว่างจากทำนา											

๘ เทคโนโลยีการผลิต

ตารางที่ ๑๐ แสดงเทคโนโลยีการผลิตพืช - สัตว์

ข้อมูลการผลิต	ข้าว	มัน สำปะหลัง	อ้อย โรงงาน	พืชผัก	ไม้ผล	กก	โค กระบือ	สุกร	สัตว์ ปีก	ปลา
๑. เตรียมพื้นที่										
- รถไถเดินตาม	/	/	/	/	-	/	-	-	-	-
- แรงงานสัตว์										
- แรงงานใน ครัวเรือน	-	/	/	/	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	/	/	-	-	-	/
๒. พันธุ์										
- พันธุ์ดี	/	/	/	/	/	/	/	/	-	/
- พันธุ์เมือง		-	-	-	-	/	/	-	/	/
๓. แหล่งพันธุ์										
- ผลิตเอง	/	/	/	-	-	-	/	/	/	-
- แหล่งพันธุ์ดี	/	/	/	/	/	/	-	/	-	/
๔. การใช้ปุ๋ย	ใช้									
- ปุ๋ยชีวภาพ	บาง	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- ปุ๋ยพืชสด	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- ปุ๋ยคอก										
- ปุ๋ยเคมี	-	/	/	/	/	-	-	-	-	-
	ทุกราย	/	/	/	/	/	-	-	-	-

➤ ปริมาณผลผลิต

ตารางที่ ๑๑ แสดงปริมาณผลผลิตจากพืชและสัตว์

ชนิดพืช	พื้นที่ / จำนวน	ผลผลิตเฉลี่ย (กก. / ไร่)	ผลผลิตรวม (กก. / ปี)	หมายเหตุ
๑. ข้าวนาปี	๑๘,๓๔๗ ไร่	๔๑๐	๘,๒๕๖,๑๕๐	รวมไม้ผลทุกชนิด น้ำหนักรากต้นแห้งรวม พืชผักทุกชนิด
๒. มันสำปะหลัง	๑,๒๐๖ ไร่	๓,๕๐๐	๓,๖๑๘,๐๐๐	
๓. อ้อยโรงงาน	๑,๔๔๒ ไร่	๑๐,๕๐๐	๑,๔๔๒๐,๐๐๐	
๔. ไม้ผล	๑๒๔ ไร่	๘๐๐	๙๙,๒๐๐	
๕. กก	๑๕๙ ไร่	๔๕๐	๗๑,๕๕๐	
๖. พืชผัก	๖๑ ไร่	๖๐๐	๓๖๖.๐๐	
๗. สัตว์ปีก	๑,๙๔๔ ตัว	๑ กก./ตัว	๑,๙๔๔ ตัว	
๘. สุกร	๑,๐๓๐ ตัว	๑๐๐ กก./ตัว	๙๒,๖๐๐	
๙. โคเนื้อ	๒๘๓ ตัว	๑๐๐ กก./ตัว	๑๒๐ ตัว/ปี	
๑๐. กระบือ	๒๘๐ บ่อ	๒๕๐ กก./บ่อ	๗๐,๐๐๐	

ตารางที่ ๑๒ แสดงปริมาณการผลิตข้าวรายหมู่บ้าน

หมู่ที่	พื้นที่ (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	หมายเหตุ
๑	๑,๙๐๒	๔๒๐	๗๙๘.๘๔	
๒	๑,๒๑๕	๔๔๐	๕๓๔.๖	
๓	๑,๕๙๑	๔๕๐	๗๑๕.๙๕	
๔	๗๑๙	๔๔๐	๓๑๖.๓๖	
๕	๑,๙๙๖	๔๕๐	๘๙๘.๒	
๖	๑,๐๕๖	๔๗๐	๔๙๖.๓๒	
๗	๑,๒๖๐	๔๕๐	๕๖๗	
๘	๓๙๕	๔๔๐	๑๗๓.๘	
๙	๑,๑๑๙	๔๓๐	๔๘๑.๑๗	
๑๐	๙๐๐	๔๔๐	๓๙๖	
๑๑	๑,๕๐๑	๔๕๐	๖๗๕.๔๕	
๑๒	๑,๗๒๕	๔๔๐	๗๕๙	
๑๓	๗๓๑	๔๓๐	๓๑๔.๓๓	
๑๔	๕๖๙	๔๔๐	๒๕๐.๓๖	
๑๕	๗๑๘	๔๒๐	๓๐๑.๕๖	
๑๖	๙๕๐	๔๓๐	๔๐๘.๕	
รวม	๑๘,๓๔๗	๔๔๐	๘,๐๘๗.๔๔	

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

๑. บึงบ้านแพง เป็นบึงขนาดใหญ่มีสัตว์น้ำมากมายและเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ ประชาชนใช้น้ำจากบึงแพงในการเพาะปลูก อุบโภาค บริโภาค ในฤดูหนาวจะมีนกเป็ดน้ำมากมายมาสร้างความเพลิดเพลินให้กับนักท่องเที่ยว

๒. หาดสะเดา อยู่บริเวณริมบึงแพงติดถนนบ้านแพงบ้านม่วงน้อย เป็นที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้สัญจรไปมา

๒.๓ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

➤ ขนาดถือครองที่ดินและสิทธิในที่ดินทำกิน

หมู่ที่	บ้าน	การใช้ประโยชน์ที่ดิน (ไร่)								
		นาข้าว	มัน สำปะหลัง	อ้อย โรงงาน	กก	ไม้ผล	พืชผัก	ที่อยู่ อาศัย	รวม	หมายเหตุ
๑	แพง	๑,๙๐๒	๒๕	๔๕	๒๐	๘	๓	๑๐๓	๒,๑๐๖	
๒	สองคอน	๑,๒๑๕	๖๕	-	๔	๑๑	๖	๖๐	๑,๓๖๑	
๓	โนนเมือง	๑,๕๙๑	๘๐	๒๑๒	๕	๑๒	๔	๘๕	๑,๙๘๙	
๔	หนองเหนือ	๗๑๙	๓๒	๗๔	๔	๔	๓	๖๕	๙๐๑	
๕	ม่วงน้อย	๑,๙๙๖	๖๕	๑๒	๒๕	๑๐	๖	๑๐๔	๒,๒๑๘	
๖	หนองโก	๑,๐๕๖	๔๖	๑๔๒	-	๘	๔	๙๕	๑,๓๕๑	
๗	หัวนาคำ	๑,๒๖๐	๖๒	๕๓๕	-	๙	๓	๓๕	๑,๙๐๔	
๘	หนองแสง	๓๙๕	๓๐	๗๐	๕	๘	๒	๔๐	๕๕๐	
๙	แพง	๑,๑๑๙	-	-	๑๖	๕	๔	๑๑๙	๑,๒๖๓	
๑๐	หนองโก	๙๐๐	๓๐	๕๔	-	๖	๓	๕๕	๑,๐๔๘	
๑๑	แพง	๑,๕๐๑	๓๒	-	๑๕	๗	๓	๑๕๐	๑,๗๐๘	
๑๒	โนนเมือง	๑,๗๒๕	๒๙	๔๕	๕	๙	๕	๖๐	๑,๘๗๓	
๑๓	แพง	๗๓๑	-	๕	๑๙	๖	๓	๓๗	๘๐๑	
๑๔	แพง	๕๖๙	๓๐	-	๑๘	๕๐	๔	๓๐	๗๐๑	
๑๕	โนนเมือง	๗๑๘	๘๔	๑๗๖	๓	๙	๕	๕๐	๑,๐๔๕	
๑๖	หนองโก	๙๕๐	๒๐	๗๐	-	๗	๓	๔๖	๑,๐๙๖	
รวม		๑๘,๓๔๖	๖๓๐	๑,๔๔๐	๑๓๙	๑๖๙	๖๑	๑,๑๓๔	๒๑,๙๑๙	

➤ จำนวนแรงงาน

❖ แรงงานในภาพเกษตรตำบลแพงจะเป็นแรงงานหัวหน้าครัวเรือนและแม่บ้านส่วน
แรงงานวัยหนุ่มสาวจะไปทำงานต่างถิ่นจะเหลือก็เป็นส่วนน้อยเฉลี่ย ๑.๗ คน / ครัวเรือน

❖ แรงงานเกษตรกร / รับจ้าง เมื่อเกษตรกรที่ว่างจากงานในครอบครัวจะไปรับจ้างจาก
เกษตรกรรายอื่นการเกษตรในตำบลแพง เช่น ทำนา ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกอ้อย จะจ้างแรงงานเพิ่ม
เฉลี่ย ๗๐ - ๑๐๐ คน / ครัวเรือน / ปี

➤ รายได้รายจ่ายของครัวเรือนในภาคเกษตร

ตารางที่ ๑๓ แสดงรายได้ - รายจ่ายต่อครัวเรือนต่อปี

ที่มาของรายได้ รายจ่าย	จำนวนครัวเรือนที่มี รายได้	รายได้ / ไร่ (บาท)	รายจ่าย / ไร่ (บาท)	รายได้สุทธิ / ไร่ (บาท)
ในภาคเกษตร				
ข้าวนาปี	๑,๖๘๖	๔,๔๑๐	๒,๖๕๐	๑,๗๖๐
อ้อยโรงงาน	๑๔๐	๕,๖๐๐	๕,๐๘๐	๕๒๐
มันสำปะหลัง	๗๕	๒,๗๕๐	๒,๑๕๐	๖๐๐
โคเนื้อ	๕๓๗	๑๖,๐๐๐ / ตัว	๑๒,๐๐๐ ตัว	๔,๐๐๐ / ตัว
กระบือ	๑๐๕	๑๔,๐๐๐ / ตัว	๑๑,๐๐๐ / ตัว	๓,๐๐๐ / ตัว

➤ เป้าหมายของการทำฟาร์ม

เป้าหมายการทำงานการเกษตรของตำบลแพงแตกต่างกันตามกิจกรรมดังนี้

๑. ข้าวจะผลิตใช้เพื่อบริโภคเป็นหลักที่เหลือจากบริโภคแล้วค่อยจำหน่าย
๒. อ้อยโรงงานผลิตเพื่อจำหน่ายอย่างเดียว
๓. มันสำปะหลังผลิตเพื่อจำหน่ายอย่างเดียว
๔. การปลูกกกเพื่อทอเสื่อจำหน่าย
๕. พืชผักผลิตเพื่อบริโภค
๖. ไม้ผลผลิตเพื่อบริโภค
๗. สัตว์ปีกผลิตเพื่อบริโภคและขายบางส่วน
๘. สัตว์ใหญ่ผลิตเพื่อจำหน่าย

สรุปเป้าหมายการทำฟาร์มส่วนใหญ่เพื่อยังชีพและขายในส่วนที่เกิน

➡ สัตว์ในงานเครื่องจักรการเกษตร
ตารางที่ ๑๔ แสดงสัตว์ใช้งานเครื่องจักรการเกษตร

หมู่ที่	กระบือ (ตัว)	รถไถเดินตาม (คัน)	เครื่องนวดข้าว (เครื่อง)	รถแทรกเตอร์ล้อยาง (คัน)	โรงสีข้าว	หมายเหตุ
๑	๑๖	๖๐	-	๑	๑	
๒	๑๒๕	๑๒	-	-	๔	
๓	๔๐	๔๒	๑	๑	๔	
๔	๓๐	๓๘	-	-	๒	
๕	๑๓	๒๖	-	-	๑	
๖	๕๐	๔๑	-	-	๑	
๗	๕๐	๓๕	-	๑	๑	
๘	๒๖	๖	-	-	๓	
๙	๔๐	๒๒	๑	๓	๒	
๑๐	-	๒๕	-	-	๑	
๑๑	-	๒๓	๒	-	๒	
๑๒	๑๐	๒๕	-	-	๓	
๑๓	๘	๑๖	-	-	-	
๑๔	๔	๑๐	-	-	๒	
๑๕	๑๓	๑๒	๑	-	๑	
๑๖	-	๒๒	๕	-	๑	
รวม	๔๒๕	๔๑๕	๕	๖	๒๙	

ที่มา : ข้อมูลศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแพง

➤ ผลผลิตเฉลี่ยราคาต้นทุนการผลิต

ผลผลิตเฉลี่ยและต้นทุนการผลิตจะแสดงในตารางที่ ๑๑ และ ตารางที่ ๑๒ ส่วน ราคาผลผลิตจะขึ้นอยู่กับสภาวะการตลาดของประเทศ

➤ กลุ่มเกษตรกรทำนาแพง

ตั้งอยู่บ้านแพง หมู่ที่ ๑๔ เป็นกลุ่มเกษตรกรที่จัดตั้ง ปัจจุบันมีสมาชิก ๗๒ คน ดำเนินกิจกรรมซื้อปัจจัยการเกษตรให้สมาชิก

➤ กลุ่มแม่บ้าน

มีการรวมกลุ่มทุกหมู่บ้าน ทำกิจกรรมในการทอเสื่อกกเพื่อจำหน่าย จะทำกิจกรรมหลังจากว่างจากฤดูทำนาเรื่องการตลาดยังเป็นปัญหาภายในกลุ่ม

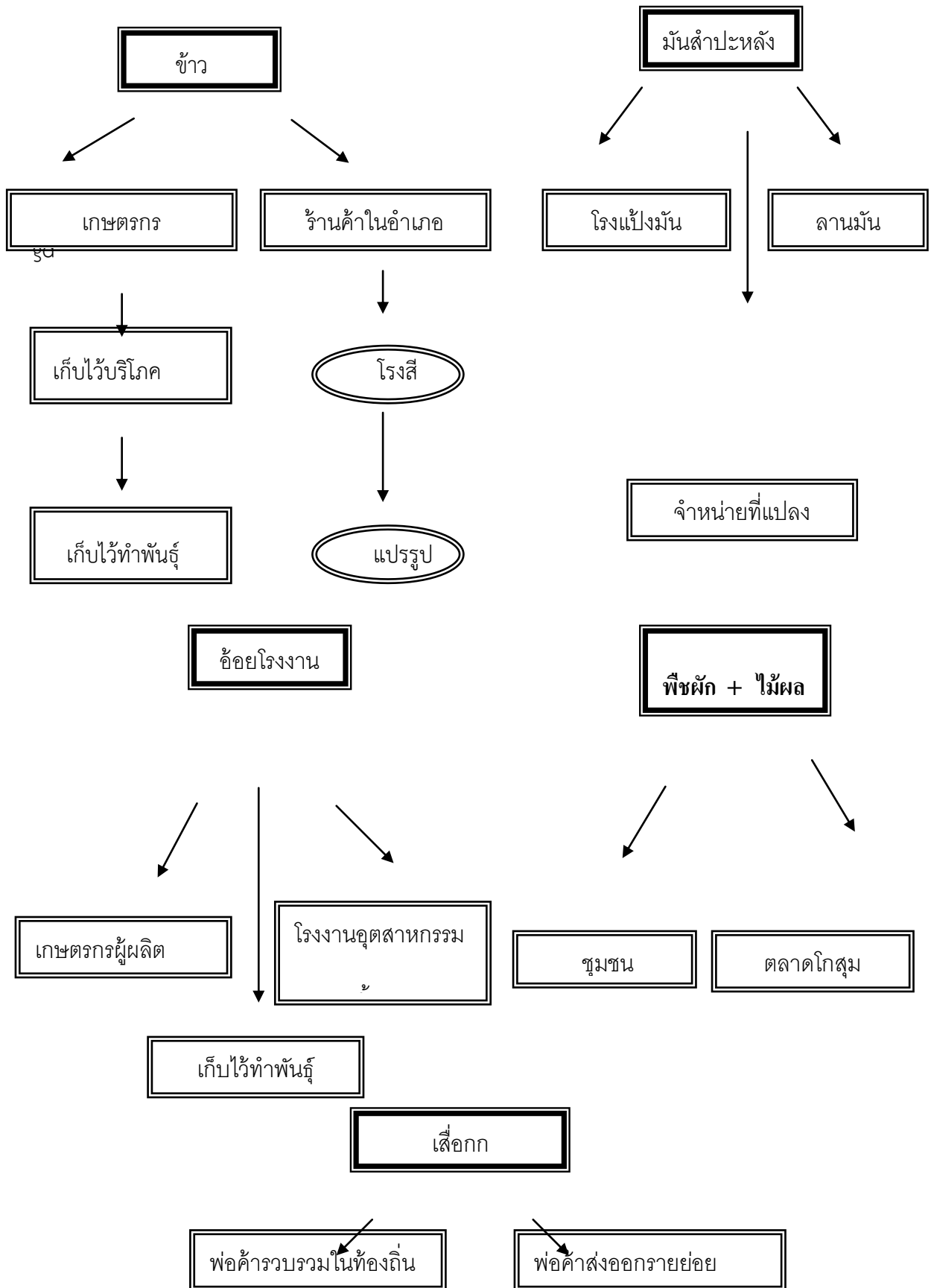
➤ แหล่งสินเชื่อเพื่อการผลิต

ตารางที่ ๑๕ แสดงแหล่งสินเชื่อและภาวะหนี้สิน

แหล่งสินเชื่อ	จำนวนเป็นหนี้ (ครัวเรือน)	ร้อยละ ของครัวเรือนเกษตรกร	เฉลี่ย / ครัวเรือน (บาท)
๑. ธกส / สหกรณ์ การเกษตร	๘๓๕	๔๙.๕๒	๒๖,๕๐๐
๒. กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต	๔๘๐	๒๘.๔๖	๘,๐๐๐
๓. เพื่อนบ้าน / ญาติ	๓๑๕	๑๘.๖๘	๕,๐๐๐

หมายเหตุ บางครอบครัวจะเป็นหนี้อยู่หลายแห่งก็ได้

ข้อมูลด้านการตลาด

กองทุนหมู่บ้านและผลการดำเนินงาน

ตารางที่ ๑๖ แสดงข้อมูลกองทุนต่าง ๆ ดังนี้

ที่	ชื่อกองทุน	สถานที่ตั้ง	สมาชิก	เงินกองทุน	ผลการดำเนินงาน
๑	กองทุนหมู่บ้านละหนึ่ง ล้านบาท	ทุกหมู่บ้าน	-	๑๖ ล้านบาท	ให้สมาชิกกู้ยืมร้อยละ ๖ บาท/ปี
๒	กองทุนกลุ่มสตรีดำเนิน ธุรกิจผลิตภัณฑ์กก	หมู่ ๑	๑๗๐	๕๐๐,๐๐๐	จัดหาสินค้าต่าง ๆ จำหน่ายให้สมาชิก
๓	กองทุนศูนย์ส่งเสริมและ ผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน	ม. ๖	๒๕	๗๐,๐๐๐	ขยายพันธุ์ข้าวให้ เกษตรกรทั่วไป
๔	กองทุนกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรบ้านแพง (โครงการฟื้นฟูอาชีพ)	บ้านแพง	๓๐	๔๙,๕๐๐	ให้สมาชิกกู้ยืมไป ดำเนินการกิจกรรม ทอเสื่อกก
๕	กองทุนกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรบ้านแพง	ม. ๑๑	๓๐	๒๐,๐๐๐	ให้สมาชิกกู้ยืมไป ดำเนินการกิจกรรม ทอเสื่อกก
๖	กองทุนกลุ่มสตรีสหกรณ์ บ้านแพง	ม. ๑	๑๒๐	๗๐๐,๐๐๐	ให้สมาชิกกู้ยืมไป ดำเนินการกิจกรรม ทอเสื่อกก

๒.๔ ข้อมูลด้านสังคม

จำนวนประชากรและครัวเรือน

ตารางแสดงจำนวนประชากรและครัวเรือน

หมู่ที่	บ้าน	ประชากร		รวม	จำนวนครัวเรือน		หมายเหตุ
		ชาย	หญิง		ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนเกษตรกร	
๑	แพง	๔๑๘	๔๒๔	๘๔๒	๒๑๑	๑๒๕	
๒	สองคอน	๓๗๙	๓๖๔	๗๔๓	๑๘๑	๘๐	
๓	โนนเมือง	๓๓๔	๓๗๖	๗๑๐	๑๙๕	๑๑๓	
๔	หนองเหนือ	๒๑๔	๒๐๒	๔๑๖	๑๑๐	๗๖	
๕	ม่วงน้อย	๓๒๐	๓๓๔	๖๕๔	๑๘๕	๑๐๘	
๖	หนองโก	๒๘๓	๓๒๒	๖๐๕	๑๓๖	๙๒	
๗	หัวนาคำ	๒๑๖	๒๒๑	๔๓๗	๑๐๖	๖๗	
๘	หนองแสง	๑๔๔	๑๒๓	๒๖๗	๗๖	๔๓	
๙	แพง	๔๑๑	๔๒๕	๘๓๖	๒๗๓	๑๑๕	
๑๐	หนองโก	๑๘๗	๒๐๐	๓๘๗	๙๓	๖๔	
๑๑	แพง	๔๕๗	๔๗๖	๙๓๓	๒๗๗	๑๓๘	
๑๒	โนนเมือง	๒๘๙	๓๔๖	๖๓๕	๑๗๒	๑๒๖	
๑๓	แพง	๒๔๕	๒๕๒	๔๙๗	๑๔๑	๕๕	
๑๔	แพง	๒๑๑	๒๑๘	๔๒๙	๑๐๖	๔๑	
๑๕	โนนเมือง	๑๗๓	๑๗๒	๓๔๕	๙๘	๖๑	
๑๖	หนองโก	๒๒๐	๒๒๗	๔๔๗	๑๐๓	๕๗	
	รวม	๔,๕๐๑	๔,๖๘๒	๙,๑๘๓	๒,๔๖๓	๑,๓๖๓	

แหล่งที่มา รายงานสถิติประชากรและบ้าน ระดับตำบลของตำบลแพง

ข้อมูลของระหว่างวันที่ ๑- ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

➤ ขนาดถือครองที่ดินและสิทธิในที่ดินทำกิน

หมู่ที่	บ้าน	การใช้ประโยชน์ที่ดิน (ไร่)								
		นาข้าว	มัน สำปะหลัง	อ้อย โรงงาน	กก	ไม้ผล	พืชผัก	ที่อยู่ อาศัย	รวม	หมายเหตุ
๑	แพง	๑,๙๐๒	๒๕	๔๕	๒๐	๘	๓	๑๐๓	๒,๑๐๖	
๒	สองคอน	๑,๒๑๕	-	-	๔	๑๑	๖	๖๐	๑,๓๖๑	
๓	โนนเมือง	๑,๕๙๑	๘๐	๒๑๒	๕	๑๒	๔	๘๕	๑,๙๘๙	
๔	หนองเหนือ	๗๑๙	๘๗	๗๔	๔	๔	๓	๖๕	๙๐๑	
๕	ม่วงน้อย	๑,๙๙๖	๖๕	๑๒	๒๕	๑๐	๖	๑๐๔	๒,๒๑๘	
๖	หนองโก	๑,๐๕๖	๘๗	๑๔๒	-	๘	๔	๙๕	๑,๓๕๑	
๗	หัวนาคำ	๑,๒๖๐	๑๐๕	๕๓๕	-	๙	๓	๓๕	๑,๙๐๔	
๘	หนองแสง	๓๙๕	๘๖	๗๐	๕	๘	๒	๔๐	๕๕๐	
๙	แพง	๑,๑๑๙	-	-	๑๖	๕	๔	๑๑๙	๑,๒๖๓	
๑๐	หนองโก	๙๐๐	๓๐	๕๔	-	๖	๓	๕๕	๑,๐๔๘	
๑๑	แพง	๑,๕๐๑	๓๒	-	๑๕	๗	๓	๑๕๐	๑,๗๐๘	
๑๒	โนนเมือง	๑,๗๒๕	๒๙	๔๕	๕	๙	๕	๖๐	๑,๘๗๓	
๑๓	แพง	๗๓๑	-	๕	๑๙	๖	๓	๓๗	๘๐๑	
๑๔	แพง	๕๖๙	๓๐	-	๑๘	๕๐	๔	๓๐	๗๐๑	
๑๕	โนนเมือง	๗๑๘	๘๔	๑๗๖	๓	๙	๕	๕๐	๑,๐๔๕	
๑๖	หนองโก	๙๕๐	๕๒	๗๐	-	๗	๓	๔๖	๑,๐๙๖	
รวม		๑๘,๓๔๖	๗๙๒	๑,๔๔๐	๑๓๙	๑๖๙	๖๑	๑,๑๓๔	๒๑,๙๑๙	

ประวัติความเป็นมาของตำบลแพง

ตำบลแพง ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๐ เดิมสมาชิกชุมชนอพยพมาจากบ้านจั่ว บ้านโนน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม และต่อมาตำบลแพงได้แบ่งแยกการปกครองออกจากตำบลโพนงาม เมื่อปี ๒๕๓๑ ปัจจุบันตำบลแพงมี ๑๖ หมู่บ้าน มีกำนันปกครองตำบลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จำนวน ๑๓ คน คือ

๑. นายผุย รัตน์เสนา
๒. นายสง สุทธิสาร
๓. นายสน คำแพง
๔. นายบัวหาร ลำยอง
๕. นายพิรมย์
๖. นายพร ฮาตระกูล
๗. นายมูล อวบอ้วน
๘. นายหนู มุ่งสวัสดิ์
๙. นายสุข จันทะรัตน์
๑๐. นายบุญมา มุลตะกร
๑๑. นายไพบูลย์ สมศรีลัย
๑๒. นายบุญพรรค อวบอ้วน เป็นกำนันคนปัจจุบัน
๑๓. นายจรูระ ศิริภูธร เป็นกำนันคนปัจจุบัน

ภาษาที่ใช้สื่อสารในท้องถิ่น ภาษาไทยอีสาน ประเพณีดั้งเดิมที่สำคัญได้แก่ ประเพณีเลี้ยงตาแฮก และเลี้ยงปู่ตาค่อนจะลงมือการเกษตรของแต่ละปี

ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม อิทธิพลทางความคิด

ชาวบ้านทั่วไปของตำบลแพง นับถือศาสนาพุทธ ภาษาที่ใช้เป็นภาษาท้องถิ่น คือ ภาษาไทยอีสาน ความสัมพันธ์ของคนในสังคม ยังเป็นสังคมเกษตรกรรม มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันระหว่างพ่อ – แม่ และเครือญาติ พี่พวออาศัยซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันในด้านงานบุญประเพณีต่าง ๆ ซึ่งยังคงยึดถือประเพณีดั้งเดิมที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีการทำบุญตามฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ การบายศรีสู่ขวัญ การเลี้ยงตาแฮกหรือปู่ตาค่อนลงทำนาในแต่ละปี

การศึกษา

การศึกษาของประชากรตำบลแพง ส่วนใหญ่จากการศึกษาภาคบังคับและประชาชนให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาของบุตรหลานกันทั่วคร้วเรือน ปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษา ๔ แห่ง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ๒ แห่ง

ผู้นำธรรมชาติ - ประกอบด้วย

- * กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต.
- * พระสงฆ์ มัคทายก , กำจำ , หมอสูตร

ผู้นำด้านปกครอง

๑. นายบุญพรรค อวบอ้วน	กำนันตำบลแพง	หมู่ที่ ๑
๒. นายทองพันธ์	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๒
๓. นางสาวเนียง ภวภูตานนท์	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๓
๔. นายสุรพล โสมาพุด	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๔
๕. สัมพันธ์ เฉิดฉาย	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๕
๖. นายไพชิต แถมโฮง	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๖
๗. นายเกษม พรมรัตน์	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๗
๘. นายดวงจันทร์ วาชัยยุง	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๘
๙. นายธนะ ศิริภูธร	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๙
๑๐. นายวิรัตน์ ฤงอินลา	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑๐
๑๑. นายธนะชัย แสนผาบ	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑๑
๑๒. นายบัญญัติ ถานกางสู่ย	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑๒
๑๓. นายทรงศิลป์ คอนโพธิ์ศรี	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑๓
๑๔. นายมานพ นามวงษา	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑๔
๑๕. นายพยุ่ง คำภาบุตร	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑๕
๑๖. นายศุภชัย จุฬาคำ	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ ๑๖

ผู้นำด้านบริหาร

๑. นางสาวรณิภา กลิ่นขจร	รองปลัดอบต. ปฏิบัติหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	
๒. นายกัณฑ์ อุดมจิตร	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	หมู่ที่ ๖
๓. นายพงษ์ศักดิ์ สีดาบุญมา	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	หมู่ที่ ๑๕

บทที่ ๓

สถานการณ์ของชุมชน

๓.๑ ปัญหาของชุมชน

ปัญหาต่าง ๆ ที่ได้จากการจัดเวทีชาวบ้านทุกหมู่บ้าน พอสรุปเป็นด้านต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญดังนี้

กายภาพ	ชีวภาพ	เศรษฐกิจ	สังคม
๑. แหล่งน้ำในการเกษตรมีไม่เพียงพอ	๑. ขาดพันธุ์พืชพันธุ์ดี	๑. ขาดอาชีพเสริม	๑. ภาวะหนี้สิน
๒. ดินเสื่อมคุณภาพ	๒. ผลผลิตตกต่ำ	๒. เงินทุนไม่เพียงพอในการประกอบอาชีพ	๒. การรวมกลุ่มการผลิตยังมีน้อย
๓. ดินเค็ม	๓. โรคแมลงศัตรูข้าว , พืชผักระบาด	๓. ราคาผลผลิตไม่คงที่	๓. ยาเสพติด
๔. ไฟฟ้าสาธารณะไม่เพียงพอ	๔. ขาดแคลนพ่อแม่วัยพันธุ์ดี	๔. ต้นทุนในการเกษตรสูง	๔. ขาดความรู้ด้านการจัดการบริหารในอาชีพ
๕. โทรศัพท์สาธารณะมีน้อย		๕. การอพยพแรงงาน	๕. การศึกษาของเด็กวัยก่อนเกณฑ์
๖. ภัยธรรมชาติ		๖. ขาดความรู้ด้านการตลาด	๖. ขยะ
๗. ถนนเข้าไปพื้นที่ทำการเกษตรไม่สะดวก			
๘. แหล่งน้ำธรรมชาติตื้นเขิน			
๙. ประปามีไม่เพียงพอ			

๓.๒ คึยภาพชุมชน

๑. ผู้นำ เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ เสียสละ เอาใจใส่ต่อสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน
๒. ประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่มีความรักสามัคคีหวงแหนท้องถิ่น ยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม อดิ้งามของชุมชนที่สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ

กลุ่มองค์กรประชาชน

ตำบลแพง มีกลุ่มองค์กรประชาชนที่ค่อนข้างเข้มแข็ง มีกองทุนและการดำเนินงาน มีการช่วยเหลือสนับสนุนชุมชนอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยกลุ่มเกษตรกร ทำนาแพง , กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลแพง เน้นให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชนในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการอาชีพและการสนับสนุน การทำงานของกลุ่มองค์กรประชาชน รวมถึงการประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกันทุกส่วนเป็นอย่างดีเป็นผลทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของชุมชนเป็นหลัก

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ตำบลแพง มีศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ที่เป็นแหล่งศึกษา

เรียนรู้ของเกษตรกร รวมถึงเป็นแหล่งสื่อสารข้อมูล ข่าวสารและเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร ผู้สนใจโดยทั่วไป

๓.๓ วิสัยทัศน์ของชุมชน

❖ ฝันของบุคคล

- อยากรายได้พออยู่พอกินไม่มีหนี้สิน
- อยากให้รัฐบาลปลดหนี้ให้
- มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- อยากรมีตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร
- มีแหล่งเงินทุนในหมู่บ้านที่สามารถผ่อนชำระในระยะยาว
- อยากรมีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างพอเพียงในไร่นา
- อยากรมีอาชีพเสริมในครัวเรือน

❖ ฝันของชุมชน

- อยากรให้กลุ่มเกษตรกรมีเงินทุนดำเนินการมาก ๆ
- รวมกลุ่มการผลิตตามกิจกรรมนั้น ๆ
- ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์สิ่งแวดล้อมดี สังคมมีความสุข
- มีแหล่งกำจัดขยะและจัดระบบการระบายน้ำเสียรักษาความสะอาดใน ชุมชน
- อยากรให้ประชาชนหันมาทำการเกษตรแบบผสมผสาน
- ขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตรให้ทั่วถึง
- อยากรให้มีตลาดรองรับสินค้าทางการเกษตร

❖ ฝันที่เป็นไปได้

- จัดทำแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรโดยใช้สินเชื่อกจาก ธกส. หรือแหล่งเงินทุนอื่น ๆ
- จัดทำไร่นาสวนผสมหรือเกษตรผสมผสานทำให้มีอาหารบริโภคเพิ่มมากขึ้นเป็นการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้จากผลผลิตและยังเป็นการลดปัญหาการว่างงานลงได้
- การรวมกลุ่มตามกิจกรรมการผลิตจะได้เสวนากันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
- การปรับปรุงบำรุงดินที่เสื่อมคุณภาพให้กลับคืนสภาพที่อุดมสมบูรณ์ โดยการใช้ปุ๋ยพืชสด, ปุ๋ยคอก, ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยชีวภาพ
- ลดต้นทุนการผลิต โดยใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ถูกต้องใช้ปัจจัยการผลิต
- สามารถเพิ่มผลผลิตต่อให้ให้สูงขึ้นจนทำให้มีผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการผลิตอย่างดี

บทที่ ๔

สังเคราะห์ข้อมูล

◆ ประวัติการประกอบอาชีพของชุมชน

การประกอบอาชีพของชุมชนในอดีตจะประกอบอาชีพการทำนาเป็นหลักและรองลงมาเป็นการเลี้ยงสัตว์ปลูกกกเพื่อทอเสื่อและ พืชผักไม้ผลและปลูกพืชไร่ โดยใช้แรงงานภายในครอบครัว ใช้แรงงานสัตว์การใช้สารเคมีต่าง ๆ ไม่มี เป็นการผลิต โดยอาศัยปัจจัยที่มีอยู่ในครอบครัว และอาศัยธรรมชาติพื้นที่การเกษตรจะมากเนื่องจากเป็นครอบครัวใหญ่จะไม่แบ่งแยกกันเวลาในการผลิต เช่น การผลิตข้าว จะใช้เวลาในการปักดำ ๑ - ๒ เดือน เก็บเกี่ยวประมาณ ๑ เดือน ไม่มีการจ้างแรงงานแต่มีการลงแขกเพื่อพบปะสนทนาและสนทนาการเพื่อผ่อนคลายความเครียด ฉะนั้นต้นทุนในการผลิตจึงต่ำ

ปัจจุบันการประกอบอาชีพหลักก็ยังคงเป็นการทำนา รองลงมาเป็นการเลี้ยงสัตว์การปลูกกกเพื่อทอเสื่อ การปลูกไม้ผล และการปลูกพืชผักบ้างในบางราย จุดประสงค์ของการผลิตส่วนใหญ่จะเน้นเพื่อจำหน่าย และแบ่งไว้บริโภคมีการจ้างแรงงานการใช้เครื่องจักรกล และการใช้สารเคมีต่าง ๆ เช่น ปุ๋ยเคมี ปัจจัยการผลิตส่วนมากจะมาจากภายนอกจะใช้เวลาในการผลิตน้อย เนื่องจากมีการจ้างแรงงาน ฉะนั้นต้นทุนในการผลิตจึงสูง

* ลักษณะการผลิต, เทคนิค, ระบบ

สภาพการผลิตทางการเกษตร

ด้านพืช

ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของชุมชน	
			เพื่อการบริโภค	เพื่อจำหน่าย
ข้าวนาปี	๑๘,๓๔๗	๔๑๐	๓๐%	๗๐%
มันสำปะหลัง	๗๔๗	๓,๕๐๐	-	๑๐๐%
อ้อยโรงงาน	๙๐๘	๑๐,๐๐	-	๑๐๐%
ไม้ผล	๑๒๔	๘๐๐	๙๕%	๑๐๐%
พืชผัก	๖๑	๖๐๐	๘๐%	๕%
กก	๑๕๙	๔๕๐	-	๑๐๐%

ด้านปศุสัตว์และประมง

ชนิดพืช	จำนวนครัวเรือน ที่เลี้ยง	จำนวน (ตัว/บ่อ)	ความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของชุมชน	
			เพื่อการบริโภค	เพื่อจำหน่าย
โคเนื้อ	๕๓๗	๑,๘๑๗	-	๑๐๐%
กระบือ	๑๐๕	๔๒๕	-	๑๐๐%
สุกร	๙๐	๙๒๖	-	๑๐๐ %
ไก่พื้นเมือง	๖๔๘	๖,๖๓๔	๗๐%	๓๐%
เป็ด	๑๑๐	๗๘๐	๕๐%	๕๐%
ปลานิล,ตะเพียน	๓๗๑	๓๘๐	๗๕%	๒๕%

ตารางแสดงการผลิตพืช - สัตว์ ในอดีตและปัจจุบัน

ชนิด	ข้อมูลการผลิต	อดีต	ปัจจุบัน	หมายเหตุ
ข้าว	เตรียมพื้นที่	- ใช้แรงงานสัตว์ ๑๐๐%	- ใช้แรงงานสัตว์ ๕% - ใช้เครื่องจักรกล ๙๕%	
	พันธุ์	- พันธุ์พื้นเมือง ๑๐๐%	- พันธุ์ส่งเสริม ๑๐๐%	
	แหล่งพันธุ์	- ผลิตพันธุ์เอง ๑๐๐%	- จากทางราชการ ๓๐ % - ผลิตเอง ๗๐%	
	การใช้ปุ๋ย	- ใช้ปุ๋ยคอก ๓๐ % - ไม่ใช้ปุ๋ย ๗๐%	- ใช้ปุ๋ยเคมี ๑๐๐%	
	การใช้สารเคมี	- ไม่ใช้ ๑๐๐ %	- ใช้ในส่วนที่มีปัญหา	

	แรงงาน	- ใช้แรงงานใน ครอบครัวและลงแขก ๑๐๐%	- จ้างแรงงาน ๘๐% - ใช้แรงงานใน ครอบครัว ๒๐%	
--	--------	---	---	--

ตารางแสดงการผลิตพืช - สัตว์ ในอดีตและปัจจุบัน

ชนิด	ข้อมูลการผลิต	อดีต	ปัจจุบัน	หมายเหตุ
ข้าว	ระยะเวลาการผลิต	- ปักดำ ๑-๒ เดือน - เก็บเกี่ยว ๑ เดือน	- ปักดำ ๓ - ๕ วัน - เก็บเกี่ยว ๓ - ๗ วัน	
	วัตถุประสงค์การผลิต	- บริโภค ๗๐% - จำหน่าย ๓๐%	- บริโภค ๓๐% - จำหน่าย ๗๐%	
โค-กระบือ	พันธุ์	- พันธุ์พื้นเมือง ๑๐๐%	- พันธุ์ส่งเสริม ๑๐๐%	
	อาหาร	- จากธรรมชาติ ๑๐๐%	- จากธรรมชาติ ๘๐% - ปลูหญ้า ๒๐%	

	วัตถุประสงค์การเลี้ยง	- ใช้แรงงาน ๘๐% - จำหน่าย ๒๐ %	- ใช้แรงงาน ๕% - จำหน่าย ๙๕ %	
พืชผัก	เตรียมพื้นที่	- ใช้แรงงานสัตว์ ๘๐% - แรงงานคน ๒๐%	- ใช้เครื่องจักรกล ๘๐% - แรงงานคน ๒๐%	
	การขยายพันธุ์	- เก็บพันธุ์เอง ๑๐๐%	- เก็บพันธุ์เอง ๑๐๐% - ซื้อจากแหล่งพันธุ์๘๐%	
	การใช้ปุ๋ย	- ใช้ปุ๋ยคอก ๑๐๐%	- ใช้ปุ๋ยคอก ๕๐% - ปุ๋ยเคมี ๕๐%	
	การใช้สารเคมี	- ไม่ใช้ ๑๐๐%	- ใช้สารเคมี ๘๐% - ใช้สมุนไพร ๒๐%	
	วัตถุประสงค์การผลิต	- บริโภคในครัวเรือน และแบ่งญาติพี่น้อง ๑๐๐%	- บริโภคในครัวเรือน ๘๐%	
ชนิด	ข้อมูลการผลิต	อดีต	ปัจจุบัน	หมายเหตุ
ไม้ผล	การเตรียมหลุม	- ไม่มีการเตรียมหลุม	- ฤกษ์วิชาการ๓๐% - ไม่เตรียมหลุม ๗๐%	
	พันธุ์	- พันธุ์พื้นเมือง ๑๐๐%	- ใช้พันธุ์ส่งเสริม ๑๐๐%	
	การขยายพันธุ์	- เพาะเมล็ด ๑๐๐%	- เพาะเมล็ด ๓๐% - ตอน, ทาบ, ปักชำ ๗๐%	
	การใช้ปุ๋ย	ใช้ปุ๋ยคอก ๑๐๐%	- ใช้ปุ๋ยคอก, ปุ๋ยเคมี๑๐๐%	

	การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลง	- ไม่ใช้ ๑๐๐%	- ไม่ใช้ ๙๐% - ใช้ ๑๐%	
	ลักษณะการปลูก	- ปลูกไม้เป็นแถวเป็นแนวครอบครัวละ ๓-๕ ต้น	- ปลูกเป็นแปลง ๕% - ปลูกครอบครัวละ ๓ - ๕ ต้น ๙๕%	
	วัตถุประสงค์การผลิต	- เพื่อบริโภค ๑๐๐%	- เพื่อบริโภค ๙๕% - เพื่อจำหน่าย ๕%	
ไก่	พันธุ์	- พันธุ์เมือง ๑๐๐%	- พันธุ์พื้นเมือง ๘๐% - ลูกผสม ๒๐%	
	การให้อาหาร	- ใช้เศษอาหารจากครัวเรือน	- ใช้ปลายข้าวจากโรงสีข้าวในท้องถิ่น ๘๐% - ใช้อาหารผสมจากโรงงาน ๒๐ %	
ไก่	ลักษณะคอก	- ใต้ทุนบ้านหรือใต้ยุงฉางข้าว ๑๐๐%	- สร้างคอกเป็นเอกเทศ ๔๐% - สร้างคอกใต้ยุงฉางข้าว ๖๐%	
	การใช้วัคซีน	- ไม่มีการใช้วัคซีน	- มีการใช้ให้วัคซีนแต่ไม่ครบ ๑๐๐%	
	วัตถุประสงค์การเลี้ยง	- บริโภคในครัวเรือน ๑๐๐%	- บริโภคในครัวเรือน ๗๐% - จำหน่าย ๓๐%	

◆ ปัจจัยเงื่อนไขในการผลิต, ผลตอบแทนที่ได้

การผลิตที่จะให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มทุนและมีผลกำไรต้องมีปัจจัยเงื่อนไขดังต่อไปนี้

ตารางแสดงปัจจัยเงื่อนไขและผลตอบแทนที่ได้

ชนิด	ปัจจัยเงื่อนไขในการผลิต	ผลตอบแทน
ข้าว	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ใช้พันธุ์ดี ๒. ปรับปรุงดินโดยไถกลบตอซังและใช้ปุ๋ยพืชสดปุ๋ยชีวภาพทุกปี ๓. ใช้ปุ๋ยเคมีตามระยะเวลา ๔. ปลูกระยะเวลาที่เหมาะสม ๕. มีแหล่งน้ำสำรองไว้ในระยะฝนทิ้งช่วง ๖. เก็บเกี่ยวระยะที่เหมาะสม 	ผลผลิต ๔๒๐-๖๐๐ กก./ไร่
มันสำปะหลัง	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ใช้พันธุ์ดี เช่น ระยอง ๕, เกษตรศาสตร์ ๕๐ ๒. ปรับปรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยพืชสด, ปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพ ๓. ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๕๐ กก./ไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ๔. ปลูกช่วงต้นฤดูฝนและปลายฤดูฝน ๕. กำจัดวัชพืชหลังปลูก ๑ เดือน ๖. เก็บเกี่ยวเมื่ออายุ ๑๐ เดือน ขึ้นไป 	ผลผลิต ๒,๕๐๐-๓,๕๐๐ กก/ไร่
โค - กระบือ	<ol style="list-style-type: none"> ๑. คัดเลือกพันธุ์ที่มีลักษณะดี ๒. การผสมพันธุ์ควรใช้พันธุ์ทางราชการและพันธุ์ที่ดีจากท้องถิ่น ๓. มีแปลงหญ้าที่มีคุณภาพ ๔. ต้องมีเกลือแร่เสริม ๕. ให้วัคซีนและกำจัดพยาธิตามระยะเวลาที่กำหนด ๖. ฤดูแล้งต้องนำฟางปรุงแต่งทดแทนหญ้า ๗. คอกต้องสะอาดอากาศดี 	ได้โคที่สมบูรณ์แข็งแรงรูปร่างเหมาะสมขายได้ราคาสูง

ชนิด	ปัจจัยเงื่อนไขในการผลิต	ผลตอบแทน
สัตว์ปีก	<ol style="list-style-type: none"> ๑. คัดพันธุ์หรือซื้อจากแหล่งพันธุ์ดี ๒. ให้อาหารที่มีโปรตีนหรืออาหารผสม ๓. ให้วัคซีนป้องกันโรคตามระยะเวลาที่กำหนด ๔. กำจัดพยาธิภายนอกภายใน ๕. อุปกรณ์รางน้ำ + อาหารต้องสะอาด ๖. สร้างคอกให้เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - จะป้องกันโรคระบาดได้ - ใช้ระยะเวลาเลี้ยงสั้น - ได้สัตว์ปีกที่มีคุณภาพ
พืชผัก	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ปรับปรุงบำรุงดิน ๒. ซื้อเมล็ดพันธุ์จากแหล่งเชื่อถือได้ ๓. น้ำต้องเพียงพอ ๔. มีการใช้ปุ๋ยชีวภาพและสมุนไพรป้องกันกำจัดแมลง ๕. ต้องทราบปริมาณความต้องการของตลาด ๖. ต้องคำนวณหาระยะเวลาที่ราคาผักในตลาดสูง ๗. รวมกลุ่มการผลิต ๘. ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้บริโภคผักที่ปลอดภัยจากสารเคมี - ลดปัญหาเรื่องราคา
ไม้ผล	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เตรียมหลุมให้ดี ๒. ใช้พันธุ์ดีจากแหล่งเชื่อถือได้ ๓. ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ + ปุ๋ยเคมีทุกปี ๔. ตัดแต่งกิ่งหลังจากเก็บผลผลิต ๕. รวมกลุ่มการผลิต ๖. ต้องให้น้ำในฤดูแล้ง ๗. ใช้สารสมุนไพรป้องกันแมลง 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลผลิตสูง - โรคแมลงรบกวนน้อย - ถ้ารวมกลุ่มจะลดปัญหาเรื่องการตลาด

กลยุทธ์ทางเลือก

ทางเลือก	กลยุทธ์ / กิจกรรม	ต้นทุน	ผลตอบแทน
๑. ไร่นาสวนผสม ตามแนวทฤษฎี	๑. จัดทำแหล่งน้ำให้ เพียงพอกับพื้นที่ ๓๐%	ปีที่ ๑ ๑. จัดทำแหล่งน้ำ ๓๖,๐๐๐ บาท	ปีที่ ๑ จะมีรายได้จากการขาย ข้าว,พืชผัก,ปลาและสัตว์ ปีก ๒๐,๐๐๐ บาท
	๒. ปรับปรุงพื้นที่ให้ เหมาะสม	๒. ปรับปรุงพื้นที่ ๑๐,๐๐๐ บาท	
	๓. ปลูกพืชผัก,ไม้ผล ๓๐%	๓. ค่าพันธุ์พืช+สัตว์ ๓,๐๐๐ บาท	
	๔. ทำนา ๓๐ % ๕. ที่อาศัย,คอกสัตว์และ ที่เก็บวัสดุอุปกรณ์	๔. ค่าแรง ๓,๐๐๐ บาท ๕. อื่น ๆ ๕,๐๐๐ บาท รวม ๕๗,๐๐๐ บาท	
		ปีที่ ๒ ๑. พันธุ์ผัก ๓๐๐ บาท ๔. พันธุ์ปลา๑,๐๐๐ บาท ๕. ค่าปุ๋ย ๓,๐๐๐ บาท ๖. ค่าแรง ๓,๐๐๐ บาท ๗. อื่น ๆ ๓,๐๐๐ บาท	ปีที่ ๒ ขายข้าว, พืชผัก,ปลา และสัตว์ปีก ๒๐,๐๐๐ บาท
		ปีที่ ๓ จะเท่ากับปีที่ ๒	ปีที่ ๓ ๑. ขายข้าว,พืชผัก,ปลา และสัตว์ปีก ๒๐,๐๐๐บาท ๒. ขายไม้ผล ๑,๐๐๐ บาท
		ปีที่ ๔ เป็นต้นไปรายจ่าย เหมือนปีที่ ๒,๓	ปีที่ ๔ เป็นต้นไปจะมีรายได้จาก ไม้ผลเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

ทางเลือก	กลยุทธ์ / กิจกรรม	ต้นทุน	ผลตอบแทน
๒. การผลิตมะม่วงนอกฤดู	<p>ปีที่ ๑</p> <p>๑. อบรมศึกษาดูงาน</p> <p>๒. เตรียมพื้นที่, เตรียมหลุม</p> <p>๓. จัดหาพันธุ์และปลูก</p> <p>๔. ดูแลรักษาและใส่ปุ๋ย</p> <p>๕. ตัดแต่งกิ่ง</p>	<p>ปีที่ ๑</p> <p>๑. ค่าอบรมศึกษาดูงาน ๒,๐๐๐ บาท</p> <p>๒. เตรียมพื้นที่+หลุม ๘๐๐ บาท</p> <p>๓. ค่าพันธุ์ ๖๒๕ บาท</p> <p>๔. ค่าปุ๋ยคอก, ปุ๋ยเคมี ๒๕๐ บาท</p> <p>๕. ค่าสารเคมี ๑๐๐ บาท</p> <p>รวม ๓,๗๗๕ บาท</p>	<p>ปีที่ ๑</p> <p>-</p>
	<p>ปีที่ ๒</p> <p>๑. ดูแลรักษาและใส่ปุ๋ย</p> <p>๒. ตัดแต่งกิ่ง</p>	<p>ปีที่ ๒</p> <p>๑. ค่าปุ๋ยคอก+ปุ๋ยเคมี ๒๕๐ บาท</p> <p>๒. ค่าสารเคมี ๑๐๐ บาท</p> <p>รวม ๓๕๐ บาท</p>	<p>ปีที่ ๒</p> <p>-</p>
	<p>ปีที่ ๓</p> <p>๑. ดูแลรักษาและใส่ปุ๋ย</p> <p>๒. ตัดแต่งกิ่ง</p>	<p>ปีที่ ๒</p> <p>๑. ค่าปุ๋ยคอก+ปุ๋ยเคมี ๕๐๐ บาท</p> <p>๒. ค่าสารเคมี ๑๐๐ บาท</p> <p>รวม ๖๐๐ บาท</p>	<p>ปีที่ ๓</p> <p>ขายมะม่วงในฤดูปกติ ๑,๐๐๐ บาท</p>
	<p>ปีที่ ๓</p> <p>๑. ดูแลรักษาและใส่ปุ๋ย</p> <p>๒. ตัดแต่งกิ่ง</p> <p>๓. บังคับให้ออกดอกนอกฤดู</p>	<p>ปีที่ ๒</p> <p>๑. ค่าปุ๋ยคอก+ปุ๋ยเคมี ๕๐๐ บาท</p> <p>๒. ค่าสารเคมี ๑๐๐ บาท</p> <p>รวม ๖๐๐ บาท</p> <p>๓. ค่าสารบังคับ ๑,๐๐๐ บาท</p> <p>รวม ๑,๖๐๐ บาท</p>	<p>ปีที่ ๔</p> <p>ขายมะม่วงนอกฤดูได้ ๗,๕๐๐ บาท</p>
	<p>ปีที่ ๕</p> <p>เป็นต้นไปจัดการเหมือนปีที่ ๔</p>	<p>เหมือนปีที่ ๔</p>	<p>ปีที่ ๕ ในฤดู ๓,๐๐๐ บาท จะมีรายได้จากมะม่วง</p>

(ต่อ)

ทางเลือก	กลยุทธ์ / กิจกรรม	ต้นทุน	ผลตอบแทน
๓. การผลิตข้าวคุณภาพดี	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยพืชสด, ปุ๋ยคอก, ปุ๋ยชีวภาพ ๒. จัดหาพันธุ์ดี ๓. ปลูกระยะเวลาที่เหมาะสม ๔. สำรวจแปลงนา ๕. ใส่ปุ๋ยตามช่วงการเจริญเติบโต ๖. เก็บเกี่ยวระยะเหมาะสม ๗. จำหน่ายให้กลุ่มเกษตรกรเพื่อแปรรูปจำหน่าย ๘. เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรเพื่อจะได้รับการปันผล 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เตรียมดิน ๕๐๐ บาท ๒. ค่าพันธุ์ ๓๐๐ บาท ๓. ค่าแรง ๗๐๐ บาท ๔. ค่าปุ๋ยอินทรีย์(ปุ๋ยพืชสด) ๒๕๐ บาท ๕. ค่าปุ๋ยเคมี ๕๐๐ บาท ๖. ค่าเมล็ด ๒๐๐ บาท ๗. ค่าขนส่ง ๑๐๐ บาท ๘. อื่น ๆ ๑๐๐ บาท รวม ๒,๖๕๐ บาท /ไร่ 	<p>ผลผลิตต่อไร่ ๔๒๐ กก.ละ ๑๐.๕๐ บาท รวม ๔,๔๑๐ บาท</p>
๔. จัดทำบ่อน้ำหรือบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร	<p>- จัดทำบ่อน้ำหรือบ่อบาดาลเพื่อนำน้ำมาใช้ในการเกษตรช่วงขาดแคลนน้ำ</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ค่าขุดบ่อลูกบาศก์เมตรละ ๒๕ บาท ๒. ค่าขุดเจาะบ่อบาดาลบ่อละ ๑๐,๐๐๐ บาท 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. มีน้ำไว้ใช้ในการเกษตรในช่วงขาดแคลนน้ำ ๒. ได้ปลูกพืชผักไว้บริโภค ๓. ใช้เลี้ยงสัตว์ได้
๕. การหว่านปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงดิน	<p>หว่านเมล็ดพืชตระกูลถั่วในฤดูฝนในแปลงนาหรือพื้นที่ทำไร่เพื่อแก้ปัญหาดินเสื่อมคุณภาพโดยจัดทำทุก ๆ ปี หลังจากปีที่ ๓ แล้วอาจหว่านปีเว้นปี</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าเตรียมดิน(ไถ + คราด) ๓๕๐ บาท - ค่าเมล็ดพันธุ์ ๑๕๐ บาท - ค่าไถกลบ ๑๐๐ บาท - รวม ๖๐๐ บาท /ไร่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำให้ดินอุดมสมบูรณ์ - ลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงครึ่งหนึ่ง - เพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น - ในระยะอาจไม่จำเป็นต้องใช้ปุ๋ยเคมี

(ต่อ)

ทางเลือก	กลยุทธ์ / กิจกรรม	ต้นทุน	ผลตอบแทน
๖. การปลูกผักสวนครัว	ปลูกผักหลาย ๆ ชนิดในบริเวณข้างบ้านเพื่อไว้บริโภคโดยไม่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าพันธุ์ผัก ๕๐ บาท - ค่าปุ๋ยคอก ๑๐๐ บาท - ค่าปุ๋ยเคมี ๑๐๐ บาท - ค่าตาข่ายล๊อม ๑๔๐ บาท รวม ๓๙๐ บาท 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้บริโภคผักปลอดภัยจากสารพิษ - ลดรายจ่ายในครัวเรือน - เป็นการทดสอบทดลองเรียนรู้ในตัวเองเพื่อนำไปสู่การผลิตเพื่อการค้าได้

บทที่ ๕ แนวทางการพัฒนาชุมชน

แผนพัฒนาการเกษตรของตำบลแพง อำเภอโกสุมพิสัย ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕

แนวทางการพัฒนาการเกษตรตำบลแพง พอสรุปเป็นแผนพัฒนาการเกษตร ได้ ๓ แผน ดังนี้
การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร มี ๖ โครงการ

- ๑.๑ โครงการส่งเสริมการปลูกอ้อยพันธุ์ดี
- ๑.๒ โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดข้าวพันธุ์ดี
- ๑.๓ โครงการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังพันธุ์ดี

๒. แผนการลงทุน ธุรกิจชุมชน มี ๑ โครงการ

- ๒.๑ โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

๓. แผนพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มี ๓ โครงการ

- ๓.๑ โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- ๓.๒ โครงการส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี

สรุปแผนพัฒนาการเกษตร ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแพง
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี

โครงการ/กิจกรรม	เหตุผลประกอบ	วิธีดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ ระบุชื่อกลุ่ม/องค์กร	แหล่งงบประมาณ				ตัวชี้วัด
				๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	
๑. โครงการส่งเสริมการปลูก อ้อยพันธุ์ดี	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่มีอ้อยพันธุ์ดีที่ต้านทานโรค - เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้กับเกษตรกร - เพื่อขยายพันธุ์อ้อยพันธุ์ดีให้เพียงพอกับความต้องการ 	<ul style="list-style-type: none"> - อบรมให้ความรู้ - จัดหาอ้อยพันธุ์ดี 	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย - องค์กรบริหารส่วนตำบลแพง 	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	<ul style="list-style-type: none"> - มีอ้อยพันธุ์ดีเพียงพอในพื้นที่ - ผลผลิตเพิ่มขึ้น
๒.โครงการส่งเสริมการผลิต เมล็ดข้าวพันธุ์ดี	เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้และสามารถผลิตพันธุ์ข้าวหอมมะลิให้ปลอดภัยจากสารพิษ	<ul style="list-style-type: none"> - อบรมให้ความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จำนวน ๕ ครั้ง - จัดหาพันธุ์ข้าว 	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย - องค์กรบริหารส่วนตำบลแพง 	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	<ul style="list-style-type: none"> - มีแหล่งพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีและปลอดภัยจากสารพิษ

สรุปแผนพัฒนาการเกษตร ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแพง
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี (ต่อ)

โครงการ/กิจกรรม	เหตุผลประกอบ	วิธีดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ ระบุชื่อกลุ่ม/องค์กร	แหล่งงบประมาณ				ตัวชี้วัด
				๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	
๓. โครงการส่งเสริมการผลิต มันสำปะหลังพันธุ์ดี	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่มีมันสำปะหลังพันธุ์ดีที่ต้านทานโรคแมลง - เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่มันสำปะหลังให้กับเกษตรกร - เพื่อขยายพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ดี 	<ul style="list-style-type: none"> - อบรมให้ความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จำนวน ๓ ครั้ง - จัดหาพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ดี 	สำนักงานเกษตร อำเภอโกสุมพิสัย - องค์กรบริหารส่วนตำบลแพง	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	- มีมันสำปะหลังพันธุ์ดีเพียงพอในพื้นที่

สรุปแผนพัฒนาการเกษตร ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแพง
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

แผนลงทุน

โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ ระบุชื่อกลุ่ม/องค์กร	งบประมาณ				ผลที่คาดว่าจะได้รับ
				๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	
๔.โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	- เพื่อส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	- อบรมถ่ายทอดความรู้ - ทัศนศึกษาดูงาน	- สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย - องค์กรบริหารส่วนตำบลแพง	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	- กลุ่มมีความรู้ความสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่สนใจของตลาด

สรุปแผนพัฒนาการเกษตร ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแพง
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

แผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ ระบุชื่อกลุ่ม/องค์กร	งบประมาณ				ผลที่คาดว่าจะได้รับ
				๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	
๕. โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	- เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน - เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่	- ขอรับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด - จัดทำแปลงสาธิต - จัดฝึกอบรมให้ความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จำนวน ๓ ครั้ง	- สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย - องค์กรบริหารส่วนตำบลแพง	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	- เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายมีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสดลดการใช้ปุ๋ยเคมี
๖. โครงการส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี	- เพื่อให้เกษตรกรใช้ศัตรูธรรมชาติควบคุมศัตรูพืช - เพื่อให้เกษตรกรลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมี	- จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่อกม.หมู่บ้านละ ๑ คน - จัดฝึกอบรม ให้ความรู้แก่เกษตรกรนำร่องหมู่บ้านละ ๑๐ คน	- สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย - องค์กรบริหารส่วนตำบลแพง	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	- เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายมีความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีชีววิธีและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

บทที่ ๖

รูปแบบการเขียนโครงการ/กิจกรรม

๑. โครงการส่งเสริมการปลูกอ้อยพันธุ์ดี ผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแพง

สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย

หลักการเหตุผล

อ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของตำบลแพง พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน การจัดการดิน น้ำ พันธุ์ และการดูแลรักษาไม่มีประสิทธิภาพทำให้มีการระบาดของโรคแมลงศัตรูอ้อยทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำซึ่งปัจจัยสำคัญในการปลูกอ้อยให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ ต้องมีอ้อยพันธุ์ดีและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรและสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านเทคโนโลยีการผลิตอ้อยเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่รวมทั้งการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูอ้อยที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นำไปสู่ความยั่งยืนและมั่นคงต่ออาชีพเกษตรกร

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้มีอ้อยพันธุ์ดีในพื้นที่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร
๒. เพื่อพัฒนาการผลิตอ้อยให้ได้ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น
๓. เพื่อป้องกันกำจัดการระบาดของโรคแมลงศัตรูอ้อย
๔. เพื่อเป็นแปลงเรียนรู้การผลิตอ้อยที่ถูกต้องและได้อ้อยที่มีคุณภาพ

เป้าหมาย

เกษตรกร ๒๕ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑-๑๖

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๒-๒๕๖๕

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการ ฯ เพื่อวางแผนปฏิบัติงาน
๒. ประชุมชี้แจงโครงการและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. ประชุมเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพร้อมคัดเลือกแปลงสาธิต ๑ แปลง
๔. รมรงค์ให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อใช้ในการเพิ่มผลผลิต
๕. ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตการผลิตตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ๓ ครั้ง
๖. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. ดำเนินการตามแผน
๒. จัดทำแปลงสาธิต ๑ แปลง

งบประมาณ

๑. ค่าอาหารเกษตรกร (๓ ครั้ง)	๗๐ บาท/คน	รวม ๕,๒๕๐	บาท
๒. ค่าอาหารว่างและดื่ม(๓ ครั้ง)	๓๐ บาท/คน	รวม ๒,๒๕๐	บาท
๓. ค่าวิทยากร		รวม ๔,๕๐๐	บาท
๔. ค่าวัสดุจัดทำแปลงสาธิต		รวม ๘,๐๐๐	บาท
	รวมเป็นเงิน	๒๐,๐๐๐	บาท

ผลตอบแทน

๑. เกษตรกรมีความรู้และปัจจัยการผลิตในการจัดทำแปลงผลิตอ้อยพันธุ์ดี
๒. เกษตรกรมีความรู้และสามารถในการตรวจและเฝ้าระวังการระบาดของโรคแมลงศัตรูอ้อย
๓. ผลผลิตต่อไร่เพิ่มสูงขึ้น

๒. โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ๑๐๕ปลอดภัยจากสารพิษ ผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแพง

สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย

หลักการเหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบัน เกษตรกรมีการผลิตข้าวโดยใช้สารเคมีมากขึ้น ทำให้ผลผลิตมีสารพิษตกค้างเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตข้าวหอมมะลิที่ปลอดภัยจากสารพิษ
๒. เพื่อลดต้นทุนในการผลิต
๓. ผลผลิตข้าวที่ได้มีความปลอดภัยจากสารพิษ
๔. ทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชนและคุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น
- ๕.

เป้าหมาย

เกษตรกร ๕๐ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑-๑๖

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๒-๒๕๖๕

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการ ฯ เพื่อวางแผนปฏิบัติงาน
๒. ประชุมชี้แจงโครงการและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. ประชุมเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพร้อมคัดเลือกแปลงสาธิต ๑ แปลง
๔. รณรงค์ให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเฝ้าระวัง
๕. รณรงค์ให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการหว่านเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

๖. รมรณรงคใ้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อใช้ในการเพิ่มผลผลิต
๗. ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตการผลิตตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรข้าว ๓ ครั้ง
๘. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. ดำเนินการตามแผน
๒. จัดทำแปลงสาธิต ๑ แปลง

งบประมาณ

๑. ค่าอาหารเกษตรกร (๓ ครั้ง)	๑๐๐ บาท/คน	รวม ๑๕,๐๐๐	บาท
๒. ค่าอาหารว่างและดื่ม (๓ ครั้ง)	๕๐ บาท/คน	รวม ๗,๕๐๐	บาท
๓. ค่าวิทยากร		รวม ๔,๕๐๐	บาท
๔. ค่าวัสดุจัดทำแปลงสาธิต		รวม ๓๓,๐๐๐	บาท
	รวมเป็นเงิน	๖๐,๐๐๐	บาท

ผลตอบแทน

๑. เกษตรกรมีความรู้และสามารถผลิตข้าวหอมมะลิให้ปลอดภัยจากสารพิษ
๒. เกษตรกรมีความรู้และสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพใช้เองได้
๓. ผลผลิตข้าวที่ได้มีความปลอดภัยจากสารพิษ
๔. ลดต้นทุนในการผลิต
๕. สภาพแวดล้อมของชุมชนและคุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น

๓.โครงการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังพันธุ์ดี

ผู้รับผิดชอบ

๑. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแพง
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลแพง
๓. สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย

หลักการเหตุผล

มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของตำบลแพง พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน การจัดการดิน น้ำ พันธุ์ และการดูแลรักษาไม่มีประสิทธิภาพทำให้มีการระบาดของโรคแมลงศัตรูมันสำปะหลังทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำซึ่งปัจจัยสำคัญในการปลูกมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ ต้องมีมันสำปะหลังพันธุ์ดีและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรและสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลัง เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่รวมทั้งการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูมันสำปะหลังที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นำไปสู่ความยั่งยืนและมั่นคงต่ออาชีพเกษตรกร

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้มีมันสำปะหลังพันธุ์ดีในพื้นที่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร
๒. เพื่อพัฒนาการผลิตมันสำปะหลังให้ได้ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น
๓. เพื่อป้องกันกำจัดการระบาดของโรคแมลงศัตรูมันสำปะหลัง
๔. เพื่อเป็นแปลงเรียนรู้การผลิตมันสำปะหลังที่ถูกต้องและได้มันสำปะหลังที่มีคุณภาพ

เป้าหมาย

เกษตรกร ๒๕ ราย ไร่ละ ๓ ไร่ รวมพื้นที่ ๗๕ ไร่

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑-๑๖

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๒-๒๕๖๕

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ
๒. คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิต
๔. ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ๓ ครั้ง
๕. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. ดำเนินการตามแผน
๒. จัดทำแปลงสาธิต ๑ แปลง

งบประมาณ

๑. ค่าอาหารเกษตรกร (๓ ครั้ง)	๑๐๐ บาท/คน	รวม ๗,๕๐๐	บาท
๒. ค่าอาหารว่างและดื่ม (๓ ครั้ง)	๕๐ บาท / คน	รวม ๓,๗๕๐	บาท
๓. ค่าวิทยากร		รวม ๔,๕๐๐	บาท
๔. ค่าวัสดุจัดทำแปลงสาธิต		รวม ๑๔,๒๕๐	บาท
	รวมเป็นเงิน	๓๐,๐๐๐	บาท

ผลตอบแทน

๑. เกษตรกรมีความรู้และได้รับปัจจัยการผลิตในการจัดทำแปลงผลิตมันสำปะหลังพันธุ์ดี
๒. เกษตรกรมีความรู้และสามารถในการตรวจและเฝ้าระวังการระบาดของโรคแมลงศัตรูมันสำปะหลัง
๓. ผลผลิตต่อไร่มันสำปะหลังเพิ่มสูงขึ้น
๔. เกษตรกรสามารถกระจายพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ดี

๔. โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ผู้รับผิดชอบ

๑. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแพง
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลแพง
๓. สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย
๔. สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม

หลักการเหตุผล

เป้าหมายหลักของการพัฒนาการเกษตร คือ การที่เกษตรกรและชุมชนเกิดกระบวนการ เรียนรู้และมีความสามารถในการดำเนินการทางการเกษตร ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน กลไกหนึ่งที่สนับสนุนให้เกษตรกรและชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว คือ การนำเอากระบวนการกลุ่มและเครือข่ายเข้ามาใช้เป็นตัวนำ การพัฒนา กระบวนการกลุ่มและเครือข่ายที่นำมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรนี้ เกษตรกรจะได้รับการพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร ให้มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการแสวงหาและจัดการกับทรัพยากรอย่างชาญฉลาด เกิดเครือข่ายความร่วมมือและการดำเนินการเพื่อการพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็ง ทั้งเครือข่ายในสาขาอาชีพและเครือข่ายหลากหลายสาขาอาชีพ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการเกษตร รวมทั้งเกื้อหนุนให้เกิดผู้นำเกษตรกรที่มีความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในเวทีของการบริหารงานเกษตรในระดับต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังว่า ผลของกระบวนการกลุ่มและเครือข่ายจะเกื้อหนุนให้เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรเกษตรกรเพื่อการพัฒนาทางการเกษตรและสังคมเกษตรกรอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

๑. ส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่ม แม่บ้านเกษตรกร และเครือข่ายดำเนินกิจกรรม ร่วมกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพการเกษตร ให้สามารถพึ่งพาตนเองและสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม
๒. สร้างกลไก และพัฒนาเครื่องมือภายใต้กระบวนการเรียนรู้ และเสริมทักษะ ภาคการเกษตรให้กับกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกร
๓. ส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในการพัฒนาอาชีพเกษตร การแปรรูป และเคหกิจเกษตรของครอบครัวเกษตรกร
๔. เพื่อส่งเสริมให้เกิดแหล่งเรียนรู้ต้นแบบการพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิก กลุ่ม และชุมชน
๕. เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางอาชีพ และมีความเป็นอยู่ที่ดี

เป้าหมาย

เกษตรกร ๒๕ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑ - ๑๖

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ
๒. คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. อบรมเกษตรกรหลักสูตรเทคโนโลยีเคหกิจเกษตร
๔. จัดทำเอกสารวิชาการด้านเคหกิจเกษตรของแหล่งเรียนรู้ จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิต
๕. ดำเนินการถ่ายทอดความรู้
๖. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. คัดเลือกองค์กรเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งและอยู่ ภายใต้การดูแลของกรมส่งเสริมการเกษตร มีผลงานเด่นด้านเคหกิจเกษตร แปรรูปผลผลิตเกษตรและการบริหารจัดการกลุ่มดีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้องค์กรเกษตรกรด้านเคหกิจเกษตร
๒. พัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยสร้าง/พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้และ ชุดสื่อความรู้เพื่อประกอบการถ่ายทอดความรู้
๓. อบรมวิทยากรหลักของแหล่งเรียนรู้ ๕ คน ต่อแหล่งเรียนรู้ เพื่อสามารถถ่ายทอดการใช้สื่อ เพื่อช่วยในการถ่ายทอดความรู้
๔. ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกหรือตัวแทนของกลุ่ม องค์กรที่มีความสนใจ จำนวน ๒๕ ราย โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประเด็นเนื้อหา ครอบคลุมความรู้ ๕ ด้าน ได้แก่
  - ๔.๑ อาหารและโภชนาการ
  - ๔.๒ การปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อม การทำงาน ภาคเกษตรกรและการแปรรูปผลผลิตเกษตร
  - ๔.๓ การเพิ่มรายได้จากการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร
  - ๔.๔ การบริหารจัดการกลุ่มและองค์กรเกษตรกร
  - ๔.๕ การทำบัญชี การบริหารจัดการการผลิตและการตลาด
๕. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้
๖. ติดตามประเมินผลและรายงานผลให้ส่งกรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

งบประมาณ

๑๐๐,๐๐๐ บาท

ผลตอบแทน

๑. องค์กรเกษตรกรและเครือข่ายเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มและก่อให้เกิดการเสริมสร้างการบริหารจัดการกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ผู้นำองค์กรเกษตรกรและเครือข่ายได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการเชื่อมโยงเครือข่ายให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการประกอบอาชีพ และแปรรูปผลผลิตการเกษตร
๓. เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็นในด้านการพัฒนาองค์กรเกษตรกรกลุ่มและ เครือข่ายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงานของผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ และเป็นแนวทาง ในการพัฒนาการดำเนินงาน องค์กรเกษตรกรและเครือข่ายในอนาคต

๕.โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

ผู้รับผิดชอบ

๑. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแพง
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลแพง
๓. สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย

หลักการเหตุผล

พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรในตำบลแพง เป็นดินเสื่อมโทรม โดยเฉพาะดินที่ใช้ในการปลูกข้าว อ้อย และพืชไร่ชนิดอื่น ๆ ซึ่งเป็นดินขาดอินทรีย์วัตถุต่ำ มีการใช้ที่ดินทำการเพาะปลูกติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยไม่ได้เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินให้เหมาะสม การใช้ที่ดินที่ไม่ถูกต้อง ตามหลักการอนุรักษ์ดินและน้ำ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อให้มีความเหมาะสมในการปลูกพืชและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

แนวทางหนึ่งในการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน คือ การใช้พืชปุ๋ยสด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพืชตระกูลถั่ว โดยการปลูกและไถกลบก่อนการปลูกพืชหลัก ซึ่งจะเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ ทำให้การดูดซับอาหารของพืชหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น และผลผลิตเพิ่มขึ้น
๒. เพื่อรณรงค์ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปรับปรุงบำรุงดินให้มากขึ้น
๓. เพื่อรักษาสภาพหน้าดิน เพื่อการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน
๔. เพื่อลดปริมาณการใช้สารเคมีทางการเกษตร

เป้าหมาย

เกษตรกร ๒๕ ราย ไร่ละ ไร่ รวมพื้นที่ ๑๒๕ ไร่

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑ - ๑๖

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ
๒. คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิต
๔. ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ๓ ครั้ง
๕. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. ดำเนินการตามแผน
๒. จัดทำแปลงสาธิต ๑ แปลง

งบประมาณ

๑. ค่าอาหารเกษตรกร (๓ ครั้ง)	๑๐๐ บาท/คน	รวม ๗,๕๐๐	บาท
๒. ค่าอาหารว่างและดื่ม (๓ ครั้ง)	๕๐ บาท / คน	รวม ๓,๗๕๐	บาท
๓. ค่าวิทยากร		รวม ๔,๕๐๐	บาท
๔. ค่าวัสดุจัดทำแปลงสาธิต		รวม ๙,๒๕๐	บาท
	รวมเป็นเงิน	๒๕,๐๐๐	บาท

ผลตอบแทน

๑. ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น และผลผลิตเพิ่มขึ้น
๒. ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปรับปรุงบำรุงดินให้มากขึ้น
๓. ช่วยรักษาสภาพหน้าดินไม่ให้ถูกชะล้าง เพื่อการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน
๔. ช่วยลดปริมาณการใช้สารเคมีทางการเกษตร

๖.โครงการส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี

- ผู้รับผิดชอบ: ๑. องค์การบริหารส่วนตำบลแพง
๒. สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย

หลักการและเหตุผล

การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่เกษตรกรนิยมปฏิบัติ คือการใช้สารเคมีเพียงวิธีเดียวอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการไม่ถูกต้องและมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ก่อให้เกิดอันตรายและผลกระทบต่อเกษตรกร ทำให้สุขภาพทรุดโทรมเจ็บป่วย ทำลายศัตรูธรรมชาติของศัตรูพืช (ตัวห้ำ ตัวเบียน) เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ศัตรูพืชเกิดการระบาด ก่อให้เกิดศัตรูพืชชนิดใหม่ ๆ ศัตรูพืชต้านทานต่อสารเคมี เกิดพิษตกค้างในผลผลิต เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคและต้นทุนการผลิตสูง รวมทั้งเป็นอุปสรรคสำคัญในการส่งผลผลิตไปจำหน่ายต่างประเทศ จากปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องป้องกันหรือควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เนื่องจากเป็นวิธีที่ใช้สิ่งมีชีวิตที่เป็นศัตรูธรรมชาติของศัตรูพืช ได้แก่ ตัวห้ำ ตัวเบียน เชื้อโรค จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการควบคุมศัตรูพืชระยะยาว ให้ผลตอบแทนคุ้มค่าทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อม ตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและเตรียมพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) คือ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต ผลผลิตมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อให้เกษตรกรใช้ศัตรูธรรมชาติและเชื้อราที่เป็นประโยชน์ ในการควบคุมศัตรูพืช
๒. เพื่อลดการใช้สารเคมีและค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมี
๓. เพื่อรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ
๔. เพื่อให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

สถานที่ดำเนินโครงการ : องค์การบริหารส่วนตำบลแพง

อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

งบประมาณ ๔๐,๐๐๐ บาท

กิจกรรมการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อราในข้าว

เป็นเงิน ๔๐,๐๐๐ บาท

กิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้แก่ อกม.

๑.ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้แก่ อกม. หลักสูตรการป้องกันโรคข้าว ๑๖ ราย จำนวน ๑ วัน

- ค่าอาหารกลางวัน ๑๖ รายๆ ละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๑,๖๐๐ บาท

- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ๑๖ รายๆ ละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๘๐๐ บาท

๔.๑.๒ จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา

- หัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา ขนาดบรรจุ ๒๐ กรัม จำนวน ๖ ชุด ชุดละ ๑๕๐ บาท

(จำนวนหัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา ๑ ชุด/ราย) เป็นเงิน ๙๐๐ บาท

- ข้าวสารเจ้า จำนวน ๑๐ ก.ก.ๆ ละ ๓๐ บาท เป็นเงิน ๓๐๐ บาท

(จำนวนข้าวสาร ๑ กิโลกรัม/ราย)

- หม้อหุงข้าวไฟฟ้า ขนาด ๗ ลิตร จำนวน ๑ ใบๆ ละ ๒,๖๐๐ บาท เป็นเงิน ๒,๖๐๐ บาท

- ถุงพลาสติกทนร้อน ๘" x ๑๒" จำนวน ๑ ก.ก. ๑ ละ ๙๐ บาท เป็นเงิน ๙๐ บาท

- ยางรัด ๑ ก.ก.ๆ ละ ๑๕๐ บาท เป็นเงิน ๑๕๐ บาท

- เช็ดหมด ๑ กล่อง ๑ ละ ๔๐ บาท เป็นเงิน ๔๐ บาท

- เอทิลแอลกอฮอล์ ๗๐% ขนาด ๔๕๐ ซีซี. จำนวน ๑ ชุดๆ ละ ๗๐ บาท

- กระบอกหัวสเปรย์ฉีดน้ำ จำนวน ๓ ชุดๆ ละ ๕๐ บาท เป็นเงิน ๑๕๐ บาท

๔.๑.๓ สื่อประชาสัมพันธ์โครงการ

- ป้ายไวนิล ขนาด ๒.๕x๑ เมตร จำนวน ๑ ป้าย ๑ ละ ๔๐๐ บาท เป็นเงิน ๔๐๐ บาท

- แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ๒๐๐ แผ่น แผ่นละ ๕ บาท เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท

๒. กิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรนาร่อง

๔.๒.๑ จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา

- หัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา ขนาดบรรจุ ๒๐ กรัม จำนวน ๑๖๐ ชุด ชุดละ ๑๕๐ บาท

(จำนวนหัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา ๑ ชุด/ราย) เป็นเงิน ๒๔,๐๐๐ บาท

- ข้าวสารเจ้า จำนวน ๑๖๐ ก.ก.ๆ ละ ๓๐ บาท เป็นเงิน ๔,๘๐๐ บาท

(จำนวนข้าวสาร ๑ กิโลกรัม/ราย)

- ถุงพลาสติกทึบร้อน ๘”x๑๒” จำนวน ๘ กก. ๆ ละ ๙๐ บาท เป็นเงิน ๗๒๐ บาท
- ยางรัด ๒ กก.ๆ ละ ๑๕๐ บาท เป็นเงิน ๓๐๐ บาท
- เช็ดหมุด ๔ แผง ๆ ละ ๔๐ บาท เป็นเงิน ๑๖๐ บาท
- แอลกอฮอล์ ขนาด ๔๕๐ ซีซี. จำนวน ๑๖ ขวดๆละ๗๐ บาท เป็นเงิน ๑,๑๒๐ บาท
- กระบอแก้วสเปรย์ ขนาด ๕๐๐ ซีซี จำนวน ๑๖ ขวดๆละ ๕๐ บาท เป็นเงิน ๘๐๐ บาท

กลุ่มเป้าหมาย

๑. อกม. จำนวน ๑๖ คน

๒ .เกษตรกรนรนำร่องบ้านละ ๑๐ คน จำนวน ๑๖ บ้าน รวม ๑๖๐ คน

. ระยะเวลาดำเนินการ มกราคม ๒๕๖๒ สิ้นสุดปี กันยายน ๒๕๖๒

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ								ผู้รับผิดชอบ	
		ปี ๒๕๕๘									
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.		ก.ย.
ขั้นเตรียมการ											
๑	จัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติ										สนง.เกษตรอำเภอ
๒	ขออนุมัติงบประมาณ										สนง.เกษตรอำเภอ
๓	กำหนดพื้นที่ดำเนินการ										สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
ขั้นปฏิบัติการ											
๑	-คัดเลือก ออกม. จำนวน ๑๖ คน -เกษตรกรนาร่องบ้านละ ๑๐ คน จำนวน ๑๖ บ้าน รวม ๑๖๐ คน										สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
๒	สนับสนุนวัสดุการเรียนรู้										สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
๓	ถ่ายทอดความรู้การขยาย และการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์ม่า										สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
ขั้นติดตามงาน											
๑	การติดตามงาน										สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
๒	การรายงานสรุปผล										สนง.เกษตรอำเภอ, อบต

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

๑. ผลผลิตของโครงการ (Out put)

เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี และนำไปปฏิบัติด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง

๒. ผลลัพธ์ของโครงการ (Out come)

เพื่อให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า ลดต้นทุนการผลิต เกิดความปลอดภัยในการใช้สารเคมี
เกิดความสมดุลธรรมชาติ

การประเมินผลความสำเร็จของโครงการ

- ปริมาณของศัตรูธรรมชาติ (ตัวห้ำ, ตัวเบียน)
- ปริมาณของศัตรูพืชที่คงเหลือจากการทำลาย
- ความเสียหายของพืช
- ผลผลิตต่อไร่
- ต้นทุนการผลิตต่อไร่
- กำไรสุทธิต่อไร่

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลแพง

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล

๑) สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

(๑) Smart Farmer, YSF, ที่มีความรู้ความชำนาญ/เครือข่าย

เกษตรกรต้นแบบ smart farmer ในตำบลแพง มีจำนวน ๒ ท่าน ซึ่งภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสมประสบการณ์ จนตกผลึกนำมาแก้ไขปัญหการเกษตรให้กับเกษตรกรได้ดี ได้แก่

๑ นายสาโรจน์ โสทอง หมู่ที่ ๔ เกษตรกรต้นแบบ Smart Farmer ด้านปราชญ์ชาวบ้าน เศรษฐกิจพอเพียง การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต เป็นพื้นที่ปลูกข้าวแต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ดอนจึงทำให้ผลผลิตข้าวที่ปลูกได้ผลผลิตน้อย จึงปรับเปลี่ยนจากการปลูกข้าวมาเป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเพิ่มผลผลิต การปรับปรุงดิน/การให้น้ำแนวคิดเน้นการบำรุงดิน เป้าหมาย – ความต้องการปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมี เท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดินมีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืนเทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุง

๒ นายสมชัย โพธิ์เจริญ หมู่ที่ ๑๓ เกษตรกรต้นแบบ Smart Farmer ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และด้านการเพิ่มผลผลิต การปรับปรุงดิน/การให้น้ำแนวคิดเน้นการบำรุงดิน เป้าหมาย – ความต้องการ ทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมี เท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดินมีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืนเทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากดินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด เน้นการทำการเกษตรที่หลากหลาย ทั้งปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมง เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากราคาผลผลิตที่แปรปรวน ทำให้สามารถเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายในครัวเรือนได้เป็นอย่างดี

๒) ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

(๑) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลแพง มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร แหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน ๑๕ แห่ง แยกเป็น ลำห้วย ๓ แห่ง (ลำห้วยโนนเมือง ลำห้วยวังศาลา และลำห้วยลำบง) และหนองน้ำ ๑๒ แห่ง เกษตรกรในพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ มีบ่อน้ำในไร่นาสำหรับ ปลูกพืชฤดูแล้ง ในฤดูฝนพื้นที่เกษตรกรรมบางส่วนได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยขอนสัก แสดงดังตารางที่ ๑๐

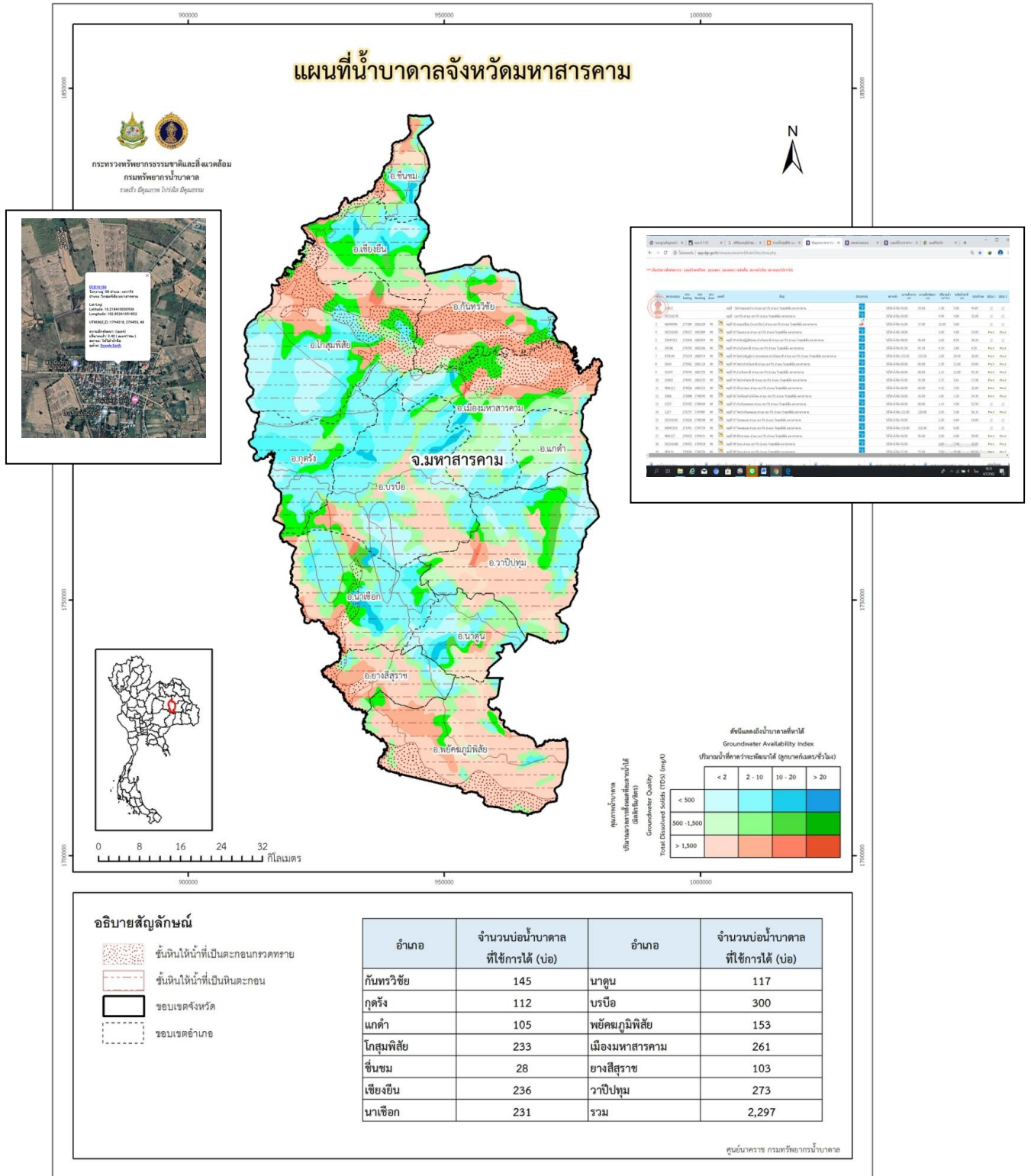
ตารางที่ ๑๑ แหล่งน้ำที่สำคัญของตำบลแพง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อแหล่งน้ำ	ความเหมาะสม	แหล่งน้ำ ธรรมชาติ	แหล่งน้ำที่ สร้างขึ้น
๑	บ้านแพง	- บึงแพง - หนองแวงน้อย	เหมาะสมดี	✓ ✓	- -
๒	บ้านสองคอน	- หนองแวง - สระน้ำบ้านสองคอน	เหมาะสมพอใช้ เหมาะสมพอใช้		✓ ✓
๓	บ้านโนนเมือง	- หนองวัดโพธิ์เหนือ	เหมาะสมพอใช้ เหมาะสมพอใช้	- -	✓ ✓
๔	บ้านม่วงน้อย	- หนองกบก - หนองแมงค้ำ	เหมาะสมพอใช้ เหมาะสมพอใช้ เหมาะสมพอใช้	- - -	✓ ✓ ✓
๕	บ้านหัวนาคำ	- หนองคู	เหมาะสมพอใช้	-	✓
๖	บ้านหนองแสง	- สระหนองบ้าน	เหมาะสมพอใช้	-	✓

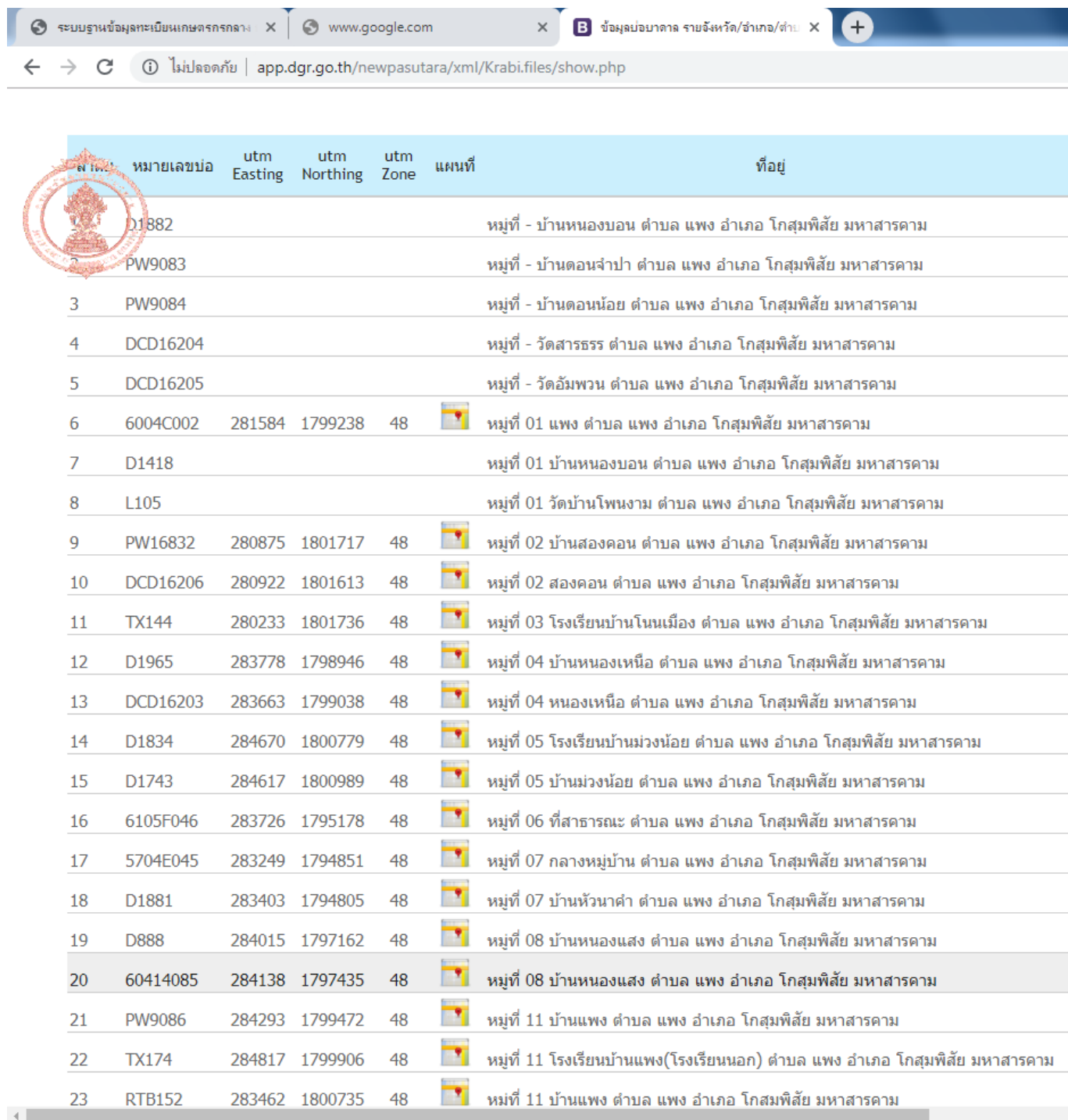
ปัจจุบันเกษตรกรในตำบลแพง ได้มีการสร้างบ่อน้ำมาใช้ในการเกษตรโดยมีการเจาะบ่อน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ในการทำเกษตรกรรม ดังภาพที่ ๙

ภาพที่ ๙ แสดงแผนที่น้ำบาดาลจังหวัดมหาสารคาม

ภาพที่ ๑๐ แสดงแผนที่บ่อบาดาลในพื้นที่ตำบลแพง

หมายเลขบ่อ	utm Easting	utm Northing	utm Zone	แผนที่	ที่อยู่
D1882					หมู่ที่ 1 - บ้านหนองบอน ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
PW9083					หมู่ที่ 1 - บ้านดอนจำปา ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
3 PW9084					หมู่ที่ 1 - บ้านดอนน้อย ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
4 DCD16204					หมู่ที่ 1 - วัดสารธรรม ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
5 DCD16205					หมู่ที่ 1 - วัดอัมพวน ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
6 6004C002	281584	1799238	48		หมู่ที่ 01 แพง ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
7 D1418					หมู่ที่ 01 บ้านหนองบอน ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
8 L105					หมู่ที่ 01 วัดบ้านโพธิ์งาม ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
9 PW16832	280875	1801717	48		หมู่ที่ 02 บ้านสองคอน ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
10 DCD16206	280922	1801613	48		หมู่ที่ 02 สองคอน ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
11 TX144	280233	1801736	48		หมู่ที่ 03 โรงเรียนบ้านโนนเมือง ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
12 D1965	283778	1798946	48		หมู่ที่ 04 บ้านหนองเหนือ ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
13 DCD16203	283663	1799038	48		หมู่ที่ 04 หนองเหนือ ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
14 D1834	284670	1800779	48		หมู่ที่ 05 โรงเรียนบ้านม่วงน้อย ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
15 D1743	284617	1800989	48		หมู่ที่ 05 บ้านม่วงน้อย ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
16 6105F046	283726	1795178	48		หมู่ที่ 06 ที่สาธารณะ ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
17 5704E045	283249	1794851	48		หมู่ที่ 07 กลางหมู่บ้าน ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
18 D1881	283403	1794805	48		หมู่ที่ 07 บ้านห้วยน้ำคำ ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
19 D888	284015	1797162	48		หมู่ที่ 08 บ้านหนองแสง ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
20 60414085	284138	1797435	48		หมู่ที่ 08 บ้านหนองแสง ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
21 PW9086	284293	1799472	48		หมู่ที่ 11 บ้านแพง ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
22 TX174	284817	1799906	48		หมู่ที่ 11 โรงเรียนบ้านแพง(โรงเรียนนอก) ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
23 RTB152	283462	1800735	48		หมู่ที่ 11 บ้านแพง ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม

ที่มา:กลุ่มระบบข้อมูลทรัพยากรน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

24	5504F016	283206	1800921	48		หมู่ที่ 14 สาธารณะบ้านแพง ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
25	5504E031	283967	1799917	48		หมู่ที่ 14 โรงเรียนบ้านแพง ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
26	DCD16200	280416	1801569	48		หมู่ที่ 15 โนนเมือง ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
27	DCD16208	280101	1801636	48		หมู่ที่ 15 โนนเมือง ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
28	PW23038	280370	1801658	48		หมู่ที่ 15 บ้านโนนเมือง ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
29	TX220	280449	1801394	48		หมู่ที่ 15 วัดธาตุโนนนครบ้านโนนเมือง ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
30	PW19184	284386	1796063	48		หมู่ที่ 19 บ้านหนองโก ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
31	D1419	283999	1795659	48		หมู่ที่ 19 บ้านหนองโก ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
32	D1966	284033	1796273	48		หมู่ที่ 19 บ้านหนองโก ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
33	AFD5879	283924	1795863	48		หมู่ที่ 19 หนองโก ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม
34	DCD16207	284173	1796028	48		หมู่ที่ 19 หนองโก ตำบล แพง อำเภอ โกสุมพิสัย มหาสารคาม

ที่มา:กลุ่มระบบข้อมูลทรัพยากรน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

๓) สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาทำไร่เป็นหลัก อาชีพเสริมและสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรตำบลแพงคือการทอเสื่อกก และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกก ดังนั้นสินค้าเกษตรหลักๆ คือข้าว รองลงมาได้แก่ พืชไร่ มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และสินค้าแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกก

ข้าว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน เป็นสินค้าหลักที่สร้างรายได้ให้เกษตรกรตำบลแพง ซึ่งมีพื้นที่ในการทำกิจกรรมการเกษตรเป็นส่วนใหญ่

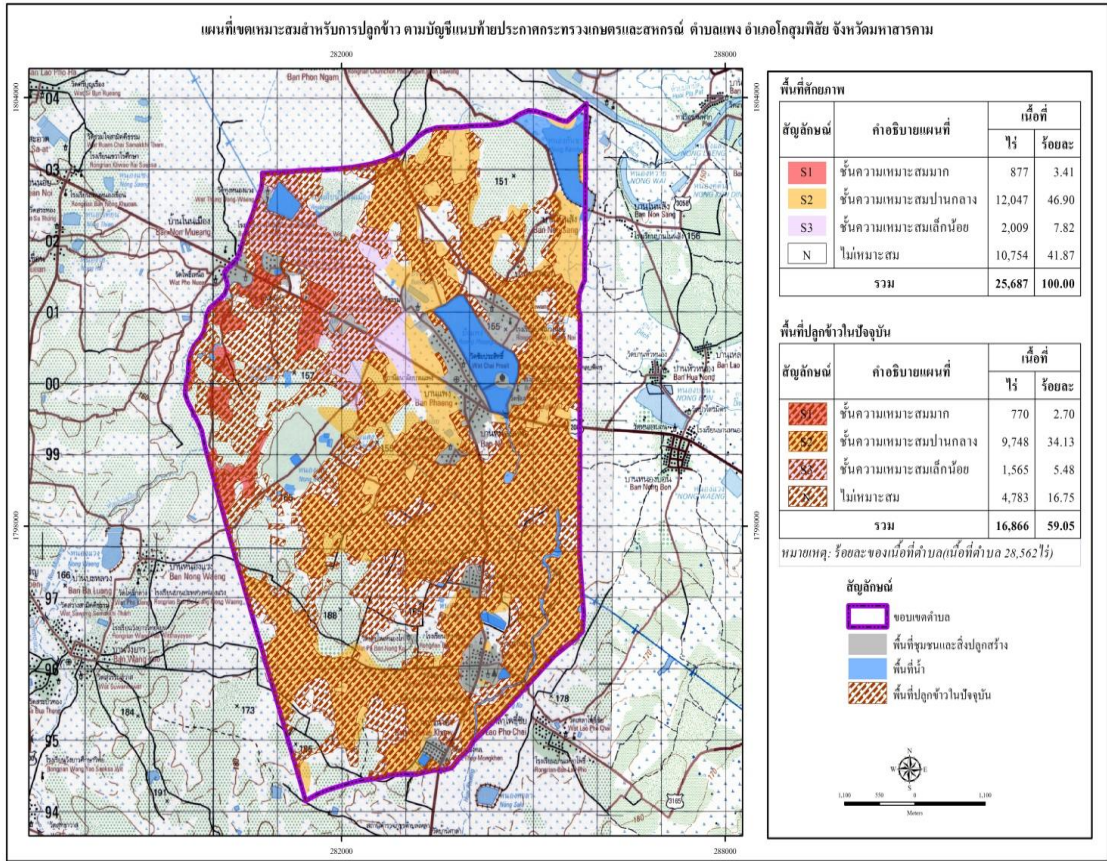
การทอเสื่อกกและแปรรูปเสื่อกก ในพื้นที่ตำบลแพง มีหลายหมู่บ้านได้แก่ หมู่ ๑ ๔ ๕ ๙ ๑๑ ๑๓ และ๑๔ ที่ดำเนินกิจกรรมนี้เป็นอย่างต่อเนื่องและสามารถสร้างรายได้จากการขายเสื่อกกและผลิตภัณฑ์จากเสื่อกกได้ตลอดทั้งปี

๔) สินค้าเกษตรที่สำคัญ

(๑) ข้าว

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว

ความเหมาะสมในการปลูกข้าว พบว่าตำบลแพง มีพื้นที่เหมาะสมปานกลางสำหรับปลูกข้าว จำนวน ๑๒,๐๔๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๙๐ รองลงมาได้แก่พื้นที่ไม่เหมาะสม จำนวน ๑๐,๗๕๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘๗ พื้นที่ความเหมาะสมน้อย จำนวน ๗๘๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗.๘๒ และพื้นที่เหมาะสมมาก จำนวน ๘๗๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๔๑ ตามลำดับ

ภาพที่ ๑๑ ระดับความเหมาะสมในการปลูกข้าว
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๙)

จำนวนพื้นที่ปลูก/เก็บเกี่ยว

ผลการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๔/๖๕ ของตำบลแพ่ง พบว่ามีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี จำนวน ๑,๕๙๓ ครัวเรือน พื้นที่ปลูก ๑๕,๗๐๖ ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิต จำนวน ๑๕,๗๐๖ ไร่ โดยจำแนกการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเป็นรายหมู่บ้าน รายละเอียดดังตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๔/๖๕ ตำบลแพ่ง

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ข้าวนาปี	
		ราย	ไร่
๑	แพ่ง	๑๓๖	๑,๓๖๙
๒	สองคอน	๑๐๒	๙๖๖
๓	โนนเมือง	๑๔๖	๑,๕๓๔
๔	หนองเหนือ	๑๕๙	๑,๕๘๖
๕	ม่วงน้อย	๑๘๕	๑,๑๒๑
๖	หนองโก	๙๘	๑,๓๐๗

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ข้าวนาปี	
		ราย	ไร่
๗	หัวนาคำ	๗๘	๑๐๗๘
๘	หนองแสง	๖๑	๕๕๓
๙	แพง	๑๖๗	๑,๔๒๔
๑๐	หนองโก	๖๒	๖๗๕
๑๑	แพง	๑๖๘	๑,๒๗๔
๑๒	โนนเมือง	๑๓๑	๑,๑๑๕
๑๓	แพง	๑๕	๑๒๙
๑๔	แพง	-	-
๑๕	โนนเมือง	๗๓	๘๖๙
๑๖	หนองโก	๖๓	๗๑๒
รวม		๑,๕๙๓	๑๕,๗๐๖

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร <https://farmer.doae.go.th>

ปริมาณผลผลิตรวม/ผลผลิตเฉลี่ย

พื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๑๕,๗๐๖ ไร่ มีผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ จำนวน ๖,๔๓๙,๔๖๐ กิโลกรัม
ผลผลิตเฉลี่ย ๔๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ๑๑.๕๐ บาท/กิโลกรัม

สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิตตั้งแต่ปลูก ดูแลรักษา เก็บเกี่ยวผลผลิต

การปลูกข้าว

- **วิธีปลูก** โดยวิธีปักดำและหว่าน มีการจ้างแรงงานมากในช่วงนี้
- **พันธุ์** ข้าวเหนียว กข.๖ พันธุ์ข้าวเจ้า ขาวดอกมะลิ ๑๐๕, กข.๑๕ (นาปี)
- **การใช้ปุ๋ย** ปุ๋ยที่ใช้ คือปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕, สูตร ๑๖-๒๐-๐, สูตร ๑๖-๑๖-๘ , สูตร ๑๖-๘-๘ มี การใส่ ๒ ครั้ง คือ ตอนรองพื้น และช่วงข้าวตั้งท้อง และมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้น เนื่องจากมีราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมี ส่วนปุ๋ยคอก จะ มีการใส่เพียงเล็กน้อยส่วนใหญ่ใส่ช่วงก่อนทำการปลูกในฤดูถัดไป ประมาณ ๑-๒ เดือน

- **การใช้สารเคมี** แต่ก่อนมีการใช้สารเคมี พวง ฟูราดาน พอช่วงหลังมีการแนะนำรณรงค์การปลูกพืชปลอดภัยจากสารพิษ และรณรงค์ให้ทราบโทษของสารเคมี เกษตรกรจึงนิยมหันไปใช้สารสกัดจากสมุนไพรธรรมชาติ เช่น สารสกัดจากสะเดา, ตะไคร้หอม, และอื่นจำนวนมาก โดยมีหลายบริษัทเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสริมอาหารให้กับพืช และเกษตรกรบางรายสามารถผลิตน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้

- **การเก็บเกี่ยว** ส่วนใหญ่ใช้แรงงานคนเกี่ยวเพื่อให้เกิดรายได้ในชุมชน และมีการใช้รถเกี่ยวบ้าง ค่าจ้างประมาณ ๖๐๐-๘๐๐ บาท/ไร่

ปฏิทินการปลูกหรือการผลิต

ตารางที่ ๑๓ แสดงปฏิทินการปลูกข้าว

กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๑. นำปุ๋ยหมักแห้ง ๑๐๐ กิโลกรัม/ไร่ หว่านลงในแปลงนาภายหลังจากเกี่ยวข้าวเสร็จเรียบร้อยแล้วให้เหลือตอซังข้าวไว้ หรือนำปุ๋ยหมักแห้งไปขยาย ๒๔ ชั่วโมงในอัตรา ๑๐๐ กิโลกรัม/ไร่ หว่านลงในแปลงแล้วทำการไถกลบ												
๒. หว่านปุ๋ยหมักแห้งหลังจาก ๓. ฝนตกครั้งแรกในอัตรา ๑๕๐ กิโลกรัม/ไร่ (ในกรณีที่ไม่สามารถหว่านตามกำหนดเวลาในช่วงแรกได้)												
๔. ขยายน้ำหมักชีวภาพนำไปฉีดพ่นใส่ต้นหญ้าแล้วทำการไถกลบ (น้ำหมักชีวภาพ ๒ ช้อนโต๊ะ + กากน้ำตาล ๒ ช้อนโต๊ะ + น้ำ ๑ ปี๊บ)												
๕. ทำการไถ-คราดดิน-ปักดำ												
๖. ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นอีกครั้ง ห่างจากช่วงแรก ๓๐ วัน												
กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๗. เริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตและเตรียมจัดทำปุ๋ยหมักแห้งไว้ใช้ในฤดูกาลเพาะปลูกต่อไป												

ขั้นตอนการเตรียมดินก่อนการทำนา

๑. หว่านปุ๋ยหมักแห้งลงในนาภายหลังจากการเก็บเกี่ยว
๒. เดือนธันวาคม-มกราคม ใช้ปุ๋ยหมักแห้งในอัตรา ๑๐๐ กิโลกรัม/ไร่ แล้วทำการไถกลบ
๓. ถ้าไม่ได้หว่านในช่วงหลังจากการเก็บเกี่ยว ให้หว่านในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ในอัตรา ๑๕๐ กิโลกรัม/ไร่
๔. เดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ขยายน้ำหมักชีวภาพ ฉีดพ่นใส่หญ้าแล้วไถกลบโดยใช้น้ำ ๔ ปี๊บ/ไร่ (ใช้น้ำหมักชีวภาพปี๊บละ ๒ ช้อนโต๊ะและกากน้ำตาลปี๊บละ ๒ ช้อนโต๊ะ)

การเตรียมต้นกล้าสำหรับปลูก

๑. แช่เมล็ดพันธุ์ข้าวอัตรา ๒๐ กิโลกรัม/ไร่ ในน้ำหมักชีวภาพ (โดยใช้น้ำ ๑ ปี๊บ เติมน้ำหมักชีวภาพ ๒ ช้อนโต๊ะและกากน้ำตาล ๒ ช้อนโต๊ะ) แช่เมล็ดพันธุ์ข้าวนาน ๓๐ นาที

๒. นำพันธุ์ข้าวไปหว่านในแปลงที่เตรียมเพาะกล้า เมื่อครบอายุ ๕ วัน ให้หว่านปุ๋ยหมักแห้ง ๒๐ กิโลกรัม/ไร่

๓. ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นโดยใช้น้ำ ๔ ปี๊บ (ใช้น้ำหมักชีวภาพ ๒ ช้อนโต๊ะและกากน้ำตาล ๒ ช้อนโต๊ะ)

๔. เมื่อต้นกล้าอายุได้ ๒๐ วัน หว่านปุ๋ยหมักแห้ง ๒๐ กิโลกรัม/ไร่ ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นตามอัตราส่วนในข้อ ๓ เพื่อกระตุ้นให้ต้นกล้าแข็งแรงและถอนง่าย

๕. ดูแลระดับน้ำให้สูงขึ้นตามอายุของต้นกล้า คือ ๓-๔-๘ เซนติเมตร เมื่อครบ ๒๐-๒๕ วัน เริ่มถอนกล้าไปปักดำได้

ตารางที่ ๑๔ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ต้นทุน/ไร่		รายรับ/ไร่	
รายการ	เงิน	รายการ	เงิน
๑. ค่าเมล็ดพันธุ์	๑๒๕	ผลผลิต ๓๖๘ กิโลกรัม/ไร่	
๒. ค่าเตรียมดิน ๒ ครั้งๆ ละ ๓๕๐ บาท	๗๐๐	ราคาในท้องถิ่น ๑๑.๕๐ บาท/กิโลกรัม	
๒. ค่าแรงงาน (ปลูก/ดูแลรักษา/เก็บเกี่ยว)	๑,๖๐๐	(๔๑๐ X ๑.๕๐ = ๔,๗๕๔)	
๓. ค่าสารเคมี/ค่าปุ๋ย	๕๐๐		
๔. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	๒๐๐		
รวม	๓,๑๒๕	รวม	๔,๗๑๕
หมายเหตุ : รายได้ - ต้นทุน = กำไร			๑,๕๙๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย ,๒๕๖๕

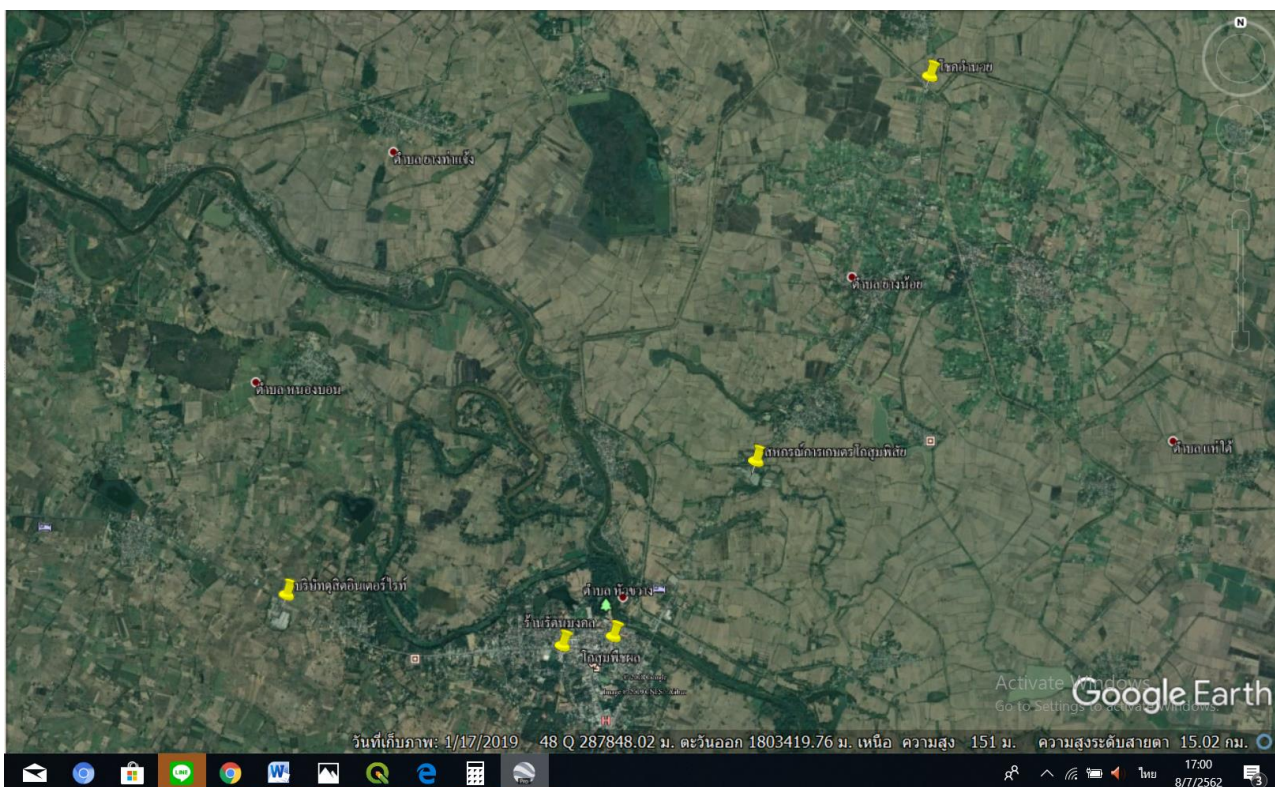
สถานการณ์ตลาด/วิธีการตลาด

สถานการณ์การราคาข้าวเปลือกที่ผ่านมา คาดว่าราคาข้าวเปลือกเจ้าและข้าวเปลือกเหนียวมีราคาตกต่ำ เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโควิด-๑๙ ขณะที่ราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลง เนื่องจากปัจจุบันมี คู่แข่งขันมากขึ้น อาทิ เวียดนาม และกัมพูชา จึงส่งผลต่อราคาข้าวหอมมะลิไทยลดลง ราคาข้าวเปลือกปัจจุบัน ราคาข้าว เปลือก เจ้ามะลิ ๑๐๕ และข้าวเปลือกเหนียว ราคา ต้น ละ ๑๐,๙๐๐-๑๒,๐๐๐ บาท

เกษตรกรตำบลแพ่ง สามารถขายผลผลิตข้าวให้กับจตุรรับซื้อในพื้นที่ใกล้เคียง ใน อำเภอโกสุมพิสัย จำนวน ๕ แห่ง รายละเอียดดังตารางที่ ๑๕

ตารางที่ ๑๕ จุดรับซื้อข้าวในพื้นที่ใกล้เคียง

ที่	จุดรับซื้อ	ที่ตั้ง		
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
๑	บริษัทดุสิตอินเตอร์ไรท์	๖	หนองบอน	โกสุมพิสัย
๒	โกสุมพีซผล	๒	หัวขวาง	โกสุมพิสัย
๓	ร้านรัตนมงคล	๑๒	หัวขวาง	โกสุมพิสัย
๔	โชคอำนวย	๖	ยางน้อย	โกสุมพิสัย
๕	สหกรณ์การเกษตรโกสุมพิสัย	๕	ยางน้อย	โกสุมพิสัย

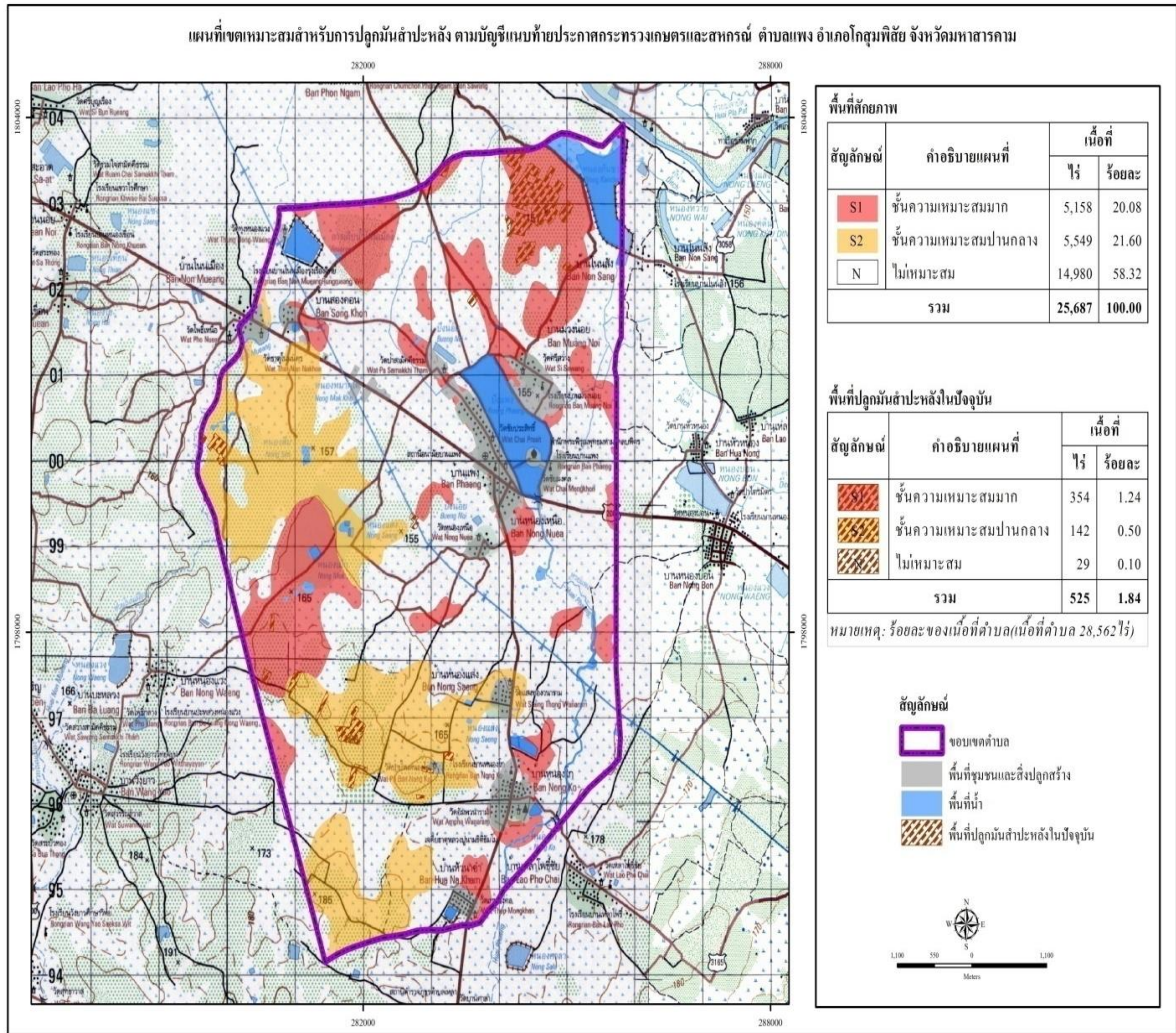
ภาพที่ ๑๒ ที่ตั้งจุดรับซื้อข้าว
(ที่มา : การสำรวจ, ๒๕๖๒)

(๒) มันสำปะหลังโรงงาน

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลังโรงงาน

ความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง พบว่าตำบลแพง มีพื้นที่เหมาะสมปานกลาง จำนวน ๕,๕๔๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖๐ รองลงมาได้แก่พื้นที่เหมาะสมมากจำนวน ๕,๑๕๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๘ และพื้นที่ไม่เหมาะสม จำนวน ๑๔,๙๘๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๓๒

ภาพที่ ๑๓ ระดับความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๙)

จำนวนพื้นที่ปลูก/เก็บเกี่ยว

ผลการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๔/๖๕ ของตำบลแพง พบว่ามีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังโรงงาน จำนวน ๒๐๙ ครัวเรือน พื้นที่ปลูก ๑,๗๖๕ ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิต จำนวน ๑,๗๖๕ ไร่ โดยจำแนกการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง เป็นรายหมู่บ้าน รายละเอียดดังตารางที่ ๑๖

ตารางที่ ๑๖ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๐/๖๑ ตำบลแพง

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	มันสำปะหลังโรงงาน	
		ราย	ไร่
๑	แพง	๒	๑๖
๒	สองคอน	๒	๖
๓	โนนเมือง	๒๖	๒๐๒
๔	หนองเหนือ	๑๕	๙๘
๕	ม่วงน้อย	๓๒	๒๒๕

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	มันสำปะหลังโรงงาน	
		ราย	ไร่
๖	หนองโก	๒๑	๒๒๘
๗	หัวนาคำ	๓๙	๓๖๐
๘	หนองแสง	๑๔	๑๔๐
๙	แพง	๖	๕๘
๑๐	หนองโก	๑๕	๑๑๐
๑๑	แพง	๑๗	๑๒๑
๑๒	โนนเมือง	๓	๑๖
๑๓	แพง	๑	๔
๑๔	แพง	-	-
๑๕	โนนเมือง	๖	๖๖
๑๖	หนองโก	๑๑	๑๑๕
รวม		๒๐๙	๑,๗๖๕

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร [https:// farmer.doae.go.th](https://farmer.doae.go.th)

ปริมาณผลผลิตรวม/ผลผลิตเฉลี่ย

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังโรงงาน จำนวน ๑,๗๖๕ ไร่ มีผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ จำนวน ๖,๑๗๗,๕๐๐ กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย ๓,๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ๒.๘๕ บาท/กิโลกรัม

สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิตตั้งแต่ปลูก ดูแลรักษา เก็บเกี่ยวผลผลิต

ข้อมูลการผลิต

มันสำปะหลังเป็นพืชที่ทนต่อสภาพความแห้งแล้งได้ดี โดยมีแหล่งปลูกส่วนใหญ่อยู่ในแถบทวีปแอฟริกาใต้ อเมริกาใต้ เอเชีย และอเมริกาเหนือ สำหรับประเทศไทยมีการนำมันสำปะหลังเข้ามาปลูก ที่ภาคใต้เป็นครั้งแรก เพื่อใช้ทำแป้งและสา쿠 ต่อมาได้ขยายพื้นที่ปลูกมายังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง และจังหวัดใกล้เคียง เนื่องจากมีสภาพดิน ฟ้า อากาศ และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูก การแปรรูปมันสำปะหลัง ดังนั้น จึงมีการขยายพื้นที่ปลูกอย่างรวดเร็วไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้กลายเป็นแหล่งปลูกที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย

มันสำปะหลังโรงงานหมายถึงมันสำปะหลังที่เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตหรือชุดในระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคมถึงวันที่ ๓๐ กันยายนของปีถัดไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายผลผลิตให้แก่ลานมันเส้นโรงงานมันอัดเม็ดโรงงานแป้งมันและโรงงานแปรรูปอื่นๆ

พันธุ์มันสำปะหลังหมายถึงพันธุ์มันสำปะหลังที่เกษตรกรเพาะปลูกซึ่งปัจจุบันพันธุ์ที่นิยมเพาะปลูกได้แก่พันธุ์ระยอง ๕ พันธุ์ระยอง ๗๒ พันธุ์ระยอง ๙๐ พันธุ์เกษตรศาสตร์ ๕๐ และพันธุ์ห้วยบง ๖๐ เป็นต้น

ตารางที่ ๑๗ : ลักษณะของพันธุ์เกษตรศาสตร์ ๕๐

ลักษณะ	เกษตรศาสตร์ ๕๐
สีเขียวอ่อน	สีม่วง ไม่มีขน
สีก้านใบ	สีเขียวอมม่วง
ลักษณะแผ่นใบ	รูปร่างแบบใบหอก
ระดับการแตกกิ่ง	๐-๑
ลักษณะ	เกษตรศาสตร์ ๕๐
ความสูงของการแตกกิ่งแรก (ซม.)	๑๕๐
สีลำต้น	สีเขียวเงิน
สีเนื้อหัว	สีขาว
สีเปลือกหัว	สีน้ำตาลอ่อน
ลักษณะหัว	หัวมีขนาดสม่ำเสมอ
เปอร์เซ็นต์แป้งในฤดูฝน (%)	๒๓
เปอร์เซ็นต์แป้งในฤดูแล้ง (%)	๒๘
ผลผลิตหัวสด (ตัน/ไร่)	๔.๔
ลักษณะเด่น	ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี มีความงอกดีและเก็บรักษาได้นาน มีปริมาณแป้งสูง
ข้อจำกัด	ในบางท้องถิ่นที่จะแตกกิ่ง ทำให้ไม่สะดวกในการปฏิบัติดูแลรักษา

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๔ จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ ๑๘ : ลักษณะของพันธุ์ระยอง ๗๒

ลักษณะ	ระยอง ๗๒
สีเขียวอ่อน	สีม่วง
สีก้านใบ	สีแดงเข้ม
ลักษณะแผ่นใบ	แบบใบหอก
ระดับการแตกกิ่ง	๐-๑
ความสูงของการแตกกิ่งแรก(ซม.)	๑๓๐-๑๔๐
สีลำต้น	สีเขียวเงิน
สีเนื้อหัว	สีขาว

ลักษณะ	ระยอง ๗๒
สีเปลือกหัว	สีขาวนวล
ลักษณะหัว	หัวอ้วนและยาวกว่าพันธุ์ระยอง ๕
เปอร์เซ็นต์แป้งในฤดูฝน (%)	๒๐-๒๒
เปอร์เซ็นต์แป้งในฤดูแล้ง (%)	๒๔
ผลผลิตหัวสด (ตัน/ไร่)	๕.๑
ลักษณะเด่น	ให้ผลผลิตหัวสดสูง ตันพันธุ์คุณภาพดี ทนแล้ง
ข้อจำกัด	ปริมาณแป้งต่ำเมื่อปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และค่อนข้างอ่อนแอต่อโรคใบไหม้

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๔ จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ ๑๙ : ลักษณะของพันธุ์หัวยบง ๖๐

ลักษณะ	หัวยบง ๖๐
สียอดอ่อน	สีม่วงอ่อน
สีก้านใบ	สีเขียวอมม่วง
ลักษณะแผ่นใบ	ใบหอก
ระดับการแตกกิ่ง	๐-๑
ความสูงของการแตกกิ่งแรก (ซม.)	๙๐-๑๔๐
สีลำต้น	สีเขียวเงิน
สีเนื้อหัว	สีขาว
สีเปลือกหัว	สีน้ำตาลอ่อน
ลักษณะหัว	ยาวเรียว
เปอร์เซ็นต์แป้ง (%)	๒๕.๕
ผลผลิตหัวสด (ตัน/ไร่)	๕.๘
ลักษณะเด่น	มีผลผลิตและปริมาณแป้งสูง ต้านทานโรคใบจุดปานกลาง
ข้อจำกัด	ควรเก็บเกี่ยวเมื่ออายุไม่น้อยกว่า ๑๐ เดือน
สียอดอ่อน	สีม่วงอ่อน

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๔ จังหวัดขอนแก่น

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกมันสำปะหลัง

พื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน ๒๐๐ เมตรไม่มีน้ำท่วมซึ่งมีการระบายน้ำดีและถ่ายเทอากาศดีดินร่วน ดินร่วนปนทราย หรือดินทรายระดับหน้าดินลึกไม่น้อยกว่า ๓๐ เซนติเมตรมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง อินทรีย์วัตถุไม่ต่ำกว่า ๑.๐ เปอร์เซ็นต์ค่าความเป็นกรดต่างระหว่าง ๕.๕ - ๗.๕อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต ๒๕ - ๓๗ องศาเซลเซียสปริมาณน้ำฝนกระจายสม่ำเสมอ ๑,๐๐๐ -๑,๕๐๐ มิลลิเมตรต่อปี

การใช้เทคโนโลยีการผลิต

๑. การเตรียมดิน ไถ ๒ ครั้ง ด้วยผาน๓ และผานไถลึกประมาณ ๘-๑๒ นิ้วและยกร่องปลูก

การเตรียมท่อนพันธุ์ มันสำปะหลังเป็นพืชที่ขยายด้วยลำต้น โดยอายุของท่อนพันธุ์ที่เหมาะสมจะอยู่ในช่วง ๘-๑๒ เดือน ขนาดความยาวของท่อนพันธุ์ ประมาณ ๒๐-๒๕ เซนติเมตร มีจำนวนตาประมาณ ๑๐ ตาขึ้นไปต่อ ๑ ท่อนพันธุ์ ยกร่องปลูกความสูงของร่อง ๓๐ - ๔๐ เซนติเมตร ระยะระหว่างร่อง ๘๐ - ๑๒๐ เซนติเมตร ระยะปลูกมันสำปะหลังระยะ ๘๐ x ๘๐ เซนติเมตร ๑๐๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร หรือ ๑๐๐ x ๑๒๐ เซนติเมตร ขึ้นกับ พันธุ์ และพื้นที่

๒. ใช้พันธุ์มันสำปะหลังเกษตรศาสตร์ ๕๐ และห้วยบง ๖๐ควรแช่สารเคมี ก่อนปักท่อนพันธุ์ ประมาณ ๕ - ๑๐ เซนติเมตร

๓. ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือสูตร ๑๖-๘-๑๖ในอัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ แบ่งใส่ ๒ ครั้งละเท่าๆกัน ในครั้งแรกใส่หลังจากปลูกมันสำปะหลังแล้ว ๑ เดือน ครั้งที่ ๒ ใส่เมื่อมันสำปะหลังมีอายุได้ ๓ เดือน หรือปุ๋ยสูตร ๑๖-๘-๑๖ , ๑๓-๑๓-๒๑และสูตร ๑๕-๗-๑๘ อัตรา ๕๐ - ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ เวลาที่ใส่ปุ๋ยเมื่อมันสำปะหลังอายุ ๑ - ๒ เดือน หรือหลังกำจัดวัชพืชรครั้งแรก

๔. แมลงศัตรูพืชเพลี้ยแป้งสีชมพูมีในพื้นที่ แต่ยังคงควบคุมได้ ด้วยการใช้สารชีวภัณฑ์

๕. การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร การไถตะ และไถโดยใช้รถไถนาเดินตาม เก็บเกี่ยวโดยใช้รถไถนาขนาดเล็ก

๖. การเก็บเกี่ยวผลผลิต เกี่ยวด้วยแรงงานคน,รถไถและขายหัวสดช่วงอายุที่เหมาะสมกับการเก็บเกี่ยว คือ ๑๐ - ๑๒ เดือน

๗. ต้นทุนการผลิต/ไร่/ปีประกอบด้วย ค่าเตรียมดิน ค่าจ้างปลูก ค่าบำรุงรักษา ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์ อื่นๆ

ตารางที่ ๒๐ : แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง/ไร่/ปี (ปี ๒๕๕๙)

ต้นทุนการผลิต	เงิน(บาท)	หมายเหตุ
๑.ค่าเตรียมดิน	๖๒๐	
๒.ค่าเตรียมพันธุ์	๕๐๐	
๓.ค่าจ้างปลูก	๖๐๐	
๔.ค่าจ้างเก็บเกี่ยว	๗๕๐	
๕.ค่าปุ๋ย	๘๐๐	
๖.ค่าขนส่ง	๕๔๐	
รวมต้นทุนทั้งหมด(บาท/ไร่)	๓,๘๑๐	
ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่	๓,๕๐๐	ราคา ๒.๘๕ บาท/กก.๙,๙๗๕บาท
กำไรสุทธิ	๖,๑๖๕	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ๒๕๖๕

สถานการณ์ตลาด/วิถีการตลาด

สถานการณ์การราคามันสำปะหลังที่ผ่านมา พบว่าราคามันสำปะหลังมีมูลค่าสูงขึ้นทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังมีรายได้เพิ่มขึ้น

เกษตรกรตำบลแพง สามารถขายผลผลิตมันสำปะหลังให้กับจตุรรับซื้อในพื้นที่ในตำบลได้ซึ่งทำให้มีค่าขนส่งน้อยและเกษตรกรส่วนใหญ่ก็ขายในพื้นที่รับซื้อของตนเอง จำนวน ๒ แห่ง รายละเอียดดังตารางที่ ๒๑

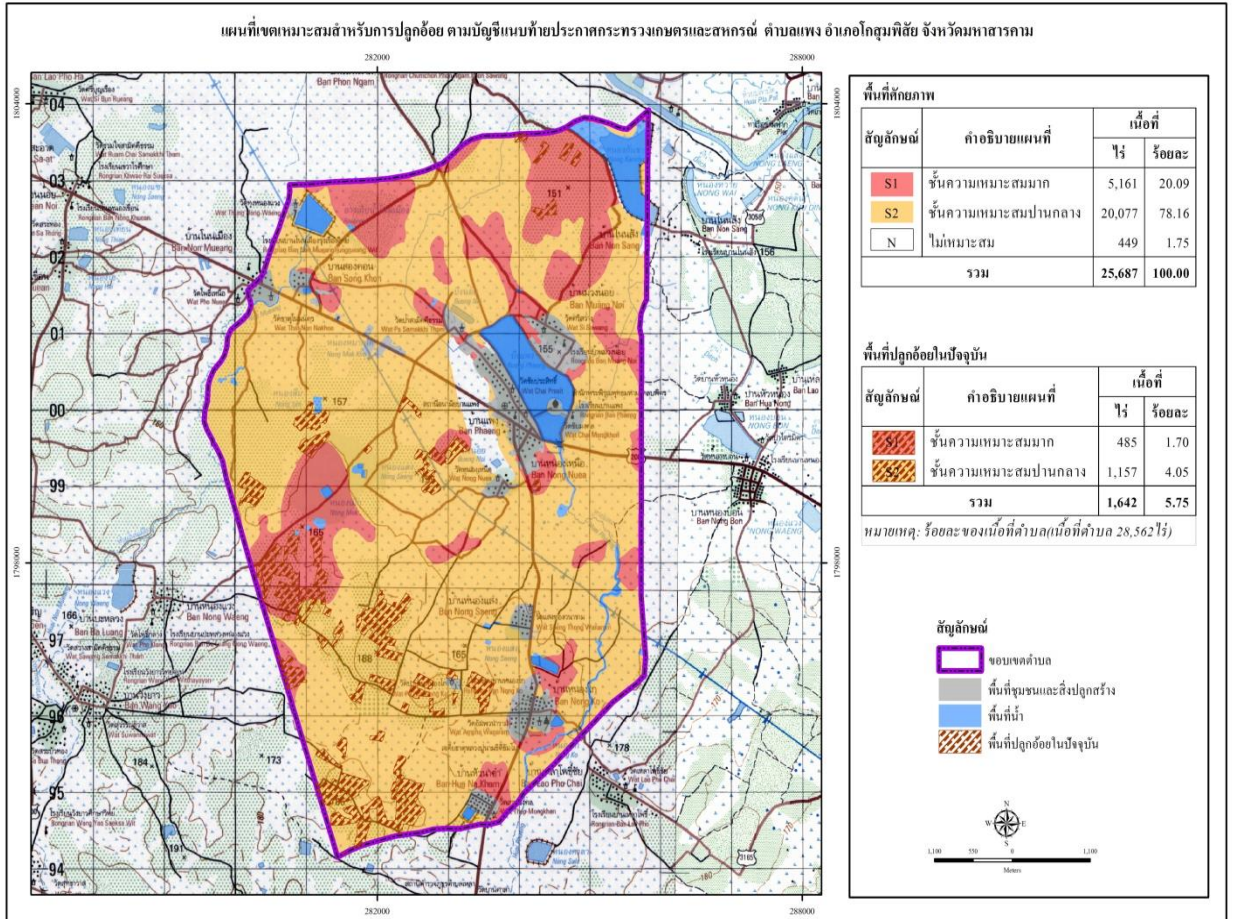
ตารางที่ ๒๑ จตุรรับซื้อมันสำปะหลังในพื้นที่ใกล้เคียง

ที่	จตุรรับซื้อ	ที่ตั้ง		
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
๑	จตุรรับซื้อโนนเจริญ	๖	วังยาว	โกสุมพิสัย
๒	จตุรรับซื้อกิตติคุณ	๙	หนองกุ้งสวรรค์	โกสุมพิสัย

(๓) อ้อยโรงงาน

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกอ้อย

ศักยภาพความเหมาะสมในการปลูกอ้อย พบว่าตำบลแพง มีพื้นที่เหมาะสมปานกลางจำนวน ๒๐,๐๗๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๑๖ รองลงมาได้แก่พื้นที่เหมาะสมมากจำนวน ๕,๑๖๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๙ และพื้นที่ไม่เหมาะสม จำนวน ๔๙๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๕ ตามลำดับ

ภาพที่ ๑๔ ระดับความเหมาะสมในการปลูกอ้อยโรงงาน
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๙)

จำนวนพื้นที่ปลูก/เก็บเกี่ยว

ผลการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๔/๖๕ ของตำบลแพ่ง พบว่ามีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๒๕ ครัวเรือน พื้นที่ปลูก ๒๐๓ ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิต จำนวน ๒๐๓ ไร่ โดยจำแนกการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยเป็นรายหมู่บ้าน รายละเอียดดังตารางที่ ๒๒

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๔/๖๕ ตำบลแพ่ง

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	อ้อยโรงงาน	
		ราย	ไร่
๔	หนองเหนือ	๓	๑๘
๕	ม่วงน้อย	๓	๒๘
๖	หนองโก	๓	๕๕
๗	หัวนาคำ	๖	๔๔
๙	แพ่ง	๓	๑๓
๑๐	หนองโก	๑	๗
๑๑	แพ่ง	๑	๕
๑๖	หนองโก	๕	๓๓

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร <https://farmer.doae.go.th>

ปริมาณผลผลิตรวม/ผลผลิตเฉลี่ย

จากพื้นที่ปลูกอ้อย จำนวน ๒๐๓ ไร่ มีผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ จำนวน ๒,๑๓๑,๕๐๐ กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย ๑๐,๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ๑,๔๐๐ บาท/ตัน

สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิตตั้งแต่ปลูก ดูแลรักษา เก็บเกี่ยวผลผลิต

ข้อมูลการผลิต

อ้อยโรงงานหมายถึงอ้อยที่เก็บเกี่ยวส่งเข้าโรงงานในฤดูหีบอ้อยระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคมถึงวันที่๓๑มีนาคมของปีถัดไปแบ่งเป็น

๑.อ้อยโรงงานปี ๑ หมายถึงอ้อยที่ตัดในฤดูหีบอ้อยเป็นปีแรก

๒.อ้อยโรงงานปี ๒ หมายถึงอ้อยที่ตัดในฤดูหีบอ้อยเป็นปีที่สอง

๓.อ้อยโรงงานปี ๓ ขึ้นไปหมายถึงอ้อยที่ตัดในฤดูหีบอ้อยเป็นปีที่สามขึ้นไป

พันธุ์อ้อยหมายถึงพันธุ์อ้อยโรงงานที่นิยมปลูกได้แก่พันธุ์อู๋ทอง ๑ อู๋ทอง ๒ อู๋ทอง ๓ อู๋ทอง ๔ อู๋ทอง ๕ K ๗๖-๔ K ๘๔-๒๐๐ K ๘๘-๘๗ K ๘๘-๙๒ K ๙๐-๗๗ F ๑๔๐ F๑๕๖ Q๑๐๐ Q๑๓๐ ROC๑๐ ชัยนาท ๑ ขอนแก่น ๑ มุกดาหารและแรกนาร์เป็นต้น

การใช้เทคโนโลยีการผลิต

๑.การเตรียมดิน ไถด้วยพาลสาม ๑-๒ ครั้ง ลึก ๓๐-๕๐ ซม. ตามด้วยพาลเจ็ด ตากดิน ๗-๑๐ วัน ถ้าปลูกต้นฤดูฝน ให้พรวน ๑ ครั้ง ถ้าปลูกปลายฤดูฝน ต้องพรวนเพิ่มอีก ๒-๓ ครั้ง จนหน้าดินร่วนซุย และคราดเก็บเศษซาก ราก เหง้า หัวและไหลของวัชพืชออกจากแปลง ปรับปรุงสภาพดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ เช่นมูลไก่ ปลูกพืชตระกูลถั่ว ควรวิเคราะห์ดินก่อนปลูก พักดินก่อนปลูก

๒. การเตรียมท่อนพันธุ์พันธุ์ดี ด้านทานโรค แมลง เหมาะสมกับพื้นที่ ตอดี ได้หลายครั้ง อายุเก็บเกี่ยวเหมาะสม เจริญเติบโตเร็ว รากแข็งแรง ท่อนพันธุ์ไม่อ่อน ไม่แก่ ทนแล้ง มีเปอร์เซ็นต์น้ำตาลสูง

๓. ยกร่องปลูกระยะ ๑.๐-๑.๕ เมตร ถ้าปลูกปลายฝนต้องปลูกทันที เพื่อรักษาความชื้นในดิน - แปลงปลูกต้นฝน กลบให้สม่ำเสมอหนา ๓-๕ ซม. ส่วนแปลงปลูกปลายฤดูฝน กลบให้แน่นและหนาประมาณ ๒๐ ซม.การปลูกด้วยเครื่องปลูก เครื่องจะเปิดร่องใส่ปุ๋ย วางท่อนพันธุ์และกลบดินโดยอัตโนมัติ

๔. การให้ปุ๋ยให้ปุ๋ยเคมีหลังปลูก หรือหลังแต่งตออ้อย ๒ ครั้งดินร่วนปนทราย ให้ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑ ครั้งแรกรองก้นร่องพร้อมปลูก อัตรา ๒๐ กก./ไร่ ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุ ๒-๓ เดือน อัตรา ๕๐ กก./ไร่ ถ้าเป็นอ้อยตอ หลังตัดแต่งตอให้เพิ่มปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐-๑๕ กก./ไร่ หรือสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๐-๓๐ กก./ไร่ ดินร่วน หรือดินร่วนเหนียว ให้ปุ๋ยสูตร ๑๖-๘-๘ ครั้งแรกหลังปลูก ๑ เดือน อัตรา ๓๕ กก./ไร่ ครั้งที่ ๒ อายุ ๒-๓ เดือน อัตรา ๔๐ กก./ไร่

๕. การจัดการดินหว่านปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอกที่ย่อยสลายดีแล้ว อัตรา ๑,๐๐๐-๒,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่ใส่ภาคก่อนหว่านรองหรือฟิลเตอร์เค้ก อัตรา ๕,๐๐๐-๘,๐๐๐ กิโลกรัม/น้ำหนักร่อง/ไร่ ใส่ขานอ้อยแห้งหรือบาคาส อัตรา ๒,๐๐๐ กก./น้ำหนักร่อง/ไร่ เพื่อช่วยให้โครงสร้างดินดีขึ้น

๖.การดูแลรักษา การใช้ชีวภัณฑ์สารธรรมชาติและสารกำจัดศัตรูพืช ไซเปอร์เมทริน (๒๕% EC) ๒๕ มล./น้ำ ๒๐ ลิตรการใช้สารกำจัดวัชพืชในไร่อ้อย อะลาคลอร์ (๔๘%) ๑๖๐ -๒๔๐ มล./น้ำ ๒๐ ลิตร

๗. การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร รถไถนา รถเก็บเกี่ยวอ้อย รถคีบอ้อย เครื่องปลูกอ้อย

๘. เก็บเกี่ยวอ้อยอายุ ๑๐-๑๔ เดือนหลังปลูกใช้แรงงานและใช้เครื่องเก็บเกี่ยว

๙. การจัดการตออ้อยอ้อยที่ใช้แรงงาน ต้องใช้มีดตัดตออ้อยให้ชิดดินพื้นที่หลังเก็บเกี่ยว

๑๐. ต้นทุนการผลิต/ไร่/ปีประกอบด้วย ค่าเตรียมดิน ค่าจ้างปลูก ค่าบำรุงรักษา ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์อื่นๆ

ตารางที่ ๒๓ : แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงานต่อไร่

รายการ	ต้นทุน (บาท/ไร่)			
	อ้อยใหม่	อ้อยต่อ ๑	อ้อยต่อ ๒	อ้อยต่อ ๓
- ค่าไถครั้งที่ ๑ ไถผาน๓	๔๐๐			
- ค่าไถครั้งที่ ๒ ไถผาน๗	๒๐๐			
- ค่าไถครั้งที่ ๓ ไถผาน๗	๒๐๐			
- ค่าพันธุ์อ้อย	๒,๔๐๐			
- ค่าปลูกและซ่อม	๖๕๐			
- ค่าปุ๋ย + ยาปราบศัตรูพืช/วัชพืช	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐
- ค่าแรงงานกำจัดศัตรูพืช/วัชพืช				๒๐๐
- ค่าแรงงานกำจัดวัชพืช/วัชพืช	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	
- ค่าบำรุงรักษา	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐
รวม (บาท)	๖,๗๕๐	๒,๙๐๐	๒,๙๐๐	๒,๙๐๐
ผลผลิต (ตัน)	๑๖	๑๓	๑๒	๑๑
ค่าแรงงานเก็บเกี่ยว (๑๘๐ บาท /ตัน)	๒,๘๘๐	๒,๓๔๐	๒,๑๖๐	๑,๙๘๐
ค่าบรรทุก (๑๕๐ บาท/ตัน)	๒,๔๐๐	๑,๙๕๐	๑,๘๐๐	๑,๖๕๐
รวมต้นทุนทั้งหมด (บาท)	๑๒,๐๓๐	๗,๑๙๐	๖,๘๖๐	๖,๘๖๐

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๔ จังหวัดขอนแก่น

สถานการณ์ตลาด/วิธีการตลาด

จากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย การผลิตปี ๒๕๖๑/๒๕๖๒ ราคาอ้อยขึ้นต้นในอัตรา ๖๘๐ บาท ณ ระดับความหวานที่ ๑๐ ซี.ซี.เอส. และกำหนดอัตราขึ้น/ลง ของราคาอ้อยเท่ากับ ๔๘.๔๘ บาท ต่อ ๑ หน่วย ซี.ซี.เอส.ต่อเมตริกตัน

ตารางที่ ๒๔ จุดรับซื้ออ้อยในตำบลแพง

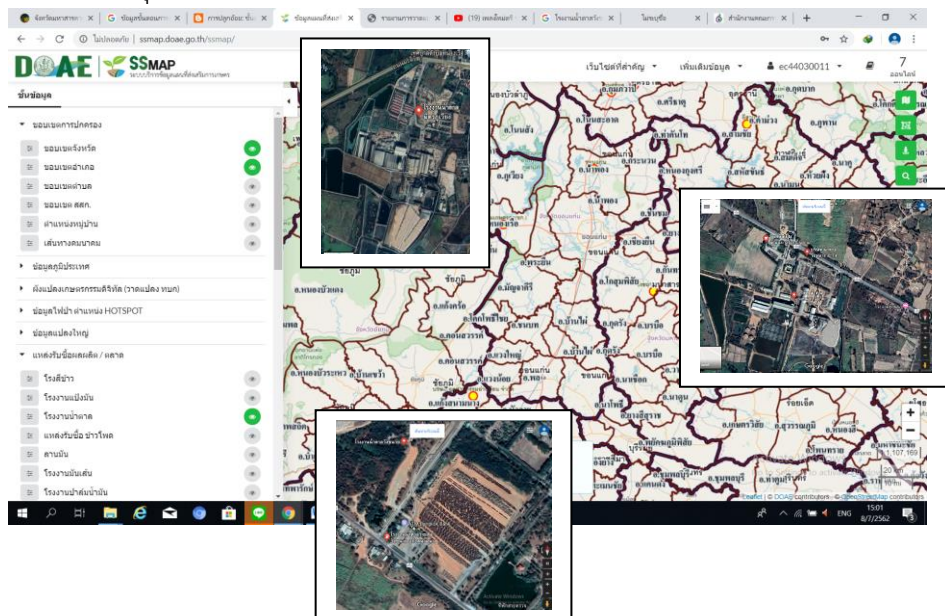
ที่	จุดรับซื้อ	ที่ตั้ง			ปริมาณการรับซื้อ (ตัน)
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	
๑	ลานกิตติคุณ	๙	หนองกุ้งสวรรค์	โกสุมพิสัย	

(ที่มา : การสำรวจ, ๒๕๖๒)

ตารางที่ ๒๕ โรงงานน้ำตาล

ที่	จุดรับซื้อ	ที่ตั้ง		
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
๑	โรงงานน้ำตาลวังขนาย(กลุ่มมหาวัง)	๙	แก้งแก	โกสุมพิสัย
๒	โรงงานน้ำตาลมิตรผล	๑	หนองเรือ	หนองเรือ
๓	โรงงานน้ำตาลวังขนาย แก้งสนามนาง(กลุ่มมหาวัง)	๑	แก้งสนามนาง	แก้งสนามนาง

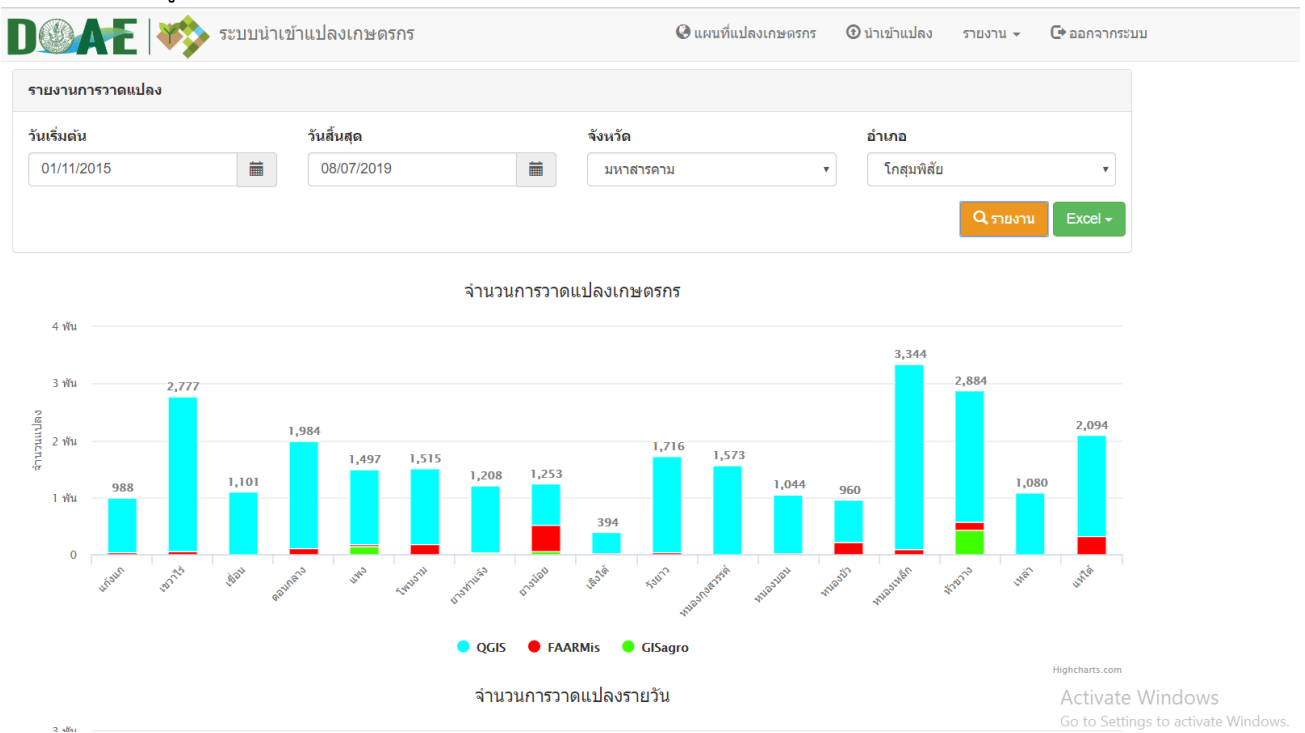
ภาพที่ ๑๕ ที่ตั้งจุดรับซื้ออ้อยโรงงาน

จากการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร ได้นำเครื่องมือและเทคโนโลยี มาปรับปรุงวิธีการรับขึ้นทะเบียนปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การนำเครื่องจับพิกัดภูมิศาสตร์ GPS มาใช้ในการจัดเก็บพิกัดที่ตั้งแปลงวัดขนาดพื้นที่ และร่วมมือกับ GISTDA ในการใช้แผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมมาค้นหาพิกัดและวาดผังแปลงด้วยโปรแกรม GISagro การพัฒนาการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Qgis และใช้แผนที่ Google Map ในการค้นหาพิกัดและวาดผังแปลงรวมทั้งได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนพร้อมวาดผังแปลงด้วยคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต (Tablet) ผ่าน FAARMis Application ในปี ๒๕๖๐ ให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกจังหวัด

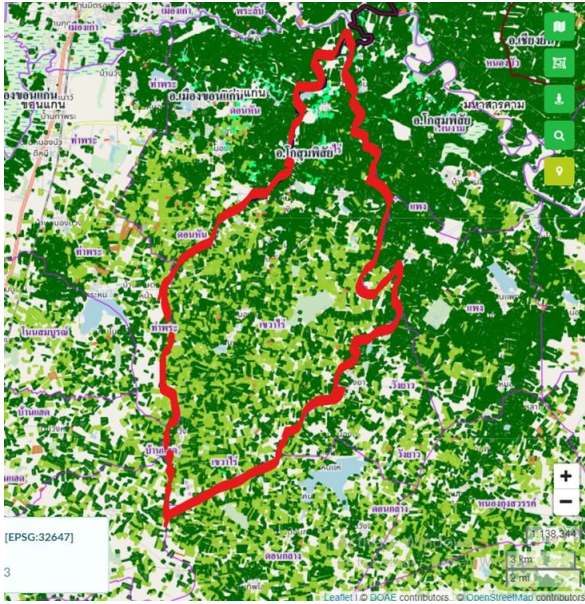
จากข้อมูลวาดแปลง ตัดยอดวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๕ พบว่าตำบลแพง มีข้อมูลการวาดแปลง จำนวน ๑,๔๙๗ แปลง

ภาพที่ ๑๖ ข้อมูลจากการวาดแปลง

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๒

<http://ssmap.doe.go.th/geofarmer/Report/ParcelReport>

คำอธิบายสัญลักษณ์

ผลการวาดแปลงเกษตรตามการขึ้นทะเบียนเกษตรกร

- ข้าว
- พืชไร่
- พืชผัก
- ไม้ผล
- ไม้ยืนต้น
- ไม้ดอก
- ไม้ประดับ
- สมุนไพรมะเขือเทศ (อายุสั้น)
- สมุนไพรมะเขือเทศ (อายุยาว)
- ปศุสัตว์
- นาเกลือสมุทร
- พืชน้ำจืด
- แมลงเศรษฐกิจ

ภาพที่ ๑๗ ข้อมูลการวาดแปลง
(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๕)

๒.๑.๑ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๒๖ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบ ปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
<p>๑. ด้านพื้นที่และ ทรัพยากรการเกษตร ๑.๑ ทรัพยากรดิน</p> <p>๑.๒ ทรัพยากรน้ำ</p>	<p>- ดินค่อนข้างเป็นดินทราย และมี โครงสร้างค่อนข้างแน่นทึบ</p> <p>- แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรในช่วง ฤดูแล้งไม่เพียงพอ</p>	<p>- ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อ ไร่ ไถกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือ ตอซังข้าว ต้นข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูล ถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน ไถกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนอัฟริกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลุกก่อนทำนาเป็น ระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงไถกลบปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำการตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็น ปุ๋ยพืชสด</p> <p>- สร้างแหล่งกักเก็บน้ำในพื้นที่ทำการเกษตร</p> <p>- ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร</p>	<p>ทุกหมู่บ้าน</p>	<p>ทุกหมู่บ้าน</p>

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบ ปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
<p>๒. ด้านการผลิตและการตลาด (ตามรายชนิดพืชที่สำคัญ)</p> <p>๒.๑ ข้าว</p> <p>๒.๒ มันสำปะหลังโรงงาน</p> <p>๒.๓ อ้อยโรงงาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ราคาผลผลิตตกต่ำ - ราคาผลผลิตตกต่ำ - ต้นทุนการผลิตสูง - ราคาผลผลิตตกต่ำ - ต้นทุนการผลิตสูง 	<ul style="list-style-type: none"> - ประกอบอาชีพเสริม - ปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น - ปลูกมันสำปะหลังแปลงใหญ่ตามพื้นที่ Zoning - ปลูกอ้อยแปลงใหญ่ตามพื้นที่ Zoning 	<p>ทุกหมู่บ้าน</p> <p>๓,๔,๕,๖,๗,๘,๑๐,๑๑,๑๖</p> <p>๓,๔,๕,๖,๗,๘,๑๐,๑๑,๑๖</p>	<p>ทุกหมู่บ้าน</p> <p>๓,๔,๕,๖,๗,๘,๑๐,๑๑,๑๖</p> <p>๓,๔,๕,๖,๗,๘,๑๐,๑๑,๑๖</p>
<p>๓. ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร</p> <p>๓.๑ การรวมกลุ่ม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การรวมกลุ่มของเกษตรกรไม่เข้มแข็ง - เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการผลิต การตลาด 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่ออำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต - จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เพื่อการแปรรูปผลผลิตจากข้าว - จัดตั้งกลุ่มตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 	<p>ทุกหมู่บ้าน</p>	<p>ทุกหมู่บ้าน</p>

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบ ปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
		-		
๔. ด้านการแปรรูป ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๔.๑ การแปรรูปข้าว	- ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูป	- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่อผลิต ข้าวที่มีคุณภาพ - ศึกษานวัตกรรมการแปรรูปโดย สถาบันการศึกษาในพื้นที่หรือผู้ที่มีความ เชี่ยวชาญ	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน

๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรตำบลศรีสุข ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิชี SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อให้ทราบถึงโอกาสอุปสรรคที่มีผลกระทบเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ ๒๗ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมตำบลศรีสุข อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (Strengths : S)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีพื้นที่ปลูกข้าวเยอะ ทุกหมู่บ้าน ๒. พื้นที่เหมาะสมในการปลูกอ้อยและ มันสำปะหลัง ๓. มีการปลูกพืชผัก สร้างรายได้ ให้แก่เกษตรกร 	<p>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร ๒. เกษตรกรยังขาดความรู้เรื่อง การผลิต/ตลาด/แปรรูป ๓. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ๔. แหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรในช่วงฤดู แล้งไม่เพียงพอ ๕. พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่เหมาะสมสำหรับปลูก ข้าว
<p>โอกาส (Opportunities : O)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิตค่อนข้างมาก ๒. มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ เช่น กรมพัฒนาที่ดินให้ความรู้เรื่องการ ปรับปรุงบำรุงดิน สำนักงานการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้ความรู้ เรื่องการจัดรูปที่ดินให้เหมาะสม ๓. มีสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้ความรู้ เรื่องการแปรรูปผลผลิตข้าว/พืชผัก 	<p>SO กลยุทธ์เชิงรุก</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว (S๑+O๒) ๒. แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อ เพิ่มมูลค่าสินค้า (S๑+O๓) ๓. รวมกลุ่มเกษตรกรในการ ขายพืชผัก(S๓+O๑) ๔. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อปลูก มันสำปะหลังแปลงใหญ่ตาม พื้นที่ Zoning (S๒+O๒) 	<p>WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิต ข้าวพันธุ์ดี W๑+O๒) ๒. การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแปรรูป ผลผลิตจากข้าว (W๑+O๓) ๓. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อปลูกมัน สำปะหลังแปลงใหญ่ตามพื้นที่ Zoning (W๕+O๒)
<p>ภาวะคุกคาม (Threats : T)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ราคาผลผลิตแปรปรวน ๒. ฝนทิ้งช่วง (ภัยธรรมชาติ) ๓. ผลผลิตตกต่ำ 	<p>ST กลยุทธ์ป้องกัน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิต ขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง) (S๑+T๑) ๒. สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน (S๑+T๒) ๓. รวบรวมผล ผลิตและแปรรูป จำหน่ายในรูปแบบกลุ่ม (S๑+T๑) ๔. ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อ การเกษตร (S๑+T๒) ๕. ปรับปรุงบำรุงดิน (S๑+T๓) 	<p>WT กลยุทธ์เชิงรับ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้าง อาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุ สั้น (W๑+T๒) ๒. การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต (W๑+T๒) ๓. ทำการเกษตรแบบผสมผสาน (W๕+T๑+T๓)

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว
- ๑.๒ แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- ๑.๓ รวมกลุ่มเกษตรกรในการขายพืชผัก
- ๑.๔ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อปลูกมันสำปะหลังแปลงใหญ่ตามพื้นที่ Zoning

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตข้าวพันธุ์ดี
- ๒.๒ การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแปรรูปผลผลิตจากข้าว
- ๒.๓ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อปลูกมันสำปะหลังแปลงใหญ่ตามพื้นที่ Zoning

๓. กลยุทธ์ป้องกัน

- ๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)
- ๓.๒ สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน
- ๓.๓ รวบรวมผล ผลิตและแปรรูปจำหน่ายในรูปแบบกลุ่ม
- ๓.๔ ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร
- ๓.๕ ปรับปรุงบำรุงดิน

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

- ๔.๑ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น
- ๔.๒ การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- ๔.๓ ทำการเกษตรแบบผสมผสาน

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๓.๑.๑ ข้าว

เป้าประสงค์ของกลยุทธ์ : เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวที่คุณภาพ

กลยุทธ์ : การเพิ่มคุณภาพผลผลิตข้าว

โครงการที่ ๑ การส่งเสริมการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ปลอดภัยจากสารพิษ

๓.๑.๒ มันสำปะหลัง

เป้าประสงค์ของกลยุทธ์ : เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตมันสำปะหลัง

กลยุทธ์ : การเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง

โครงการที่ ๑ การส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังพันธุ์ดี

๓.๑.๓ อ้อยโรงงาน

เป้าประสงค์ของกลยุทธ์ : เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตอ้อยโรงงาน

กลยุทธ์ : การเพิ่มผลผลิตอ้อยโรงงาน

โครงการที่ ๑ การส่งเสริมการปลูกอ้อยพันธุ์ดี

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกร

เป้าประสงค์ของกลยุทธ์ : เพื่อพัฒนากลุ่มเกษตรกร

กลยุทธ์ : การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อความยั่งยืน

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๒.๑ ทรัพยากรดิน

เป้าประสงค์ของกลยุทธ์ : เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ทรัพยากรดิน

กลยุทธ์ : เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

โครงการที่ ๑ โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี

๑. โครงการส่งเสริมการปลูกอ้อยพันธุ์ดี

หลักการเหตุผล

อ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของตำบลแพง พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน การจัดการดิน น้ำ พันธุ์ และการดูแลรักษาไม่มีประสิทธิภาพทำให้มีการระบาดของโรคแมลงศัตรูอ้อยทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำซึ่งปัจจัยสำคัญในการปลูกอ้อยให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ ต้องมีอ้อยพันธุ์ดีและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรและสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านเทคโนโลยีการผลิตอ้อยเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่รวมทั้งการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูอ้อยที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นำไปสู่ความยั่งยืนและมั่นคงต่ออาชีพเกษตรกร

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้มีอ้อยพันธุ์ดีในพื้นที่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร
๒. เพื่อพัฒนาการผลิตอ้อยให้ได้ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น
๓. เพื่อป้องกันกำจัดการระบาดของโรคแมลงศัตรูอ้อย
๔. เพื่อเป็นแปลงเรียนรู้การผลิตอ้อยที่ถูกต้องและได้อ้อยที่มีคุณภาพ

เป้าหมาย

เกษตรกร ๒๕ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑-๑๖

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๓-๒๕๖๕

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการ ฯ เพื่อวางแผนปฏิบัติงาน
๒. ประชุมชี้แจงโครงการและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. ประชุมเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพร้อมคัดเลือกแปลงสาธิต ๑ แปลง
๔. รณรงค์ให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อใช้ในการเพิ่มผลผลิต
๕. ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตการผลิตตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ๓ ครั้ง
๖. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. ดำเนินการตามแผน
๒. จัดทำแปลงสาธิต ๑ แปลง

งบประมาณ

๑. ค่าอาหารเกษตรกร (๓ ครั้ง)	๗๐ บาท/คน	รวม ๕,๒๕๐	บาท
๒. ค่าอาหารว่างและดื่ม(๓ ครั้ง)	๓๐ บาท/คน	รวม ๒,๒๕๐	บาท
๓. ค่าวิทยากร		รวม ๔,๕๐๐	บาท
๔. ค่าวัสดุจัดทำแปลงสาธิต		รวม ๘,๐๐๐	บาท
	รวมเป็นเงิน	๒๐,๐๐๐	บาท

ผลตอบแทน

๑. เกษตรกรมีความรู้และปัจจัยการผลิตในการจัดทำแปลงผลิตอ้อยพันธุ์ดี
๒. เกษตรกรมีความรู้และสามารถในการตรวจและเฝ้าระวังการระบาดของโรคแมลงศัตรูอ้อย
๓. ผลผลิตต่อไร่เพิ่มสูงขึ้น

๒. โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ๑๐๕ปลอดภัยจากสารพิษ

หลักการเหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบัน เกษตรกรมีการผลิตข้าวโดยใช้สารเคมีมากขึ้น ทำให้ผลผลิตมีสารพิษตกค้างเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตข้าวหอมมะลิที่ปลอดภัยจากสารพิษ
๒. เพื่อลดต้นทุนในการผลิต
๓. ผลผลิตข้าวที่ได้มีความปลอดภัยจากสารพิษ
๔. ทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชนและคุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น
- ๕.

เป้าหมาย

เกษตรกร ๕๐ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑-๑๖

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๓-๒๕๖๕

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการ ฯ เพื่อวางแผนปฏิบัติงาน
๒. ประชุมชี้แจงโครงการและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. ประชุมเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพร้อมคัดเลือกแปลงสาธิต ๑ แปลง
๔. รณรงค์ให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไถกลบซัง
๕. รณรงค์ให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการหว่านเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
๖. รณรงค์ให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อใช้ในการเพิ่มผลผลิต
๗. ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตการผลิตตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรข้าว ๓ ครั้ง
๘. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. ดำเนินการตามแผน
๒. จัดทำแปลงสาธิต ๑ แปลง

งบประมาณ

๑. ค่าอาหารเกษตรกร (๓ ครั้ง)	๑๐๐ บาท/คน	รวม ๑๕,๐๐๐	บาท
๒. ค่าอาหารว่างและดื่ม (๓ ครั้ง)	๕๐ บาท/คน	รวม ๗,๕๐๐	บาท
๓. ค่าวิทยากร		รวม ๔,๕๐๐	บาท
๔. ค่าวัสดุจัดทำแปลงสาธิต		รวม ๓๓,๐๐๐	บาท
	รวมเป็นเงิน	๖๐,๐๐๐	บาท

ผลตอบแทน

๑. เกษตรกรมีความรู้และสามารถผลิตข้าวหอมมะลิให้ปลอดภัยจากสารพิษ
๒. เกษตรกรมีความรู้และสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพใช้เองได้
๓. ผลผลิตข้าวที่ได้มีความปลอดภัยจากสารพิษ
๔. ลดต้นทุนในการผลิต
๕. สภาพแวดล้อมของชุมชนและคุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น

๓.โครงการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังพันธุ์ดี

หลักการเหตุผล

มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของตำบลแพง พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน การจัดการดิน น้ำ พันธุ์ และการดูแลรักษาไม่มีประสิทธิภาพทำให้มีการระบาดของโรคแมลงศัตรูมันสำปะหลังทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำซึ่งปัจจัยสำคัญในการปลูกมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ ต้องมีมันสำปะหลังพันธุ์ดีและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรและสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลัง เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่รวมทั้งการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูมันสำปะหลังที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นำไปสู่ความยั่งยืนและมั่นคงต่ออาชีพเกษตรกร

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้มีมันสำปะหลังพันธุ์ดีในพื้นที่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร
๒. เพื่อพัฒนาการผลิตมันสำปะหลังให้ได้ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น
๓. เพื่อป้องกันกำจัดการระบาดของโรคแมลงศัตรูมันสำปะหลัง
๔. เพื่อเป็นแปลงเรียนรู้การผลิตมันสำปะหลังที่ถูกต้องและได้มันสำปะหลังที่มีคุณภาพ

เป้าหมาย

เกษตรกร ๒๕ ราย รายละ ๓ ไร่ รวมพื้นที่ ๗๕ ไร่

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑-๑๖

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๓-๒๕๖๕

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ
๒. คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิต
๔. ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ๓ ครั้ง
๕. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. ดำเนินการตามแผน
๒. จัดทำแปลงสาธิต ๑ แปลง

งบประมาณ

๑. ค่าอาหารเกษตรกร (๓ ครั้ง)	๑๐๐ บาท/คน	รวม ๗,๕๐๐	บาท
๒. ค่าอาหารว่างและดื่ม (๓ ครั้ง)	๕๐ บาท / คน	รวม ๓,๗๕๐	บาท
๓. ค่าวิทยากร		รวม ๔,๕๐๐	บาท
๔. ค่าวัสดุจัดทำแปลงสาธิต		รวม ๑๔,๒๕๐	บาท
	รวมเป็นเงิน	๓๐,๐๐๐	บาท

ผลตอบแทน

๑. เกษตรกรมีความรู้และได้รับปัจจัยการผลิตในการจัดทำแปลงผลิตมันสำปะหลังพันธุ์ดี
๒. เกษตรกรมีความรู้และสามารถในการตรวจและเฝ้าระวังการระบาดของโรคแมลงศัตรูมันสำปะหลัง
๓. ผลผลิตต่อไร่มันสำปะหลังเพิ่มสูงขึ้น
๔. เกษตรกรสามารถกระจายพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ดี

๔.โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

หลักการเหตุผล

เป้าหมายหลักของการพัฒนาการเกษตร คือ การที่เกษตรกรและชุมชนเกิดกระบวนการ เรียนรู้และมีความสามารถในการดำเนินการทางการเกษตร ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน กลไกหนึ่งที่สนับสนุนให้เกษตรกรและชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว คือ การนำเอากระบวนการกลุ่มและเครือข่ายเข้ามาใช้เป็นตัวนำ การพัฒนา กระบวนการกลุ่มและเครือข่ายที่นำมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรนี้ เกษตรกรจะได้รับการพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร ให้มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการแสวงหาและจัดการกับทรัพยากรอย่างชาญฉลาด เกิดเครือข่ายความร่วมมือและการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็ง ทั้งเครือข่ายในสาขาอาชีพและเครือข่ายหลากหลายสาขาอาชีพ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการเกษตร รวมทั้งเกื้อหนุนให้เกิดผู้นำเกษตรกรที่มีความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในเวทีของการบริหารงานเกษตรในระดับต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังว่า ผลของกระบวนการกลุ่มและเครือข่ายจะเกื้อหนุนให้เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรเกษตรกรเพื่อการพัฒนาทางการเกษตรและสังคมเกษตรกรอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

๑. ส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่ม แม่บ้านเกษตรกร และเครือข่ายดำเนินกิจกรรม ร่วมกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพการเกษตร ให้สามารถพึ่งพาตนเองและสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม
๒. สร้างกลไก และพัฒนาเครื่องมือภายใต้กระบวนการเรียนรู้ และเสริมทักษะ ภาคการเกษตรให้กับกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกร
๓. ส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในการพัฒนาอาชีพเกษตร การแปรรูป และเคหกิจเกษตรของครอบครัวเกษตรกร
๔. เพื่อส่งเสริมให้เกิดแหล่งเรียนรู้ต้นแบบการพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิก กลุ่ม และชุมชน
๕. เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางอาชีพ และมีความเป็นอยู่ที่ดี

เป้าหมาย

เกษตรกร ๒๕ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑ - ๑๖

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ
๒. คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. อบรมเกษตรกรหลักสูตรเทคโนโลยีเคหกิจเกษตร
๔. จัดทำเอกสารวิชาการด้านเคหกิจเกษตรของแหล่งเรียนรู้ จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิต
๕. ดำเนินการถ่ายทอดความรู้
๖. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. คัดเลือกองค์กรเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งและอยู่ ภายใต้การดูแลของกรมส่งเสริมการเกษตร มีผลงานเด่นด้านเคหกิจเกษตร แปรรูปผลผลิตเกษตรและการบริหารจัดการกลุ่มดีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้องค์กรเกษตรกรด้านเคหกิจเกษตร
๒. พัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยสร้าง/พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้และ ชุดสื่อความรู้เพื่อประกอบการถ่ายทอดความรู้
๓. อบรมวิทยากรหลักของแหล่งเรียนรู้ ๕ คน ต่อแหล่งเรียนรู้ เพื่อสามารถถ่ายทอดการใช้สื่อ เพื่อช่วยในการถ่ายทอดความรู้
๔. ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกหรือตัวแทนของกลุ่ม องค์กรที่มีความสนใจ จำนวน ๒๕ ราย โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประเด็นเนื้อหา ครอบคลุมความรู้ ๕ ด้าน ได้แก่
  - ๔.๑ อาหารและโภชนาการ
  - ๔.๒ การปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อม การทำงาน ภาคเกษตรกรและการแปรรูปผลผลิตเกษตร
  - ๔.๓ การเพิ่มรายได้จากการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร
  - ๔.๔ การบริหารจัดการกลุ่มและองค์กรเกษตรกร
  - ๔.๕ การทำบัญชี การบริหารจัดการการผลิตและการตลาด
๕. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้
๖. ติดตามประเมินผลและรายงานผลให้ส่งกรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

งบประมาณ

๑๐๐,๐๐๐ บาท

ผลตอบแทน

๑. องค์กรเกษตรกรและเครือข่ายเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มและก่อให้เกิด การเสริมสร้างการบริหารจัดการกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ผู้นำองค์กรเกษตรกรและเครือข่ายได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการเชื่อมโยง เครือข่ายให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการประกอบอาชีพ และแปรรูปผลผลิตการเกษตร
๓. เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็นในด้านการพัฒนาองค์กรเกษตรกรกลุ่มและ เครือข่ายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงานของผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ และเป็นแนวทาง ในการพัฒนาการดำเนินงาน องค์กรเกษตรกรและเครือข่ายในอนาคต

๕.โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

หลักการเหตุผล

พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรในตำบลแพง เป็นดินเสื่อมโทรม โดยเฉพาะดินที่ใช้ในการปลูกข้าว อ้อย และพืชไร่ชนิดอื่น ๆ ซึ่งเป็นดินขาดอินทรีย์วัตถุต่ำ มีการใช้ที่ดินทำการเพาะปลูกติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยไม่ได้เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินให้เหมาะสม การใช้ที่ดินที่ไม่ถูกต้อง ตามหลักการอนุรักษ์ดินและน้ำ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อให้มีความเหมาะสมในการปลูกพืชและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

แนวทางหนึ่งในการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน คือ การใช้พืชปุ๋ยสด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพืชตระกูลถั่ว โดยการปลูกและไถกลบก่อนการปลูกพืชหลัก ซึ่งจะเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ ทำให้การดูดซับอาหารของพืชหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น และผลผลิตเพิ่มขึ้น
๒. เพื่อรณรงค์ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปรับปรุงบำรุงดินให้มากขึ้น
๓. เพื่อรักษาสภาพหน้าดิน เพื่อการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน
๔. เพื่อลดปริมาณการใช้สารเคมีทางการเกษตร

เป้าหมาย

เกษตรกร ๒๕ ราย ไร่ละ ไร่ รวมพื้นที่ ๑๒๕ ไร่

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑ - ๑๖

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ
๒. คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิต
๔. ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ๓ ครั้ง
๕. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. ดำเนินการตามแผน
๒. จัดทำแปลงสาธิต ๑ แปลง

งบประมาณ

๑. ค่าอาหารเกษตรกร (๓ ครั้ง)	๑๐๐ บาท/คน	รวม ๓,๕๐๐	บาท
๒. ค่าอาหารว่างและดื่ม (๓ ครั้ง)	๕๐ บาท / คน	รวม ๓,๗๕๐	บาท
๓. ค่าวิทยากร		รวม ๔,๕๐๐	บาท
๔. ค่าวัสดุจัดทำแปลงสาธิต		รวม ๙,๒๕๐	บาท
	รวมเป็นเงิน	๒๕,๐๐๐	บาท

ผลตอบแทน

๑. ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น และผลผลิตเพิ่มขึ้น
๒. ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปรับปรุงบำรุงดินให้มากขึ้น
๓. ช่วยรักษาสภาพหน้าดินไม่ให้ถูกชะล้าง เพื่อการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน
๔. ช่วยลดปริมาณการใช้สารเคมีทางการเกษตร

๖.โครงการส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี

หลักการและเหตุผล

การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่เกษตรกรนิยมปฏิบัติ คือการใช้สารเคมีเพียงวิธีเดียวอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการไม่ถูกต้องและมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ก่อให้เกิดอันตรายและผลกระทบต่อเกษตรกร ทำให้สุขภาพทรุดโทรมเจ็บป่วย ทำลายศัตรูธรรมชาติของศัตรูพืช (ตัวห้ำ ตัวเบียน) เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ศัตรูพืชเกิดการระบาด ก่อให้เกิดศัตรูพืชชนิดใหม่ ๆ ศัตรูพืชต้านทานต่อสารเคมี เกิดพืชตกค้างในผลผลิต เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคและต้นทุนการผลิตสูง รวมทั้งเป็นอุปสรรคสำคัญในการส่งผลผลิตไปจำหน่ายต่างประเทศ จากปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องป้องกันหรือควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เนื่องจากเป็นวิธีที่ใช้สิ่งมีชีวิตที่เป็นศัตรูธรรมชาติของศัตรูพืช ได้แก่ ตัวห้ำ ตัวเบียน เชื้อโรค จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการควบคุมศัตรูพืชระยะยาว ให้ผลตอบแทนคุ้มค่าทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อม ตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและเตรียมพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) คือ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต ผลผลิตมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อให้เกษตรกรใช้ศัตรูธรรมชาติและเชื้อราที่เป็นประโยชน์ ในการควบคุมศัตรูพืช
๒. เพื่อลดการใช้สารเคมีและค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมี
๓. เพื่อรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ
๔. เพื่อให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

งบประมาณ ๔๐,๐๐๐ บาท

กิจกรรมการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อราในข้าว เป็นเงิน ๔๐,๐๐๐ บาท

กิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้แก่ อกม.

๑.ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้แก่ อกม. หลักสูตรการป้องกันโรคข้าว ๑๖ ราย จำนวน ๑ วัน

- ค่าอาหารกลางวัน ๑๖ รายๆ ละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๑,๖๐๐ บาท

- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ๑๖ รายๆ ละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๘๐๐ บาท

๔.๑.๒จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา

- หัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา ขนาดบรรจุ ๒๐ กรัม จำนวน ๖ ขวด ขวดละ ๑๕๐ บาท

(จำนวนหัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา ๑ขวด/ราย) เป็นเงิน ๙๐๐ บาท

- ข้าวสารเจ้า จำนวน ๑๐ ก.ก.ๆ ละ ๓๐ บาท เป็นเงิน ๓๐๐ บาท

(จำนวนข้าวสาร ๑ กิโลกรัม/ราย)

- หม้อหุงข้าวไฟฟ้า ขนาด ๗ ลิตร จำนวน ๑ ใบๆ ละ ๒,๖๐๐ บาท เป็นเงิน ๒,๖๐๐ บาท

- ถุงพลาสติกทึบร้อน ๘"×๑๒" จำนวน ๑ ก.ก. ๑ ละ ๙๐ บาท เป็นเงิน ๙๐ บาท

- ยางรัด ๑ กก.ๆ ละ ๑๕๐ บาท	เป็นเงิน ๑๕๐ บาท
- เช็ดหมุด๑ กล่อง ๆ ละ ๔๐ บาท	เป็นเงิน ๔๐ บาท
- เอทิลแอลกอฮอล์ ๗๐% ขนาด ๔๕๐ ซีซี. จำนวน ๑ ขวดๆละ	๗๐ บาท
- กระบอกหัวสเปรย์ฉีดน้ำ จำนวน ๓ ขวดๆละ ๕๐ บาท	เป็นเงิน ๑๕๐ บาท
๔.๑.๓ สื่อประชาสัมพันธ์โครงการ	
- ป้ายไวนิล ขนาด ๒.๕x๑เมตร จำนวน ๑ ป้าย ๆ ละ ๔๐๐บาท	เป็นเงิน ๔๐๐บาท
- แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ๒๐๐ แผ่น แผ่นละ ๕ บาท	เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท

๒.กิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรนาร่อง

๔.๒.๑จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา	
- หัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา ขนาดบรรจุ ๒๐ กรัม จำนวน ๑๖๐ ขวด ขวดละ ๑๕๐ บาท	
(จำนวนหัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา๑ ขวด/ราย)	เป็นเงิน ๒๔,๐๐๐ บาท
- ข้าวสารเจ้า จำนวน ๑๖๐ ก.ก.ๆ ละ ๓๐ บาท	เป็นเงิน ๔,๘๐๐ บาท
(จำนวนข้าวสาร ๑ กิโลกรัม/ราย)	
- ถุงพลาสติกทึบร้อน ๘”x๑๒” จำนวน ๘ กก. ๆ ละ ๙๐ บาท	เป็นเงิน ๗๒๐ บาท
- ยางรัด ๒ กก.ๆ ละ ๑๕๐ บาท	เป็นเงิน ๓๐๐ บาท
- เช็ดหมุด ๔ แผง ๆ ละ ๔๐ บาท	เป็นเงิน ๑๖๐ บาท
- แอลกอฮอล์ ขนาด ๔๕๐ ซีซี. จำนวน ๑๖ ขวดๆละ๗๐ บาท	เป็นเงิน ๑,๑๒๐ บาท
- กระบอกหัวสเปรย์ ขนาด ๕๐๐ ซีซี จำนวน ๑๖ ขวดๆละ ๕๐ บาท	เป็นเงิน ๘๐๐ บาท

กลุ่มเป้าหมาย

๑. อกม. จำนวน ๑๖ คน
- ๒ .เกษตรกรนาร่องบ้านละ ๑๐ คน จำนวน ๑๖ บ้าน รวม ๑๖๐ คน

. ระยะเวลาดำเนินการ มกราคม ๒๕๖๓ สิ้นสุดปี กันยายน ๒๕๖๓

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ									ผู้รับผิดชอบ
		ปี ๒๕๖๓									
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
ขั้นเตรียมการ											
๑	จัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติ										สนง.เกษตรอำเภอ
๒	ขออนุมัติงบประมาณ		↔								สนง.เกษตรอำเภอ
๓	กำหนดพื้นที่ดำเนินการ				↔						สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
ขั้นปฏิบัติการ											
๑	-คัดเลือก อกม. จำนวน ๑๖ คน -เกษตรกรนาร่องบ้านละ ๑๐ คน จำนวน ๑๖ บ้าน รวม ๑๖๐ คน				↔						สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
๒	สนับสนุนวัสดุการเรียนรู้					↔					สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
๓	ถ่ายทอดความรู้การขยาย และการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์ม่า					↔					สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
ขั้นติดตามงาน											
๑	การติดตามงาน							↔			สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
๒	การรายงานสรุปผล							↔			สนง.เกษตรอำเภอ, อบต

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

๑. ผลผลิตของโครงการ (Out put)

เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี และนำไปปฏิบัติด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง

๒. ผลลัพธ์ของโครงการ (Out come)

เพื่อให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า ลดต้นทุนการผลิต เกิดความปลอดภัยในการใช้สารเคมี
เกิดความสมดุลธรรมชาติ

การประเมินผลความสำเร็จของโครงการ

- ปริมาณของศัตรูธรรมชาติ (ตัวห้ำ, ตัวเบียน)
- ปริมาณของศัตรูพืชที่คงเหลือจากการทำลาย
- ความเสียหายของพืช
- ผลผลิตต่อไร่
- ต้นทุนการผลิตต่อไร่
- กำไรสุทธิต่อไร่

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง.๒๕๕๔. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม.จำนวนประชากรในตำบลแพง
กระทรวงมหาดไทย.

กรมการพัฒนาชุมชน.๒๕๕๔. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม.ข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๑.
กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงคมนาคม. **ชั้นข้อมูลเส้นทางถนน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **ชั้นข้อมูลชุดดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมส่งเสริมการเกษตร.๒๕๕๔.ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแพง สำนักงานเกษตร
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. **แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลแพง(พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔).**
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๒. **รายงานผลการวาดแปลง แหล่งที่มา :**

<http://ssmap.doae.go.th/geofarmer/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๑. **ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร**

แหล่งที่มา : <https://production.doae.go.th/>

องค์การบริหารส่วนตำบลแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕).**